

פרשת אמור

שעורו השבועי של מו"ר שליט"א
ובו דברים תוצבי להבות מהזוה"ק
מוסר ורמזים מפרשת השבוע

מצות עשה – וקדשתו
באור הפטרת אמור

בהוצאת
ישיבת "נהר שלום" מקובלים
תכב"ץ – ירושלים
התשפ"א
להשיג בטל: 02-6222560

לעילוי נשמת

מורנו ורבנו שר התורה ועמוד ההוראה
גאון ישראל ותפארתו
הרועה הנאמן פוסק הדור
ראש ממשלת התורה
מרון הראשל"צ הגאון כמוהר"ר

עובדיה יוסף

זצוקלה"ה זיע"א
נפטר ג' בחשון התשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

חוברת זו הוקדשה
לעילוי נשמת

הרבנית
שולמית רחל בת מזל ע"ה

נפטרה ז"ך אלול התשע"ט

ת.ג.צ.ב.ה.

שיעור שבועי ממורנו ורבנו שליט"א

פרשת אמור

התשפ"א

מצות עשה – וקדשתו

מצות עשה לחלוק כבוד לכהן שנאמר (ויקרא כא, ה) "וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב, קדש יהיה לך".

א. צריך לנהוג כבוד בכהן להקדימו בכל דבר שבקדושה לפתוח בתורה ראשון, ולברך ראשון, וליטול מנה יפה ראשון והוא מצות עשה דאורייתא לדעת רוב הפוסקים ואו.

ב. כהן קורא בתורה ראשון מדין וקדשתו, ואף כהן ע"ה קודם לקרות לחכם ואין בזה בזיון לכבוד התורה שכך המנהגו.

ג. מצוה להקדים את הכהן בכל מקום שיראה חשוב ומכובד, לכן כשעומדים ליטול ידים יקדים את הכהן^[א]. אמנם אין חייב להפסיד זמן וממון עבור הקדמת הכהן, לכן אם

עינינים והארות

וכתב עוד שם שטוב להקדים הלוי ג"כ לישראל אם שוים בחכמה, וכן בנתינת הצדקה והראיה שהרי מקדימים אותו בקריאת התורה גם כן לפני ישראל.

וכתב הרמ"א בדרכי משה (ס' קבח) ובגה"ה בשו"ע שאסור להשתמש בכהן אפי' בזמן הזה דהוי כמועל בהקדש אם לא מחל על כך, וכ"כ המרדכי.

[ב] שולחן ערוך (ס' קלה סעיף ד) מנהג הפשוט שאפילו כהן עם הארץ קודם לקרות לפני חכם גדול ישראל, והוא שהכהן יודע לקרות, שאם אינו יודע לקרות היאך יברך על התורה. וכתב המש"ב (ס"ק י"ב) ואין כאן בזיון לכבוד התורה דכיון שכן המנהג אין כאן בזיון.

[ג] גמ' נדרים (סב:) אמרו וקדשתו לכל דבר שבקדושה... וליטול מנה יפה. וכתב הרמב"ם (פ"ב מהלכות כלי המקדש ה"ב) צריך כל אדם מישראל לנהוג בהן כבוד הרבה ולהקדים אותם

[א] מ"ע מהתורה לקדש את הכהנים כדתיב "וקדשתו" וקבלו חז"ל שר"ל לכל דבר דבקדושה. שו"ע (ס' רא סעיף ב). וכ"כ בשו"ת כתב סופר (או"ח ס' טו) וכן דעת המג"א (ס' רא ס"ק י"ד).

וכתב השדי חמד (מערכת כ אות צב) וז"ל שדעת הרבה מדרבנן בתראי מסכמת להלכה ולמעשה דהעיקר הוא דהכהנים בזה"ז הם כהנים ודאים ובקדושתם וחזקתם הם עומדים לכל דבר מדיני כהונה וכו'. וכ"כ בערוך השולחן (או"ח סעי' קבח).

וכתב המש"ב לעיין במג"א שמצדד שהלימוד "וקדשתו" הוא מדאורייתא ולא אסמכתא בעלמא אמנם אם רוצה הכהן לכבד ישראל בכוס של ברכת המזון יכול, רק אינו יכול לכבד ישראל לעלות ראשון לתורה.

וכן צריך להזהר שהישראל יתן לכהן מנה ראשונה לפני כל המסובין.

ממתין בבנק או בקופת חולים אין חייב להקדימו, ואם נותן לו להקדימו יקיים מצוה בתנאי שכולם מסכימים לוותר על תורם.^[ח]

ד. כהן קודם ללוי ולישראל, לתת לו צדקה, בד"א בזמן שהם שווים בחכמה, אבל ישראל ת"ח וכהן ע"ה חכם קודם, ואם שניהם חכמים רק הישראל יותר חכם כהן קודם.^[ח] ואם הישראל יותר ת"ח וגם יש לו מעלה שהוא בן ת"ח הישראל קודם.^[ח]

ה. כשיש דרשה או עצרת התעוררות ויש כמה חכמים לדרוש יש להקדים את הכהן שיהיה ראש המדברים^[ח], אמנם אם ישראל חכם ממנו החכם קודם.

ו. ב' חזנים שוים כהן קודם ללוי ולוי קודם לישראל.^[ח] וכן לענין להוציא את הרבים ידי חובה בקידוש של שב"ק מצוה להקדים את הכהן.^[ח]

ז. מצוה ליתן לכהן בסעודה מנה יפה תחילה, וכן לאחר שחולק בכל דבר עם הכהן מצוה לישראל לומר לכהן טול איזה שתמצא.^[ח]

ח. כהן שמחל על כבודו, כבודו מחול ולכן כהן שמרצונו הטוב משמש קהל הלומדים ומניש להם תה וכדומה אם מוחל על כבודו מותר.^[יא]

עינינים והארות

הוא להיות ראש המדברים בכל קבוץ עם ולדרוש תחלה וה"ה בישיבה ידבר בראש, וכן ראינו למו"ר ראש הישיבה מרן ר' יהודה צדקה יצוק"ל שתמיד היה מקדים את הגאון ר' יעקב כהן יצוק"ל התנו של המקובל האלקי כמוה"ר יהושע שרהבני יצוק"ל.

[ח] כ"כ המ"ב (ס' נג ס"ק לו) אם שני חזנים שוים כהן קודם ללוי לוי לישראל ות"ח קודם לע"ה אפילו הוא כהן וכ"ש לוי. וכ"כ הכף החיים (ס"ק מב) וכ' שכן כתב הא"ר ופמ"ג.

[ט] מ"ב (ס' רא ס"ק יג).

[י] גמ' בגיטין (נמ:): וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון, ופרש"י ליטול מנה יפה ראשון – אם בא לחלק עם ישראל בכל דבר לאחר שיחלקו בשוה אומר לו ברור וטול איזה שתמצא. וכ"כ הר"ן (גדרים סב:).

[יא] שו"ת יביע אומר (ח"ו ס' יא)

לכל דבר שבקדושה. והרא"ש בנדרים (שם) פירש בכל דבר שיראה גדול ומקודש. וכ"כ לדינא בס' קיצור שלוחן ערוך (ס' קמד ס"ח).

[ד] כן הביא בספר ברכת נפתלי (עמוד נב) לידידנו הרה"ג נפתלי יונה שליט"א בשם הגרי"ש אלישיב יצוק"ל ע"ש.

[ה] רמב"ם (פ"ח מהלכות מתנות עניים הי"ז) וכתב עוד בהלכה י"ח במה דברים אמורים בשוה שניהן שוין בחכמה וכו'.

[ו] רי"ח הטוב בשו"ת רב פעלים (ח"ב או"ח ס' טל)

[ז] גמ' נדרים (סב:): אמרו וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון וכו'. ופירש הרא"ש (שם) להיות ראש המדברים בכל קבוץ עם לדבר ולדרוש תחילה. וכ"כ רש"י בגיטין (נמ:): לפתוח ראשון בכל דבר כבוד בין בתורה בין בישיבה הוא ידבר בראש. וכ"כ המ"ב (ס' רא ס"ק יג) וכתבו הפוסקים דבכלל לפתוח ראשון

ט. אין מכבדים במים אחרונים^{יב}.

י. המבייש ומבזה כהן ביטל מצוה עשה, והמבזה כהן בושתו יותר גדולה מאיש אחר^{יג}.

יא. מי שמספר לשון הרע על כהן וגינהו בזה בפניו עובר ג"כ על מצות עשה דוקדשתו^{יד}.

יב. דעת הבאר היטב דלכהן מותר להשתמש בכהן חבירו בלי מחילתו^{טו}, ולמחצית השקל אסור אא"כ מוחל^{טז}. ולמעשה בביאור הלכה צדד להקל מ"מ בשרות בזוי בודאי נכון להזהר^{יז}.

יג. אשת כהן ובת כהן אין צריך להקדימם דאינם בכלל כי את לחם אלהיך הוא מקריב^{יח}.

יד. כהן שנשא גרושה, לא ישא כפיו ואין נוהגין בו קדושה אפילו לקרות בתורה ראשון; ואפילו גירשה או מתה, פסול עד שידור הנאה על דעת רבים, מהנשים שהוא אסור בהם^{יט}.

טו. נטמא למת שאינו משבעה מתי מצוה, פסול מן הדוכן וכל מעלות הכהונה, עד שישוב ויקבל שלא יטמא עוד למתים^כ.

טז. כהן חלל אין לכבדו בתורת כהן דדינו כזר^{כא}.

יז. כהן פצוע דכא מצוה לכבדו אף שאסור לבא בקהל^{כב}.

עיונים והארות

- | | |
|---|---|
| [יב] גמ' ברכות (מו:) ולא בידים מזוהמות – | במגן גיבורים בשם ההפלאה. |
| פרש"י בנשילת מים אחרונים. | [יח] כ"ב בספר כבוד כהן ששאל את ר' חיים |
| [יג] כ"ב הרמ"א בחו"מ (ס' תכ סעיף כד) והמבזה | קנייבסקי שליט"א והשיב לו וקדשתו יש רק במי |
| כהן בושתו יותר גדולה מאיש אחר. | שראוי לעבודה. |
| [יד] הפ"ן חיים (פתיחה עשין ט). | [יט] שו"ע (ס' קבח סעיף מ). |
| [טו] סימן קבח ס"ק פג. | [כ] שו"ע (שם סעיף מא). |
| [טז] סימן קבח ס"ק עה. | [כא] מנחת חינוך (מצוה רסט). |
| [יז] (שם) והביא שכן דעת ישועות יעקב וכ"כ | [כב] מנחת חינוך (מצוה רסט). |

מאמרי הזוהר בשבת רשב"י

רבי שמעון במערה

(זוהר חדש כי תבא ע"ג ע"א)

[כג] רבי שמעון בן יוחאי, אֵזֶל לִיהַ וְעַרְק לְמַדְבְּרָא דְלוּדָה, וְאַתְּגַנְיָז בְּחַד מְעַרְתָּא, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהַ רַשְׁבִּי הֵלֵךְ לוֹ וּנְסַתְתָּר בְּבֵית הַמְדַרְשׁ כַּמְבוּאָר בְּמַסַּכַת שַׁבַּת ל"ג שר"ש גינה את המלכות וגזרו עליה

עינינים והארות

לכשו מיכסו ומצלו והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו. איתבו תריסר שני במערתא, אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא. אמר, מאן לודעיה לבר יוחאי דמית קיסר ובמיל גזירתיה. נפק, חזו אינשי דקא כרבי זורעי. אמרו מניחין חיי עולם ועוסקין בהיי שעה. כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם, להחריב עולמי יצאתם, חזירו למערתכם. הדור אזול, איתבו תריסר ירחי שתא. אמרי, משפט רשעים בניהנם שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה, צאו ממערתכם. נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר, הוה מסי רבי שמעון. אמר לו, בני, די לעולם אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא, חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא ורהיט בין השמשות. אמרו ליה, הני למה לך, אמר להו לכבוד שבת. ותיסגי לך בחד, חד כנגד זכור וחד כנגד שמור. אמר ליה לבריה, חזי כמה חביבין מצות על ישראל, יתיב דעתיהו.

שמע רבי פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה עייליה לבי בניה, הוה קא אריך ליה לבישריה. חזי דהוה ביה פילי בגופיה, הוה קא בכי, וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה, אמר לו, אוי לי שראיתוך בכך. אמר לו, אשריך שראיתני בכך,

[כג] מעשה נפלא זה נתבאר במס' שבת, כי רשב"י בחי' שבת. ובדף ל"ג כי יום שמחתו ביום ל"ג. וז"ל: ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ויתבי יהודה בן גרים גבייהו. פתח רבי יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו, תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות, רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר, כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן. תקנו שווקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לערן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות. רש"י ביאר שהיה בן לגר וגזירת לכן נקרא יהודה בן גרים, וסיפר הדברים לתלמידיו או לאביו ואמו ולא להשמיען למלכות ונשמעו על ידו למלכות. אמרו, יהודה שעילה יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. אול הוא ובריה משו בי מדרשא. כל יומא הוה מייית להו דביתחו ריפתא וכזוא דמיא וכרכי.

כי תקף גזירתא, אמר ליה לבריה, נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אולו משו במערתא. איתרחיש ניסא, איברי להו הרובא ועינא דמיא, והוה משלחי מנייהו, והוה יתבי עד צוארייהו בחלא וכולי יומא גרסי, בעידן צלווי,

עינים והארות

וכשקמע בעת קול אמרה דימוס נינול הלפור ואמר אם נפור מבצעדי שמיא לא נלכד ונינול כ"ף בר נשא וילא) ואישתיזבת אמר ציפורי מבלעדי שמיא לא יבדא כ"ש בר נשא, כד חמא דשדכן מיליאי (שהלכתיס נוחס דמיא הקיסר ולא היה לו פחד) אמר ניהות ניהמי בהדין דימוסין דמבריא, אמר צריכין אנן לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים (אמר נלך ונלך ללאות בעדין דימוסין לעבריאי כך היא נקראת ע"ש המכתלמות מחמי עבריאל) ויחן את פני העיר שיהו עושין איטליסין ומוכרין בשוק אמר נידכי טבריא והוה נסב תורמוסין ומקצין ומקליק (משליך) וכל הן דהוה מיתא הוה מייף וסלק ליה מן לעיל (וכל מקוס שהיה עומאת מת היה נף ועולה למעלה וסילק לעלה המקוס), חמתייה חד כותי אמר לינא אזל מפלין בהדין סבא דיהודאי נסב חד מית אזל ואטמרייה הן דרכי אתא לגבי ר"ש בן יוחי א"ל לא דבית אתר פלן איתא ואנא מפיק לך מן תמן (לכאן כותי אחד ואמר אני אלך ואשחק בעדין סבא דיהודאי ולקח מת א' והטמינו במקוס שטייה זכא אלנו וא"ל ולא עהרת ופנייה הכל ממקוס פלוגי בא ואלךך שאלויא מת אחד משס) צפה ר"ש בן יוחי ברוח הקודש שנתנו שם ואמר גזור אני על העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו וכן הוות ליה (על אותו הכותי שירד למטה לאלך ואותו המת יעלה ויחיה וכן היה) מי עבר קומי מגדלא (כשעבר לפני המגדל) שמע קליה דספרא אמר (שמע קול סופר אחד שהיה אומר דרך לעג וקלס) הא (האי) בר יוחאי מדכי טבריא א"ל יבא עלי אם לא שמעתי שטבריא עתידה להיטהר אפי' בן לא הימנין הוית (ללאחר כל עטרות שטרחתי ואפי' כן אין אתה מאמין) מיד נעשה גל של עצמות.

* * *

יהודה בן גרים: דעת תוס' דהוה אדם גדול ומוכיח ממסכת מועד קמן, ובענף יוסף בשם ספר בן יוחאי כתב דלא היה אדם גדול ואינו אותו שמוזכר במו"ק, וברש"י פ"ו ונקרא בן גרים

שאילמלא לא ראינני בכך לא מצאת בי כך דמעיקרא כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחאי קושיא, הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי. לסוף, כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא, הוה מפרק ליה רבי שמעון בן יוחאי עשרין וארבעה פירוקי. אמר, הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא. דכתיב ויבא יעקב שלם, ואמר רב שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו, ויחן את פני העיר אמר רב מטבע תיקן להם, ושמואל אמר שווקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם, אמר איבא מילתא דבעי לתקוני, אמרו ליה איבא דוכתא דאית בה ספק טומאה ואית להו צערא לכהנים לאקופי, אמר איבא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה, אמר ליה ההוא סבא כאן קיצין בן זכאי תורמסי תרומה, עבד איהו נמי הכי כל היבא דהוה קשי טהריה, וכל היבא דהוה רפי צייניה, אמר ההוא סבא מיהר בן יוחי בית הקברות אמר לו אילמלי (לא) היית עמנו ואפילו היית עמנו ולא נמנית עמנו יפה אתה אומר עכשיו שהיית עמנו ונמנית עמנו יאמרו וזנות מפרכסות זו את זו, תלמידי חכמים לא כל שכן יחב ביה עיניה ונה נפשיה, נפק לשוקא חזייה ליהודה בן גרים, אמר עדיין יש לזה בעולם, נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות. ע"כ.

* * *

בירושלמי שביעית (פ"ט ה"א) מסופר בשינויים שונים מגירסת הבבלי וכך מובא: ר"ש בן יוחי עבד טמיר במערתא - (היה נטמן במערה מפני גזירת המלכות) תלת עשר שנין במערת חרובין דתרומה (י"ג שנים במערה שנקראת ע"ש הסג ענבלא חילן חרובין) עד שהעלה גופו חלודה, לסוף (תלת עשר שנין אמר לינה נפק תמי מה קלא עלמא וכי איני יולא ללאות ולשמע מה קול בעולם) נפק ויתיב לי' על פומא דמערתא חמא חד צייד צייד ציפרין פרס מצודתיה שמע ברית קלא אמרה דימוס (חסד כלמתינן בלתי"ל ילא בדימוס,

עינים והארות

ז"ל כי הפלפולים הם לפרק ולשבר הקלי' הסובבים לפני. וא"כ, הקושיות הם הדינים, והתירוצים הם המיתוקים. בתחילה ר"פ היה ממתק אותם ע"י י"ב צירופי הוי"ה י"ב תשובות י"ב צירופים למתק הדינים, ורשב"י אח"כ היה ממתק את הדין בשרשו בשם אדנ"י שיש לו כ"ד צירופים שבהם מקשמים את השכינה כנגד כ"ד קישוטי כלה. ועוד אפשר לתרץ כי ר' פנחס היה מושך התירוצים והמיתוקים משם הוי"ה שהוא ז"א, ורשב"י לאחר צער המערה, היה מושך כ"ד קישוטי כלה, י"ב מא"א וי"ב מז"א כנדוע מכוונות ליל שבועות.

* * *

בהנהות ניצוץ אורות (סוף סקלמט הוזהר ק"ז): כתב, דע כי רשב"י ע"ה היה ניצוץ מרע"ה ודורו היה בבחינת דור דעה ולכן התחיל ספר הזוהר במלת בריש שהוא ר"ת רבי שמעון בן יוחאי, ולכן זכה רשב"י לראות מעלת דור המדבר הנזכר בזוהר (פ' שלח לך) ואמר שם דלא הוה כדרא דמדברא אלא דרא ידיה עד דייתי מלכא משיחא שהוא ג"כ ניצוץ מרע"ה ולכן עשה ספרא דצניעותא ה' פרקים כנגד חמשה חומשי תורה, ולכן ברח מפני הקיסר באמרם שמעון שגינה יהרג כמו שברח משה מפני פרעה ושם השיג שלימותו במדבר וכן השיג רשב"י שלימותו במערה במדברא דלוד כי שם נגלה אליו אלוקים.

* * *

ובספר הגלגולים (פ"ה) כתב, רשב"י ע"ה היה גלגול משה רבינו ע"ה ור"א בנו היה הנער שהיה משרת בפסל מיכה שהוא בן גרשום בן משה כדברי רז"ל, והיה הנער בן י"ג שנים ובעבור זה ישב ר"א י"ג שנים במערה.

"בראשית ר"ת אור תורת רבי שמעון בן

שהיה בן גר וגיורת, וכתב עלה בהנהות יעב"ץ דבכל אופן הוה להם להזוהר לא לדבר בנגות המלכות בפניו כמשאז"ל גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמאי קמיה.

* * *

כתב רבינו מהר"ו זלה"ה (שער הגלגולים, סקלמט ל"ז) וז"ל, נחור אחי אברהם נתגלגל באחאב המלך ולכן עבד ע"ז וכו' ולפי שעבד ע"ז נתגלגל ביהודה בן גרים, והרגו הרשב"י ע"ה בהסתכלות עיניו בו, עכ"ל.

* * *

גשרים ליטול מהם מכס: בספר בן יהודע (ש) כתב, יש להקשות אמאי נקט ר"י גשרים קודם מרחצאות ור"ש נקיט להיפך וי"ל דר"י אתא לשבוחי דגשרים יש לישראל צורך טפי ממרחצאות ואם אין מרחצאות לא איכפת להם כי בגלותן אין מתנהיגין בתענוגי הגוף, אבל כשאין גשרים צריך לעבור במעבורת ויש בזה סכנת מים בזמן שיש רוח קשה, משא"כ גשר, אך רשב"י שבא לגנותם נקט מרחצאות ברישא יען כי נעשין להתענג בהן גופן, אבל גשרים ההרוחה מהמכס היוצא להם יש תועלת גם לישראל משום דהכל הולך לחיל לשומרי העיר ואם אין חיילות איש את רעהו חיים בלעו.

* * *

וסיפר דבריהם: בחפץ חיים (ס"ל) ל"ל כלל ז') הקשה מדוע נענש בסוף הרי רשב"י אמר זאת באפי תלתא והיה מותר לו לספר זאת, ומכאן מוכיח דההיתר של אפי תלתא אינו באופן שמדבר בפני יראי ה' שנוזהרים בלשון הרע.

* * *

בענין מה שאמרו בנמרא כי הוי מקשה רשב"י קושיא והוי מפרק ליה ר"פ י"ב פירוקי ואחרי צאתם מן המערה הוי מקשה ר"פ קושיא הוה מפרק רשב"י כ"ד פירוקי - הנה נודע מהאר"י

שיהרג, ואח"כ שתקפה הגזירה ברח למדבר של לוד, שכידוע מקום זה נקרא פקיעין ונסתתר שם במערה אחת [נד] הוא ור"א בנו. **אתְרְחִישׁ לוֹן נָפֵא וּנְפֵא**

עיונים והארות

שחיברו בשנת ה' אלפים פ"ה ליצירה עי"ש. וג"כ היא אחת מעשרה דברים שנבראו בע"ש בין השמשות. ומשה רבינו השיג בה השגות גדולות כמ"ש ושמתוך בנקרת הצור, ותרגומו במערת מנרא, ושם נגלה למשה רבינו אורות של י"ג מידות של רחמים כמ"ש שאמר לו השי"ת אני אעביר כל טובי על פניך, ומפרש בתרגום יונתן, כל מכילת טובי קדמך והם הי"ג מכילין דרחמי. וכן אליהו הנביא היה שם כמ"ש רש"י במלכים א' יט, "ויבא שם אל המערה" והיא נקרת הצור שעמד בה משה, ואם היה נשאר בה פתח אפי' כמלא נקב המחט לא היה העולם יכול לסבול האור שלה, וע"ז אמרו בשיר בר יוחאי במערת צורים שעמדת. וכן רשב"י שהיה ניצוץ ממש רבינו אמר לאחר צאתו מן המערה, אנא חמי בעיני תליסר מכילין גליפין קמאי ונהרין כבוצינין, ולעתיד לבא משיח צדקנו ג"כ יתגלה ויצא ממערה זו. וא"ת והרי משה רבנו לא נכנס לא"י, באותו זמן פקיעין היה מחוץ לארץ ישראל.

ובמעשה זה יש כמה הארות, במדרש תלפיות מערכת הרוב כתב, כי עץ החרוב, בשבת היה נהפך לתמרים, ומעיד שכן שמע איש מפי איש עד הרשב"י זיע"א. ובספר שפתי צדיק כתב מה דאיתא בגמ' שלא היה להם במערה רק הרוב ומים, במה אמרו קידוש היום ואולי מפני שרשב"י תלמידו של ר"ע והוא סובר במשנה ה' פ"ו דברכות, אפי' אכל שלק והוא מזונו מברך ג' ברכות שזהו סעודתו ע"כ. ו"ל שרשאיין לקדש על החרובין כמו שמקדשים על הפת ומסתם היה בחרובין שלהם כל הטעמים כמו במן. ועל מה היו מקדשים במדבר, מסתמא על כוס מן והיו

יוחאי ברא אלהים" ברא ר"ת רבי אלעזר בנו.

* * *

בספר שער יששכר (מאמר ימי הסג ליוס ג' לסוכות עמ' ע"ח) כתב: וגם תראה לפלא כי גם ל"ג בעומר בגימטריא משה, שהוא פטירת רשב"י, שהיה שורש נשמת משה רבינו ע"כ לעולם אותו יום בשבוע שחל בו ל"ג בעומר אז חל בו באותו יום בימי הסוכות, אח"כ, יום ד' אושפיזא דמשה רבינו.

* * *

בסו"ס הלולא רבא (תיקוניס, ליוולנו, תמ"א) הביא כמה רמזים בענין זה, אמרו חז"ל בשגם הוא בשר, בשגם זה משה, ובגימט' משה, והנה "בשגם" באתב"ש הוא אותיות רשב"י, ורמזו שרשב"י ניצוץ מרע"ה, ואפשר עוד לרמז, משה נוטריקון שמעון הוא משה.

ובספר דברי יחזקאל [להרה"ק משינאווא] (ל"ג נעומל) כתב לפרש הפסוק (תהלים ל"ג י"ד) "שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו", דראשי תיבות "שתולים בבית יהוה, שמעון בן יוחאי, דמבקשים אנחנו מהבורא יתברך שמו, דאורות הקדושים של רשב"י וחרביו, השתולים בבית ה' בעולם העליון, בחצרות אלקינו, לאותן העומדים מרחוק מבית ה', שהם "בחצרות אלקינו", כמו החצר הוא לפני הבית, כן העומדים מנגד "יפריחו" יזריחו ויופיעו בתוכנו.

[נד] דע לך, כי המערה הנמצאת בפקיעין שהיו בה רשב"י ור"א בנו, במערה זו עמד בה משה רבינו ע"ה, ואליהו הנביא זל"ט, כן כתב בספר הלולא רבא להרב מוה"ר שלמה וענונו מחכמי המערב נדפס בשנת תקע"ט וכ"כ בספר "לבנת הספיר" להר"ר דוד בנו של הר"ר יהודה החסיד

לְהוֹ, חַד חֲרוּבָא, וְחַד מְעִינָא דְמִיָּא נעשה להם נס וצמח להם בפעם אחת ולא אחרי שבעים שנה, עץ חרוב אחד ומעיין אחד של מים. אַכְלִי מִהֵהוּא חֲרוּבָא והיו אוכלים מאותו עץ חרוב. ובמדרש תלפיות ענף חרוב מובא שביום שב"ק נהפך להם החרוב לתמרים, וְשָׁתְאֵן מֵאֲנוּן מִיָּין והיו שותים מאותם מים, וכן שמעתי שהמעין ביום שב"ק נהפך ליינ, ועוד שמעתי שהיה העץ מוציא חלות ג"כ לכבוד שבת. הָוָה אֵלֵיהֶו ז"ל אָתִי לֹוֹן בְּכָל יוֹמָא תְרִי זְמִינִי וְאוֹלִיף לֹוֹן והיה אליהו הנביא זכור לטוב בא אליהם בכל יום שתי פעמים ולימד אותם סודות התורה. וְלֹא יָדַע אֵינֶשׁ בְּהוּ וְלֹא יָדַע שׁוּם אָדָם הֵיכֵן הֵם.

יּוֹמָא חַד הָוּו חֲפִימָא בְּבִי מְדַרְשָׁא שׁוֹאֲלִין, וְאִמְרִין יוֹם אחד היו החכמים בבית המדרש שאלו ואמרו, קָלְלוֹת שְׁפַת־וֹרֵת בְּהַגִּים בפרשת בחוקותי, אֲנוּן הִיו בְּנֶגֶד בֵּית רֵאשׁוֹן. קָלְלוֹת שְׁבַמְשִׁנָּה תוֹרָה בפרשת כי תבא בְּנֶגֶד בֵּית שְׁנֵי וְנָלוֹת אַחֲרוֹן. ולכאורה אנחנו רואים כי בְּקָלְלוֹת שְׁפַת־וֹרֵת בְּהַגִּים, אֵית בְּהוּ הַבְּטָחוֹת, וְחֲבִיבוּ דְקַב"ה לְיִשְׂרָאֵל יש בהם הבטחות וגם אהבה וחביבות של הקב"ה לישראל, דְּכָתִיב, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו'. וְכָתִיב ועוד כתוב וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתֶם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לא מאסתים ולא געלתים וכו'. אבל קָלְלוֹת שְׁבַמְשִׁנָּה תוֹרָה,

עיונים והארות

הרי היה ערלה, ע"י ברע"ב במס' ערלה פ"א מ"ב, והעולה מאליו חייב בערלה, ודוקא במקום יישוב אבל במקום יערות ומדברות לא. וכן פסק הרמב"ם הל' מעשר שני ונטע רבעי פ"י ה"ו. ועוד י"ל דעין שנעשה ע"י גם אין בו דין ערלה.

חושבים אותו ליינ. (ועי' בגליוני סק"ס לר"י אנג'ל ברכות מ"ח).

כתב הבא"ח, חרוב נימט' גבורה, ומים הם הסדים, וממתקים את הגבורות. ועוד, חרוב מים ר"ת מ"ח שהם מ"ח קנינים שהתורה נקנית בהם. ע"כ. ועוד צריך לידע איך אכלו ר"ש ובנו מהחרוב,

לִית בְּהוּ הַבְּטָחוֹת אֵין בְּהֵם הַבְּטָחוֹת, וְלִית בְּהוּ נְחֻמָּה כְּלָל
 כְּמָא דְכְּתִיב בְּקִלְלוֹת קְדָמָאִין, וְלֹא הָווּ יְדָעֵי וגם אֵין בְּהֵם
 דְּבְרֵי נַחְמָה לְעַם יִשְׂרָאֵל כְּלָל כְּמוֹ שְׁכָתוּב הַבְּטָחוֹת וּדְבְרֵי נַחְמָה בְּקִלְלוֹת הַרְאִשׁוֹנוֹת, וְלֹא
 הֵיוּ יוֹדְעִים מַה הִטְעַם.

קָם רַבִּי יְהוֹדָה בְּרַ אֱלֵעָאי וְאָמַר, חֲבַל עַל גְּרִיעוֹתָא
 דְּבַר יוֹחָאי, חֲבַל עַל חֲסוֹנוֹ שֶׁל בַּר יוֹחָאי שְׂרָשְׁבִי הִיָּה מִסְבִּיר לָנוּ הַהֲבֵדֵל,
 כִּי רִשְׁבִי הִיָּה דוֹאֵג עַל צַעַר הַשְּׂכִינָה מֵאֵד וְהִיָּה רוֹצֵה לְמַהֵר אֶת הַגְּאוּלָּה, וְגַם שְׁתֵּהִיָּה
 הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים, וְלִכְּן כִּנְרָאָה שֶׁהִשִּׁיג בִּזְוַה הַשְּׁגוֹת וְגִילּוֹ לֹא מִן הַשָּׁמַיִם אִיךָ תִּהְיֶה הַגְּאוּלָּה
 בְּדוֹר הָאֲחֵרוֹן. וְלִית מָאן דִּי־דַע מְנִיָּה. וְאֵלּוּ יְדָעֵי, לִית רְשׁוֹ
 לְגִלְתָּא לִיָּה וְעֵתָה אֵין מִי שִׁיּוֹדַע מִמְּנוּ הֵיכָן הוּא, וְגַם אִם הֵיוּ יוֹדְעִים אֵין רְשׁוֹת
 לְגִלוֹת אוֹתוֹ וְאֵת מְקוֹמוֹ.

ר' יוסי ב"ר יהודה, קם יומא חד בצפרא קם יום אחד בבוקר,
 חמי כל אנון עופין דאנון הוו טאסן, ושפנינא חרא
 אזלא בתרייהו וראה כל אותם עופות שהיו פורחים ויונה אחת עפה אחריהם.
 קם על רגלוי ואמר, שפנינא, שפנינא מהימנא, מיזמא
 טופנא קם על רגליו ואמר יונה יונה הנאמנת עוד מימי המבול, דיוקנא
 דעמא קדישא, לך יאות ולך נאה, הדיוקן והצורה של העם [נה]

עיונים והארות

ואברותיה בירקק חרוץ, מה יונה כנפיה מנינות
 עליה אף ישראל אינם ניצולים אלא במצוות. וכן
 הוא בנמ' שבת דף מ"ט ע"א ושם בתוס' ד"ה
 כנפיה מנינות עליה אומר ר"י דאמרינן במדרש
 כל העופות כשהן ינעין נינוחין ע"ג סלע, והיונה

[נה] כבראשית פ' נח פרק ח' פסוק י"א מובא
 ברש"י שם אומר אני שזכר היה. א"כ יש יונה
 זכר, וכנראה שכאן היה זכר, כן משמע מהלשון.
 ובמסכת ברכות דף נ"ג ע"ב כנסת ישראל
 נמשלה ליונה דכתיב כנפי יונה נחפה בכסף

הקדוש שנמשלו ליונה לך ראוי ולך נאה לעשות את השליחות של עם ישראל, זיל
 וְעֵבִיד לִי שְׁלִיחוֹתָא חֲדָא לְבַר יוֹחָאי, בְּאַתֵּר דְּאִיהוּ
 תַּמָּן לְכִי וְעָשִׂי לִי שְׁלִיחוֹת אַחַת לְבֵן יוֹחָאי בְּמָקוֹם שֶׁהוּא שָׁם.

אֶסְתַּחֲרָא הֵהוּא שְׁפַנְיָנָא וְקָמַת קַמִּיהּ הַסְתוּבְבָה וְחֹזְרָה אוֹתָהּ הַיּוֹנָה
 וְעַמְדָה לַפְּנִי. כָּתַב פְּתָקָא חֲדָא וְאָמַר מָה דְאָמַר
 כַּתְבֵּי ר"י פֶּתֶק אֶחָד וְבוֹ הַשְּׁאֵלָה שְׁנֵשְׂאָלָה מִפִּי הַחֲכָמִים וְאָמַר מָה שֶׁאָמַר. וְקָמַת
 שְׁפַנְיָנָא וְנִטְלָת בְּפּוֹמָה, וְאִזְלָת לְגַבִּיהּ דְּר"ש, וְשִׁיֵּאת
 לִיהּ בְּכַנְפֵי וְעַמְדָה הַיּוֹנָה וְלִקְחָה בִּפְיָה אֶת הַפֶּתֶק וְהִלְכָה אֶצֶל רִשְׁב"י וְשָׁמָּה לוֹ
 אֶת הַפֶּתֶק בְּכַנֵּף מֵעִלּוֹ.

אֶסְתַּפַּל בְּהֵהוּא פְּתָקָא וּבְכָה הַסְתַּכַּל וְהַתְּבוּנָן ר"ש בְּאוֹתוֹ הַפֶּתֶק וְקָרָא
 אֶת הַשְּׁאֵלוֹת הַנּוֹ' וּבְכָה, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהּ בְּנוֹ.

וְאָמַר רִשְׁב"י, בְּכִינָא עַל פְּרִישׁוֹתָנָא מִן חֲבַרְיָא אֲנִי בּוֹכָה עַל
 הַפְּרִישׁוֹת וְהַתְּרַחֲקוֹת בַּעַל כְּרַחְנוֹ מִן הַחֲבַרְיִים, אַע"פ שֶׁהִיָּה אֵלֵיהּ הַנְּבִיא זכ"ל לֹמַד
 עִמּוֹ כֹּל יוֹם עֵדִין זְכוֹת גְּדוּלָה הִיָּה בִּיּוֹתֵר לְלֹמֹד וְלַעֲמוֹל עִם כָּל הַחֲבַרְיִים בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ עַל
 הַתּוֹרָה, וּבְכִינָא עַל מְלִין אֵלֵין, דְּלָא אֶתְגַּלְיִין לְהוֹי וְגַם אֲנִי בּוֹכָה
 עַל דְּבָרִים אֵלוֹ שְׁלָא הַתְּגַלּוֹ וְנִתְּפַרְשׁוּ לְהֵם, וְאִין לְהֵם חֲכָם גְּדוּל שִׁיפְרָשׁ לְהֵם מָה

עיונים והארות

מבואר ב"עיון יעקב" במסכת סוטה (לח:),
 שהיונה מכירה בתבואה שנקצרה בשבת ואינה
 אוכלת ממנה! ובספר "פרדס יוסף" (ויחי אות ג)
 הביא בשם היעב"ץ מופת חותך לקדושת יום
 השבת, שהיונה אינה תולשת בשבת מן
 המחובר, וזהו שאנו מזמרים בשבת: "יונה מצאה
 בו מנוח".

בשעה שהיא ינעה פורחת באחת ונינוחת באחת.
 וכן היונה אפי' שמתרחקת הרבה בודקת אם
 יכולה לחזור ויודעת לחזור. כן עם ישראל אפי'
 שמתרחקים וכו' יודעים בכ"ז לחזור לאבינו
 שבשמים.
 היונה מכירה בתבואה שנקצרה בשבת
 ואינה אוכלת ממנה וכן היונה אינה
 תולשת מהמחובר בשבת

יַעֲבֹדוּן דְּרִי בִּתְרָאִי, אִי יִשְׁגְּיחוּן בְּהֵאִי מה יעשו הדורות האחרונים אם ישגיחו ויתבוננו בזה, פי' שאין להם דברי הבטחה ונחמה בקללות שבמשנה תורה שזה כנגד הגלות אחרונה, וח"ו שלא יתיאשו מן הגאולה שלא רואים שום פסוק שירמזו על הגאולה והנחמה כמו שמובא על הקללות שבפ' בחוקותי.

אֲדַהְכִי, אַתָּא אֵלֵיהּ ז"ל בתוך כך בא אליהו הנביא זכור לטוב, חַמִּי דַּבְכִי ראה את ר"ש שבוכה על צער השכינה, אָמַר, בְּשִׁלְיחוּתָא אַחָרָא הוֹינָא זְמִין הַשְׁתָּא אמר בשליחות אחרת הייתי מזומן עתה, ולא לבא אליך, וְשִׁדְרְנִי קב"ה לְשַׁכְּכָא דְמַעִיד אבל שלחני הקב"ה להשקוט את דמעוטיך. אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, לָא הָוָה אַצְטְרִידְךָ הַשְׁתָּא לְגַלְאָה לְצַדִּיקָא מְלִין אֵלִין אהה רבי אהה רבי, לא היה צריך עתה לגלות לצדיקים אלו את הדברים האלו, מטעם שמפורש בקללות האחרונות מתי תבא הגאולה, ועדיין לא הגיע הזמן לגלות לחברים את זמנה.

אָבֵל בכל זאת שלחו לי מן השמים כדי לעשות לך נחת רוח ושלא תצטער בך אָמַר קב"ה וכך אמר הקב"ה להשיב על שאלתכם,

בְּקַלְלוֹת קַדְמָאִין אֵית ל"ב קְרָאִי, וְכִלְהוּ לְקַבִּיל שְׁבִילֵי דְאֹרִייתָא בקללות ראשונות יש ל"ב פסוקים וכולם כנגד הל"ב נתיבות ושבילים של התורה שמקורם מן החכמה. בְּקַלְלוֹת בִּתְרָאִי אֵית בְּהוּ נ"ג קְרָאִי, לְקַבִּיל פְּרִשְׁיִין וְאֹרְחִין דְאֹרִייתָא בקללות אחרונות יש בהם נ"ג פסוקים מלבד פסוק אחד של נחמה כנגד ג"ן פרשיות ודרכים שבתורה.

**בְּגִלוֹת קִדְמָאָה דְּבֵית רֵאשׁוֹן, עֲבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֲנֹחַן
שְׁבִילֵין סְתִימִין דְּסִתְרָא** בגלות הראשונה של בית ראשון

עברו ישראל על אותם שבילים סתומים שבסתר, (כי שביל הוא צדדי ולא כמו אורחין שהוא כביש גלוי כמו שכתוב בגלות האחרונה), ולכן לא היה ענשם גדול, **אַתְּגְּלִי חוּבֵייהוּ, וְאַתְּגְּלִי קִיעָא דִּילְהוֹן, וְנַחְמָתָא וְאַבְטָחוּתָא דִּילְהוֹן** נתגלו עוונותיהם ונתגלה הקץ [נו] שלהם כלומר סוף הצרות ונתגלתה הנחמה וההבטחות שלהם. אמנם **בְּגִלוֹת בִּתְרָאָה דְּבֵית שְׁנִי, עֲבְרוּ יִשְׂרָאֵל ג"ן פְּרָשִׁיּוֹת אוֹרְחִין דְּאַתְּגְּלִיין** בגלות אחרונה שגלו בבית שני עברו ישראל על ג"ן פרשיות שהם הדרכים הגלויים שבתורה וכידוע שזה חמור מאד, ואז **אַסְתִּים חוּבֵייהוּ וְאַסְתִּים קִיעֵייהוּ, וְלֹא כְּתִיב בְּהוּ הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת** נסתם עוונם, ולכן גם נסתם קיצם ולא כתוב בהם הבטחות ונחמות.

אַדְהֵכִי, עֲבַר חַד רוּחָא, וְאַפְרִישׁ לוֹן בתוך כך עבר רוח אחד והפריד בניהם בין אליהו לר"ש, **וְסֻלֵיק אֵלֵיהוּ גּוּ וְגַלְגָּלָא דְנוּרָא, וְאַשְׁתָּאָר רַבִּי שְׁמַעוֹן וּבְכִי, וְאַדְמוּד אִפִּיתָהָא דְמַעְרָתָא** ועלה אליהו הנביא תוך גלגל של אש ונשאר רשב"י ובכה ונרדם בפתח המערה. **אַדְהֵכִי, אַתָּא אֵלֵיהוּ ז"ל, אָמַר, קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן אַתְּעַר מִשְׁנַתְךָ, זַפְּאָה חוּלְקָךָ, דְקַב"ה פָּעִי בִּיקְרָךְ** בנתיים בא אליהו זכור לטוב ואמר קום רבי שמעון התעורר משנתך אשרי חלקך שהקב"ה רוצה בכבודך. **פֶּל הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת דִּישְׂרָאֵל, בְּהֵי קָלְלוֹת כְּתִיבִי** כל ההבטחות והנחמות של ישראל באלו קללות שבמשנה תורה כתובות.

עיונים והארות

לכן נתגלה קיצם. אבל אחרונים מגלים מעשיהם הטובים ומסתירים את עוונותיהם, לכן לא נתגלה קיצם.

[כו] איתא במדרש, ובגמ' יומא ט' ע"ב, בשם רבי יוחנן ורבי אלעזר, ראשונים היו מסתירים את מעשיהם הטובים ומגלים את העוונות שלהם,

פוק וְחַזִּי, מִלְּפָא דְרַחִים לְבְרִיהּ וְאֵע"ג דְּלִטְיִיהּ וְאִלְקִיִּיהּ
 רַחִימוּ דְּמַעוּי עֲלִיהּ צא וראה מלך שאוהב את בנו, ואפילו שקילל
 אותו והכה אותו, אהבה גדולה שבמעיו עליו. כִּד אַחֲזִי רוּגְזָא תַקִּיָּה,
 כְּדִין רַחֲמָנוּתָא עֲלִיהּ כִּאֲשֶׁר מֵרָאה רוּגוּ וְתוּקֵף חוּק אַז כִּךְ גּוּדֵל הֶרְחַמְנוּת
 שְׁלוֹ עֲלִיו. כִּךְ קַב"ה, אֵע"ג דְּלִיִּיט, מְלוּי בְּרַחִימוּ כִּךְ הַקַּב"ה אִפִּילוּ
 שְׁקִילֵל דִּבְרִיו הֵם בִּאֵהְבָה. אֶתְחַזִּיין בְּאֶתְגַּלְיָא לְוֹטִיין, וְאַנּוּן
 טַבּוּן סְגִיָּאן, בְּגִין דְּאֵלִין קְלָלוּת בְּרַחִימוּ הֵווּ נֵרָאִים בְּגִלּוּי
 כִּלְפֵי חוּץ כְּקִלְלוּת אֲבָל הֵם טוֹבוֹת גְּדוּלוֹת וְחֲשׁוּבוֹת לְפִי שְׁאֵלוּ הַקִּלְלוּת בִּאֵהְבָה הִיוּ.
 מַה דְּלָא הָוָה כֵּן בְּאַנּוּן קַדְמָאִין, דְּכִלְהוּ הֵווּ בְּדִינָא
 תַקִּיָּה מַה שְׁלֵא הִיָּה כֵּן בְּאוֹתָם קִלְלוּת רֵאשׁוֹנוֹת שְׁבִתוֹרַת כְּהָנִים שְׁכוֹלָם הִיוּ בְּדִין

קשה.

בְּאֵלִין אִית דִּינָא וְרַחִימוּ בֵּאלוּ הַקִּלְלוּת שְׁבִמְשַׁנָּה תוֹרָה יֵשׁ דִּין וְאֵהְבָה,
 כִּאֲפָא דְרַחִים עַל בְּרִיהּ כְּמוֹ אֲבֵא שְׁאֵהְבָתוּ עַל בְּנוּ,
 וְרַעוּעָה דְּמִלְקִיּוֹתָא נָקִיט בִּיְרִיהּ וְרַעוּעָה שֶׁל מַלְקוֹת לֹקַח בִּידוּ, אֲבָל
 לֹא לְהַכּוֹת מִמֶּשׁ, אֵלֹא עֲבִיד נְהִימוּ סְגִיָּא, וְקָלִין רַבְרַבִּין,
 וּמִלְקִיּוֹתָא פְּלִילִין בְּרַחֲמֵי עוֹשֶׂה צַעֲקָה גְּדוּלָה וְקוֹלוֹת גְּדוּלִים אֲבָל
 הַמְכוֹת כְּלוּלוֹת בְּרַחֲמִים.

וְקִשְׂיָא מִכָּל אַנּוּן קְלָלוּת, דָּא הוּא דְכֶתִיב וְתִתְבוּנָה וְתִרְאֶה
 שְׁקֵשָׁה מִכָּל אוֹתָם הַקִּלְלוֹת זֶה הוּא שְׁכָתוּב, גַּם כָּל חֲלֵי וְכָל
 מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה יַעֲלֶם ה' עָלֶיךָ עַד
 הַשְּׂמֹדֵךְ. הָכֵא אַנּוּן הֶבְטָחוֹת דְּאֲפָא עַל בְּרִיהּ, בְּרַחִימוּ
 סְגִיָּא כֵּן נִרְמְזוֹת הֶהְבְּטָחוֹת שֶׁל הָאֲבֵא עַל בְּנוּ בִּאֵהְבָה גְּדוּלָה. יַעֲלָה לֹא

כְּתִיב יעלה, שפי' שיביא הקב"ה על ישראל את הקלות ממש לא כתוב, **אֶלָּא יַעֲלֶם, יִכְבֹּשׁ לֹוֹן, וַיִּכְסֵי לֹוֹן בְּנוֹקְבָא דְדוֹכְתִּיחוּ, דְּלֹא יִפְקֹון לְבַר, וַיהוֹן כְּבוּשִׁין וּמְכֹסִין בְּנוֹקְבִיחוּ** אלא יעלם פי' העלמה, דהיינו, שהקב"ה יכבוש אותם ויכסה אותם בנקב שבמקומם שלא יצאו לחוץ ויהיו נעלמים וכבושים ומכוסים בנקבי חוריהם.

ואמר **עַד הַשְּׂמֹדֶךְ, מַה דְּלֹא יְהִי לְעֵלָם וְלְעֵלְמֵי עֲלָמִיא** עד השמדך פי' מה שלא יהיה לעולם ולעולמי עולמים, **דְּהָא אוּמֵי קב"ה, דְּלֹא יִשְׁיַצִּי ית ישראל לְעֵלָם וְלְעֵלְמֵי עֲלָמִין, וְדוֹכְרֵי הוֹן יְהִי קַיִים הַתְּדִירָא** שהרי נשבע הקב"ה שלא יכלה את עם ישראל לעולם ולעולמי עולמים וזכרונם יהיה קיים לעולם. **דְּכְתִיב כמ"ש, בֵּן יַעֲמֹד זְרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם.** שכמו השמים החדשים והארץ החדשה עומדים לפני, אותו דבר לא ימחה שם ישראל לעולם ו**כְּתִיב, וְעוֹד כְּתוּב כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְמַעְלָה כו'** פי' כמו שאי אפשר למדוד את גובה השמים ולחקור את יסוד הארץ כך אני לא אמאס בישראל על עוונותם.

וְהוֹאִיל וּבְאוֹמָאָה אִיחוּ דְּלֹא יִשְׁתִּיצוּן יִשְׂרָאֵל וכיון ובשבועה הוא שלא יכלו ישראל לעולמים, **זְמִינָא דִּיהוֹן כָּל מְכַתְּשִׁין וּמְרַעִין טְמִירִין וּמְכֹסִין, דְּלֹא יִפְקֹון לְבַר לְאַבְאָשָׁא לֹוֹן** עתידים ישראל שיהיו כל המכות וכל המחלות נסתרות ומכוסות שלא יצאו לחוץ להרע להם, **עַד זְמִינָא דִּישְׁתִּיצוּן מִן עֲלָמָא, מַה דְּלֹא יְהִי לְעֵלָם וְלְעֵלְמֵי עֲלָמִין** עד הזמן שיכלו ישראל ח"ו מן העולם, מה שלא יהיה לעולם ולעולמי עולמים.

סוּפָא דְכִלְהוֹן וְסִימָא דִּילְהוֹן הסוף של כל הקללות והסיוס שלהם, וְהַשִּׁיבָךְ ה' מְצָרִים בְּאַנְיֹת בְּדַרְךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ לֹא תִסִּיף עוֹד לִרְאֹתָהּ וְהַתְּמַכְרְתֶם שָׁם לְאִיבִיךָ לְעַבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קִנְהָה. הָכָא הַבְּטָחוֹת וְנַחֲמוֹת, דְּזָמִין קב"ה לְמַעַבְד לְיִשְׂרָאֵל בְּסוּף יוֹמָא כּאן יש הבטחות ונחמות שעתיד הקב"ה לעשות לישראל באחרית הימים שהרי כתוב והתמכרתם ולא כתוב ונמכרתם אלא כאלו אתם נמכרים ולא ממש ח"ו. וְהַשִּׁיבָךְ ה' מְצָרִים בְּאַנְיֹת, אַבְטָחוֹתָא לְאַתְבָּא וְלְמַעַבְד נְסִין וְאַתִּין דְּעַבְד קב"ה בְּמְצָרִים, בְּיוֹמִין קְדָמָאִין שהוא הבטחה לשוב ולעשות נסים ואותות לישראל כמו שעשה הקב"ה ביציאת מצרים בימים הראשונים, כלומר לנסים הגדולים שהיו באותה תקופה של מצרים בְּד"א כמ"ש (מיכה ז טו) **כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת.**

בְּאַנְיֹת, הָכָא אֵיהוּ פְּמָה דְאַמְרָתָהּ, דְאַתָּה דְרִישׁ באניות, כאן הפירוש הוא כמו שאמרת, שאתה רשב"י דורש ע"ד הסוד שאות א' נחלפת לאות ע' בחילוף אותיות אחה"ע ואז יצא **בְּעֵנִיֹת, שְׁתַּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַפִּים. אֲבָל, זְמִינִין כָּל בְּנֵי עֲלָמָא לְמִיתִי עַל־יְהוּ דִּישְׂרָאֵל עַל סְפִינָן דִּימָא** אבל יש פי' אחר, והוא שעתידים כל בני העולם לבא על ישראל באניות של הים, וְיַחְשְׁבוּן לְשִׁיעָאָה לֹזֵן מִן עֲלָמָא, וְכִלְהוֹ טְבִיעִין גּוֹ יִמָּא, פְּמָה דְעַבְד בְּיוֹמִין קְדָמָאִין ויחשבו לכלות אותם מן העולם וכולם יטבעו בתוך הים כמו שעשה הקב"ה בימים הראשונים

וּתְמַן אִיהוּ תְדוּה סְגִיָּאָה ושם הוא הרמוז לשמחה גדולה. כְּתִיב
 הָכֵא בְּאַנְיֹת כְּתוּב כֵּן בְּגִלוֹת הַאֲחֵרוֹנָה וְהַשִּׁיבֵךְ ה' מְצָרִים בְּאֲנִיּוֹת,
 וְכְתִיב הֵתָם וְכְתוּב שֶׁם בְּעֵינֵי הַכַּשְׂדִּיִּים (ישעיה מג יד) בְּאַנְיֹת רְנָתָם.
 מַה לְּהֶלֶן מַה שֶׁם רְנָה אֵף כֵּן רְנָה הִנֵּה אֵף כֵּן בְּגִלוֹת הַאֲחֵרוֹנָה שְׁכְתוּב
 בְּאֲנִיּוֹת יִהְיֶה שֶׁם שְׂמֵחָה.

בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אֶמְרֵתִי לְךָ לֹא תוֹסִיף עוֹד לְרֵאוֹתָהּ. פִּי מִן יוֹמָא
 דְּאֶתְבְּרִי עֲלֵמָא, לָא גַלִּי גְבוּרְתִּיהָ קַב"ה
 לְאַתְחִזְזָהּ בְּעֲלֵמָא וְשַׁעֲתָא דְרַעוּתָא אֵלָא בְּהֵוָה דְּרֶךְ
 מִן הַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא גִילָה גְבוּרְתוֹ הַקַּב"ה שֶׁתִּרְאֶה בְּעוֹלָם, כְּלוֹמֵר שְׁעֵדִיין לֹא הָיוּ
 נְסִים גְּדוּלִים כֵּאלֹו בְּעוֹלָם כְּמוֹ שִׁיחִיהָ בְּגֵאוֹלָה הַאֲחֵרוֹנָה וְשַׁעֲתָא רְצוֹן לֹא הִתְהַ עֲדִיין בְּאוֹתָהּ
 הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַעֲתִיד. כִּי בְּאֲשֶׁר רְאִיתָם אֶת מְצָרִים, בְּאוֹתוֹ דְּרֶךְ
 שִׁיִּצְאֵנוּ מִמְצָרִים וּבְהֵוָה גְּוֹנָא יַעֲבִיד לְךָ וּבְאוֹתוֹ אֹפֵן יַעֲשֶׂה לְךָ הַקַּב"ה
 לַעֲתִיד.

דְּהָא לְבַתֵּר, מְכַל שְׂאָר סְטָרִין יִתְפַּנְשׁוּן עֲלֵייהוּ
 דִּישְׂרָאֵל, וְיַחֲשָׁבוּן יִשְׂרָאֵל דְּבִזְמַנָּא דָּא יִתְאַבְדּוּן
 שְׁהָרִי אַח"כ מְכַל צַדִּי הָעוֹלָם יִתְקַבְּצוּ הָאוֹמוֹת עֲלֵיהֶם עַל יִשְׂרָאֵל וְיַחֲשָׁבוּ יִשְׂרָאֵל שְׁבוּמִן
 הַזֶּה יִאֲבָדוּ, וְאַנּוּן זְבִינִין לְבַעֲלֵי דְבִבְיָהוֹן, וְיִהְיוּ נִמְכָּרִים לְשׁוֹנְאִיהֶם
 הַח"ד זֶה שְׁכְתוּב וְהֵתְמַכְרְתֶם שָׁם, וְנִמְכְּרְתֶם לָא כְּתִיב,
 אֵלָא וְהֵתְמַכְרְתֶם, בְּלִבְבְּכוֹן תַּחֲשָׁבוּן דְּאַתּוֹן זְבִינִין
 וְלֹאוּ הָכֵי, דְּהָא וְאִין קוֹנָה כְּתִיב, וְלִית מָאן דִּיכִיל
 לְשַׁלְטָאָה עֲלֵייהוּ בְּלִבְבְּכֶם תַּחֲשָׁבוּ שְׁאַתֶּם נִמְכָּרִים, אֲבָל בְּאַמַּת ח"ו שְׁהַקַּב"ה
 יִמְכּוֹר אֶת יִשְׂרָאֵל שְׁהָרִי "וְאִין קוֹנָה" כְּתוּב וּלְכֵן אִין מִי שִׁיכּוֹל לְשַׁלוֹט עֲלֵיהֶם.

וְכָל דָּא, לְסוּף יוֹמֵיָא וכל זה לסוף הימים ממש בעת הגאולה. ומודיע אליהו
 זכור לטוב **וְתִלְיָא פּוֹלָא בְּתִיּוּבָתָא, וְכוּלָּא סְתִים** שתלוי
 הכל בתשובה, שאם עם ישראל יעשו תשובה יצאו מן הגלות ברחמים וכל הקץ סתום,
כְּמָא דְכְּתִיב כמו שכתוב (דברים כט ח), **לְמַעַן תִּשְׁכַּילוּ אֶת כָּל**
אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן. מֵאֵן דְּאִית לִיהּ לְבָא, יִסְתַּכַּל וַיֵּדַע
לְאַתְבָּא לְמַאֲרִיָּה מי שיש לו לב יתבונן וידע לשוב לבוראו.

אֲמַר לִיהּ ר' שְׁמַעוֹן, בְּאֵן אֲתֵר אֲתִנְגְּלִיָּא פּוֹרְקָנָא
דְּיִשְׂרָאֵל בְּהֵנִי קְלָלוֹת אמר לו רשב"י לאליהו באיזה מקום
 נתגלתה הגאולה של ישראל באלו הקללות. **אֲמַר, אֲשַׁנַּח וְדִיִּיק, דְּיִבְתָּא**
בִּישָׂא מְכֻלָּהוּ, תַּמָּן הָוִי אמר אליהו זכ"ל לרשב"י, הסתכל ודייק במקום
 הרע מכולם מכל הקללות שם הוא הגילוי.

אֲשַׁנַּח וְדִיִּיק וְאֲשַׁבַּח דְּכְּתִיב וְהָיוּ תִּיּוֹד תִּלְאִים לְךָ מִנְּגִד
 הסתכל ר"ש ודייק ומצא שכתוב והיו חיך, החיים הטובים שיהיו בזמן הגאולה
 תלואים לך מנגד, כי אינם בטוחים שיהיה הגאולה **וּפְחַדְתָּ לִילָה וַיּוֹמֶם וְלֹא**
תֵּאֱמִין בְּתִיּוֹדָא. שפירושו **וְאֵע"ג דְּיִדְעֵי חֲבָרִיא זְמַן אֲנֹן**
חַיִּים, תִּלְוִין קַמָּן וְסַפִּיקָן ואעפ"י שיודעים החברים זמן של אותם חיים
 טובים בעת הגאולה, תלויים הדברים לפנייהם בספק, כי הכל תלוי בתשובה **וְעִיקְרָא**
אִיהוּ וַיִּצִיבָן מְלִין ועיקר הוא והדברים יציבים ונכונים.

פְּתַב פְּתָקָא לְעֵדָן רַמְשָׂא, וְשׂוּיָה בְּפּוּם שְׁפִנִּינָא כתב ר"ש
 פתק לעת ערב ושם בפי היונה, ודוקא בפיה, רמז לכנסת ישראל שצריך להשיג
 הד"ת בפ"ה כי הפ"ה הוא מלכות כנודע, **וְאֲזֻלַּת לְגַבִּיָּה דְרַבִּי יוֹסִי,**
דְּהָוָה בְּדוּכְתִּיָּה וְעֵינֹוֹי מְחַכָּאן והלכה אצל רבי יוסי שהיה עומד

במקומו ועיניו מצפות. כִּיּוֹן דְּחֻמָּא לָהּ, אָמַר, שְׂפַנְיָנָא, כִּפְמָא אֶתְּ
 מְהִימְנָא מִפְּלַ עוֹפָא דְשָׁמַיָא כִּיּוֹן שְׂרָאָה אֶת הַיּוֹנָה אִמְר יוֹנָה כִּמְה אֶת
 נֶאֱמַנְת יוֹתֵר מִכֵּל עוֹפֵי הַשָּׁמַיִם. קָרָא עֲלֵיהּ קֵרָא עַל עֲצָמוּ הַפְּסוּק, וְתִבְא
 אֲלֵיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהֵנָּה עֲלָה זֵית טָרַף בְּפִיהָ.

נִטְל פְּתָקָא וְעָאֵל לְגַבֵּי חֲבַרְיָא וְאַחֲמֵי לֹזֵן וְסַחֵי לֹזֵן
 עוֹבְדָא לָקַח אֶת הַפְּתָק וּנְכַס לְבִיחָמָד אֲצַל הַחֲבַרְיִים וְהִרָאָה לָהֶם וְסִיפֵר

לָהֶם אֶת הַמַּעֲשֵׂה. תְּוֹהוּוּ תִמְהוּ. בְּכָה רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, וַי, אַע"ג דְּלֹא יִדְעִינָן לֵיהּ אֲפִילוּ שְׁלֵא יִדְעֵנוּ אֶת מְקוֹמוֹ, מְקוֹם שְׁיִפּוּל
 הָעֵץ שָׁם יְהוּא [כז] כִּי רִשְׁבִּי הוּא הָעֵץ שְׁנוֹתָן פִּירוֹת וּזֵן אֶת הָעוֹלָם בְּרוּחָנִית
 וּבִגְשָׁמִית שֶׁם הוּא שְׂרָשׁוּ וְעִיקְרוֹ וּמִשָּׁם נִיּוּנִים כֹּל הַתְּלִמִּידִים. אֲתֵר דְּבַר יוֹחָאֵי
 תַּמְזֵן, חֲבַרְיָא בְּהַדְרִיָּה וּמְתַעְרִין מִנִּיהּ וְאוֹלְפִין מִנִּיהּ מְקוֹם
 שֶׁבַר יוֹחָאֵי נִמְצָא שֶׁם, הַחֲבַרְיִים נִמְצָאִים אֲתוּ, כְּלוֹמֵר, רוּחַם וְדַעְתָּם אֲתוּ, וּמִתְעוֹרְרִים מִמְּנוּ
 וְלוֹמְדִים מִמְּנוּ.

זְכָאָה נְפִשִׁיהּ דְּבַר יוֹחָאֵי, דְּקַב"ה עֵבִיד עֲמִיהּ נְסִין,
 וְאִיהוּ גְזִיר וְקַב"ה מְקַיִים אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל בַּר יוֹחָאֵי שְׁהַקְב"ה
 עוֹשֶׂה אֲתוּ נִיּוּסִים וְהוּא גּוֹזֵר וְהַקְב"ה מְקַיִים. וְעֵתִיד לְמַהוּי רִישָׁא
 לְעַדִּיקָא דִּיתְבִּי בְּגִנְתָּא דְעַדָן וְעֵתִיד רִשְׁבִּי לְהִיּוֹת רֵאשׁ לְעַדִּיקִים
 שְׁיוֹשְׁבִים בְּגַן עֵדֵן. וְיִקְבֵּל אֲפִי שְׁכִינְתָּא, וְיַחֲמֵי לְקַב"ה
 וְיִשְׁתַּעֲשַׁע עִם צַדִּיקָא וְיִימָא לָהּ וְיִקְבֵּל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה וְיִרָאָה אֶת

עיונים והארות

שְׁבַא ר"ע לְרַבּוּתֵינוּ שְׁבַדְרוּם וְאַח"כּ הָעֵץ הוּא
 רִשְׁבִּי הַלֵּךְ לְצַפּוֹן וְגַם נִטְמָן בְּצַפּוֹן בְּמִירוֹן וְשֶׁם
 נִיתָן אֹר תוֹרָתוֹ.

[כז] הַפְּסוּק הוּא בְּקִהְלַת פ' י"א פְּסוּק ג' אִם יִמְלָאוּ
 הָעֵבִים גִּשְׁם עַל הָאָרֶץ וְיִרְקוּ וְאִם יִפּוּל עֵץ בְּדָרוֹם
 וְאִם בְּצַפּוֹן מְקוֹם שְׁיִפּוּל הָעֵץ שָׁם יְהוּא: הוּרָאָה
 לְדַעַת כִּי יָדוּעַ שְׂרִשְׁבִּי בְּתַחִלָּה הִיָּה בְּדָרוֹם עַד

הקב"ה וישתעשע עם הצדיקים, ויאמר להם (תהלים צה ו'), **בֵּאוּ נִשְׁתַּחֲוּהוּ**
וְנִכְרַעַה נְבֻרָכָה לְפָנָי ה' עֲשֵׂנוּ.

מאמרי הזוהר בפרשה

אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, (ויקרא כ"א) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמַר אֶל
הַכֹּהֲנִים, בְּלַחֲשׁוֹ, בְּמָה דְכָל עוֹבְדֵי הוֹן דְּכַהֲנֵי

בְּלַחֲשׁוֹ רבי יצחק אמר מש"כ אמור אל הכהנים כלומר אמור להם בלחש, אשריכם שזכיתם
לקדושה יתירה, והטעם שיאמר להם בלחש, כי כמו שכל מעשיהם של הכהנים הם בלחש, לפי
שעיקר עבודת הקרבנות היתה הכוונה שכוונו הכהנים לייחד את פרצופי האצילות עד א"ס ב"ה,
כַּד אָמִירָה דְּלַהוֹן בְּלַחֲשׁוֹ כך האמירה להם צריכה להיות בלחש.

אָמַר וְאָמַרְתָּ: זְמַנָּא חַד, וְתֵרִין זְמַנִּין אמור להם פעם אחת ושתי
פעמים, כלומר הרבה פעמים, **לְאַזְהָרָא לְהוֹ עַל קְדוּשֵׁיהוּ, בְּגִין**
דְּלֹא יִסְתַּאֲבוּן להזהיר אותם על קדושתם, כדי שלא יטמאו עצמם. **דְּמֵאן**
דְּמִשְׁמַשׁ בְּאַתְרֵי קְדִישָׁא, בְּעֵינֵי דִישְׁתַּבַּח קְדִישָׁא בְּכֻלָּא
כי מי שמשמש במקום קדוש, צריך שימצא קדוש בכל דבר, ולכן צריך להזהיר אזהרה כפולה
את הכהנים המשמשים בבית המקדש להתנהג בקדושה יתירה יותר משאר ישראל.

לְנַפְשׁ לֹא יִטְמָא, בְּמָה דְּאִזְקִימָנָא, דְּגוֹפָא בְּלֹא רוּחַ,
מְסַאֲבָא הוּא, וְשֹׁאֲרֵי עָלִיָּה רוּחַ מְסַאֲבָא ומפרש עוד

מש"כ לנפש לא לטמא היינו כמו שבארנו למעלה, שגוף בלי הרוח טמא הוא, ושורה עליו רוח
הטומאה. **דְּהָא תִּיאֻבְתָּא דְּרוּחֵי מְסַאֲבֵי לְגִבֵי גּוֹפֵיהוֹן**
דִּישְׂרָאֵל אִיהוּ כי תשוקת רוחות הטמאות היא אל גופותם של ישראל, **בְּגִין**

דְּאִתְרַק מְנִייהוּ רוּחָא קְדִישָׁא לפי שהורק מהם רוח הקדושה, וּבְמִנָּא
 דְּקוּדְשָׁא, אֲתִיין לְאִתְחַבְרָא ובכלי ששרתה בו קדושה באים להתחבר
 ולהתלבש הקליפות. וְכִהֲנִי דְאֵינון קְדִישִׁין, קְדוּשְׁתָּא עַל
 קְדוּשְׁתָּא והכהנים שהם קדושים, ויש עליהם קדושה יתירה יותר מקדושת שאר ישראל,
 לָא בְעֵיין לְאִסְתְּאָבָא כָּלֵל אסור להם להטמא כלל, בְּגִין דְּכִתְיִב
 לפי שכתוב בנזיר שגם הוא אסור לטמא למתים, (במדבר ו) כִּי נִזְר אֱלֹהִיו עַל
 רֵאשׁוֹ וְהֵינּוּ שֵׁהם מוכתרים בהארט ג' ראשונות שהיא ככתר על ראשם. וְכִתְיִב
 בכהן גדול כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהִיו עָלָיו אֲנִי יי' והשמן הוא שפע החכמה
 הנשפע לבינה, וממנה נשפע על ראש הכהנים המושרשים בחסד דו"א.

וְהוּא כְּנִוְנָא דְלְעִילָא קָאִים לְתַתָּא והכהן שהוא בחסד הוא עומד
 למטה, ושואב הארת שפע השמן, כעין הכהן של מעלה שהוא החסד דו"א כמבואר
 לקמן, דְּכִתְיִב, (תהלים קלג) כִּשְׁמֵן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל
 הַזֶּקֶן וְזֶקֶן אֶהְרֵן שְׂיוֹרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, הַאי קָרָא אוֹקְמוּהָ
 ואמר מקרא זה כבר ביארו החברים, אֲבָל עתה נפרש בזה האופן, מִשׁ"כ כִּשְׁמֵן
 הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, דָּא מִשְׁחַת רְבוּת קְדִישָׁא עֲלָאָה, דְּנִגִיד
 וְנִפִּיק מֵאֲתַר דְּנִהָרָא עֲמִיקָא דְּכִלָּא זהו שמן משחת קודש העליון,
 שהוא שפע ואור המאיר מא"א אל אבא והוא משפיעם לאימא, שנמשך ויוצא ממקום הנהר
 העמוק מכל, כלומר שהוא נמשך למטה מיסוד דאימא על ראש הכהנים.

דְּבַר אַחֵר, דְּנִגִיד וְנִפִּיק מִרִישָׁא דְּכָל רִישִׁין, סְתִימָא דְּכָל
 סְתִימִין פירוש אחר על מִשׁ"כ כשמן הטוב, היינו שנמשך השפע מראש של כל
 הראשים שהוא סתום מכל הסתומים, כלומר שנמשך שפע השמן מיסוד דעתיק המלוכבש
 במצחא דא"א. עַל הָרֹאשׁ, עַל הָרֹאשׁ וְדָאִי, רִישָׁא דְּאָדָם
 קְדָמָאָה היינו דהיינו על הראש של אדם קדמון שהוא א"א.

מאמרים על הפרשה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם" (כא, א)
הגדולים שבדור יזהירו ויאירו על הקטנים

פרש"י אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים. ידוע כי כל מי שדבוק בחכמים ובצדיקים אשר מפיהם אנחנו חיים הרי הוא הולך ומתעלה בתורה ויר"ש מכיון שלומד הוא ממעשיהם. ועוד שכאשר החכם רואה אותן, הוא מאיר לו פנים ומשפיע לו תורה ויר"ש. וז"ש יברך ה' הקטנים עם הגדולים, פי' אם הקטנים הם מחוברים לגדולים גם הם בכלל הברכה, וז"ש להזהיר גדולים על קטנים, פי' שהגדולים שבדור יזהירו ויאירו על הקטנים, יחברו אותם עמם בעבודתם ובפרט כאשר הם רואים שהקטנים רודפים אחריהם וחפצים מאוד להתעלות אז הם מתברים אותם יותר.

כשעולים למירון להילולא של התנא האלקי רשב"י הקדוש, יוצאת בת קול ומכרזת –
 עולו ואתכנשו להילולא דבר יוחאי ואשרי הזוכה לשמוע בלבו הכרזת הבת קול ובא להתחבר אל הרשב"י זיע"א ולינוק שפע קדושה לזכות להיות יר"ש ות"ח. ומי שזכה צריך לנצל בכל כוחו את הימים הספורים שזוכה לישיב בצלו דרשב"י לשאוף ולהתחבר אליו ככל האפשר. ה' יזכנו.

פרשת אמור עוסקת בכל החגים ותמיד תחול בל"ג בעומר ול"ג בעומר
ג"כ כולל כל החגים כולם כי כל החגים מאירים בו

פרשת אמור עוסקת בכל המועדות כולם, חצי פרשה עוסקת בענין פסח שבועות סוכות ר"ה ויוהכ"פ, וכידוע שכאשר קוראים את ענינם בתורה הם מאירים כספירים ולכן תמיד בפרשת אמור, מאיר אור כל החגים כולם, והיא שבת מיוחדת שיש בה מלבד האור של יום שב"ק גם את האור של כל החגים כולם.

והנה בדרך כלל פרשת אמור תחול בשבוע שבו יחול יום ל"ג בעומר, שהוא יום של שמחה גדולה שאין כמותה – יום שמחת פנימיות התורה.

וראה פלא שיום זה כולל כל החגים כולם והם:

א. ראש השנה – הרי כתוב שביום ר"ה כולם עוברים לפניו כבני "מרון" הרי רמז על ר"ה.
 ב. יוהכ"פ – מי שיכנס לפניו בציון יראה אילו בכיות ותשובה עושים ישראל ביום זה, כמה תפילות לישועה לזכות להבנת התורה ועוד ועוד, ורשב"י עומד בתפילה על כולם והוא מליץ יושר עבור כלל ישראל.

ג. חג הסוכות – כולם יושבים שם עם אהלים בדירת עראי כדי לזכות להיות בציון הקדוש לקבל אור גדול צילא דמהמנותא מרשב"י זיע"א. ויש שיושבים שם לפחות שבוע ימים.

ד. שמחת תורה – השמחה שם, היא ממש שמחת התורה והיא שמחת פנימיות התורה כי ביום זה זכה רשב"י לגלות סודות גדולים ולמעשה ביום זה סיים לגלות ולהוריד לעולם כל סודות התורה, ורואים כולם את השמחה הגדולה הריקודים והשירים והתזמורת ממש שמחת תורה.

ה. חג הפסח – כידוע בשבוע של ל"ג בעומר הוא זמן פסח שני, ומובא בזה"ק שמיום פסח שני – שבעה ימים שערי שמים פתוחים, ומי שרוצה לעשות תשובה ולקבל פני השכינה השערים פתוחים ויכול לזכות לתורה ולסודות התורה ולקבל פני השכינה, וידוע שרשב"י היו פניו כפני השכינה. ועוד שהרמב"ן כותב שכל ימי העומר הם נקראים ימי חול המועד דפסח.

ו. חג השבועות – כי הוא יום מתן תורה כמש"כ לעיל בו זכינו לקבל התורה – פנימיות התורה, כי כאשר משה רבנו עלה להביא התורה הוריד ג"כ סודות התורה כמש"כ עלית למרום שבית שב"י תורת השב"י שהוא רשב"י כל הזוה"ק, ורשב"י זכה להוריד אותה לעולם ביום ל"ג בעומר.

"אָמַר אֵל הַמַּהְגָּנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאִמְרַתְ אֱלֹהִים" (כא, א)

יתגבר כארי לעבודת בוראו

פרש"י אמור ואמרת להזהיר גדולים על קטנים כאשר האבא רוצה להנך את בנו ולהזהירו שילך בדרך טובים ויתגבר כארי לעבודת בוראו וכו' החינוך הגדול ביותר הוא, שהאבא יקיים בעצמו מה שהוא דורש מבנו. נחשוב לעצמנו אבא שאומר לבנו תקום מוקדם ותזדרז לבית הכנסת ואח"כ לתלמוד תורה, אבל הבן רואה את האבא עדיין ישן על מפתו, איזה חינוך ילמד בנו ממנו. יכול בנו להתחצף ולומר קודם תקום אתה ואח"כ תאמר לי מה לעשות. אמנם אם הבן רואה איך אביו זריז במצוות ואינו מתעצל וקם מוקדם, לומד הוא ק"ו לעצמו שאפי' שאביו עייף לאחר שעבד כל היום, בכ"ז קם מוקדם, אני לא כ"ש.

החלכה הראשונה בשו"ע היא יתגבר כארי וכו' יתאר האדם לעצמו אם יאמרו לו, מחר בבוקר תקבל כך וכך כסף או ניסע למייל, הרי בודאי שלא ישן כל הלילה שמא ירדם ויפסיד. ספר משלי בחלקו הגדול מדבר בגנות "העצלות" שמדה זו הורסת ומכלה את האדם ואומר שלמה (פרק נד פסוק ל-לב) על שדה איש עצל עברתי, ועל כרם אדם

חסר לב, והנה עלה כולו קמשונים כסו פניו הרולים וגדר אבניו נהרסה, ואחזה אנכי אשית לבי, ראיתי לקחתי מוסר.

נתבאר לנו כאן שרשה וענינה של העצלות על שדה איש עצל – כרם אדם חסר לב – העצל הוא חסר לב כי העצלות נובעת מחוסר שימת לב, ושבירת העצלות היא ע"י זה שאדם ידע ויבין כי הדברים שייכים אליו ומחייבים אותו. וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה על שדה איש עצל עברתי, כלומר אין להסתפק במה ששומע מפי אחרים, אלא – עברתי בעצמי דווקא, הלכתי בעצמי אל השדה והכרם של החסר לב לראות את תוצאות העצלות. ומה אני רואה – והנה עלה כולו קמשונים כסו פניו הרולים, וגדר אבניו נהרסה. ובכל זאת עדיין בראיה בעלמא לא מספיק, אלא ואחזה אנכי – דהיינו ראיה שיש בה חזיון והתבוננות, אשית לבי – שימת לב מה הדבר מחייב אותי ומה אני צריך ללמוד, ראיתי לקחתי מוסר, היות וגם בזה האדם עצל למצוא בכל דבר את המוסר לעצמו. כמו שמצאנו בדוד המלך כשבא אליו נתן הנביא ואמר לו את המשל "בכבשת הרש" ולא הבין עד שאמר לו אתה האיש.

חשתי ומהרתי, אבל לא בגלל שהתמהמהתי בבית

אומר דוד המלך – חשתי ולא התמהמהתי, וידועה השאלה אם חשתי ודאי שלא התמהמהתי ואם לא חשתי אז התמהמהתי, ופירש ראש ישיבת נובהרדוק הרב בן ציון דרוק זצ"ל, כאשר אנהנו רואים אדם או אברך רץ וממהר להגיע בזמן לישיבה או למקום עבודתו, ישנם שני צדדים, מצד אחד מראה הוא זריזות בזה שהוא רץ עתה, אמנם מצד שני, זריזות זו נובעת למעשה ממה שעד עתה התעצל לקום והעביר הזמן "בשה"י פה"י" (שבת היום פסח היום) וזה מה שמאלץ אותו עתה לרוץ כדי להגיע בזמן. וזה שאומר דוד המלך ע"ה: אני, חשתי ומהרתי, אבל לא בגלל שהתמהמהתי בבית, אלא גם בבית הייתי זריז והשכמתי לקום ומה שאני מזדרז עתה, זה מחמת שאני רוצה לזכות עוד ועוד ולכן אני ממהר ומזדרז גם עתה.

כשטוענים לעצל כמה הוא מפסיד מחמת עצלותו, הוא עונה כי מסתפק הוא במועט ודיו. אמנם נשאל אותו אם היה לו איזה עסק להרויח בו וכו' האם גם אז היה מתעצל... הרי בודאי היה מפעיל את כל כוחותיו ולא היה מסתפק במועט. אם כן עליו לדעת ש"הסתפקות במועט" היא טענת שוא, כי לא מספיק מה שהוא מחסר מעצמו את השלמות הנדרשת אלא אף המעט שהוא מתכוין להשיג יהיה לו למכשול ובמקום לעשות פרי יעשה באושים. וכדאמרן (שבת פ"ה ע"ב) אמר רבא "למימינין בה סמא דחיי,

למשמאילים בה סמא דמותא". ופרש"י למימינין – עוסקים בכל כוחם וטורחים לדעת סודה, כאדם העוסק בימין, הרי למדנו שאף אם האדם עוסק בתורה ואינו עוסק בכל כוחו אלא רק כאדם שעוסק ביד שמאל, ב"מ סמא דמותא, שהיא יכולה לטמא את המהור ולטהר את הטמא וכו'.

ובותב המסילת ישרים אפי' אם יחליט העצל לעשות משהו, הנה ידחה אותו למחר, ואין סכנה כסכנתו כי בכל רגע יכול להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב, ותמצא שכל מעשיהם של צדיקים בזריוות. באברהם – כתיב "וימחר אברהם האהלה אל שרה" ועל זה אמר הפסוק "חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב" ועל האדם לדעת שכל "החשבונות הרבים" שיש לו הם אך ורק נובעים מן העצלות.

"עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך"

פירש מו"ר ראש הישיבה הגאון ר' עזרא עטייה זצ"ל: באים לעצל בתחילת הלילה ומבקשים שילך לישון מוקדם, והוא עונה, מה איכפת לכם ממני אני רוצה לישון יותר מאוחר, ומשיבים לו, לא! אם לא תישן עתה מוקדם אח"כ בבוקר מתי תקום משנתך, (ולא כפשט הפסוק שבאים אליו בבוקר).

אמר רשב"י מעשה היה ומצאו בבור של נמלה שלש מאות כור לפיכך אמר שלמה לך אל נמלה עצל

כתוב במשלי (ז') לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם. ואחז"ל (דב"ר ר"פ שופטים) מה ראה שלמה ללמוד מן הנמלה, רבנן אמרי הנמלה הזאת וכו' ואינה חיה אלה ששה חדשים וכל מאכלה אינה אלא חטה וחצי והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שהיא מוצאת חטים שעורים עדשים. ולמה עושה כן, אמרה שמה יגזור הקב"ה עלי חיים ולא יהיה לי מה לאכול. אמר רשב"י מעשה היה ומצאו בבור של נמלה שלש מאות כור לפיכך אמר שלמה לך אל נמלה עצל, אף אתם התקינו לכם מצוות מן העוה"ז לעוה"ב וכו' וכמו שהנמלה מכינה לה מזון, שמה יארע לה נס גדול אשר כמוהו לא נהיה מיום בריאת העולם, כן במידה זו חייבים אנחנו להכין מזון לעוה"ב, ואם לאו אנחנו בנדר עצלים.

כפי מה שהוא מתאמץ ומזדרז כן מידת הסייעתא דשמיא שמקבל

ומכאן יובן כי מה שאמרו איזהו גבור הכובש את יצרו (אבות פ"ד) לא בגבורה גופנית דברו, אלא בגבורה נפשית שזהו הגבור האמיתי שכובש את יצרו, ואף זה אלמלי הקב"ה עוזרו אין יכול לו כי אין גבור שבכוחו לנצח את היצה"ר, אלא שהוא מתאמץ בכל כוחו ומזדרז בכל כוחותיו להגיע למטרה. והגיבור הוא ההפך הגמור של

העצל. ו"ש – אהרן גדול בכח שהיה מניף אלף כהנים ביום אחד, ואין אפשר זה בדרך הטבע שאפי' הניף בכל שעות היממה בלי הפסק היה צריך לכל אחד שלש שניות תנופה שהוא מוליך ומביא מעלה ומוריד. ו"החזקוני" כתב שהיה בדרך נס א"כ מדוע משבחים את אהרן, אלא האדם עושה בידיו ומהשמים מסייעים בידו. וכפי מה שהוא מתאמץ ומודרו כן מידת הסייעתא דשמיא שמקבל. ובאהרן הרצון הגדול והטרחא זכורו לנס הגדול הזה.

"אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתֶּם" (כא, א)

יש שזקוקים לאזהרה כפולה

שתי אמירות הללו "אמור ואמרת" שנאמרו בפסוק זה, מכוונות כנגד בני אדם, כי למלאכים שאין יצר הרע מצוי בהם די באמירה אחת כדי להשמר מן האיסור, ואילו בני אדם שיש בהם יצר הרע ועליהם להזהר ולהשמר מן החטא זקוקים לאזהרה רבתי של שתי אמירות "אמור ואמרת". זה שאמר הכתוב (תהלים יב/ז) אמרות ה' אמרות טהורות כל מה שהקב"ה מזהיר את ישראל, בשביל קדושתן ומהרתן. ושמרו את משמרתי. רבי מאיר אומר, למה הדבר דומה למי שהוא שומר את הפרדס, אם משמר מבפנים אינו משתמר, אם משמר מבחוץ הרי זה משתמר, אף המצות כך אנו חייבים להשמר בהם, שנאמר ושמרו את משמרתי עשו משמרת למשמרת.

"אמר" אל הכהנים, היינו ברכת כהנים והמצווה השניה היא: "ואמרת"

אלהם לנפש לא יטמא

ברש"י: אמר ואמרת – להזהיר גדולים על הקטנים. ה"בן איש חי" ב"עוד יוסף חי" פירש בדרך נוספת את כפילות הלשון "אמר ואמרת": מכל המצוות שהיו לכהנים בזמן בית המקדש, נשארו כיום שתי מצוות בלבד: מצות עשה לברך את ישראל כל בוקר, ומצות לא תעשה שלא לחלל את קדושת הכהונה. לכן "אמר" אל הכהנים, שהם צריכים לומר, היינו ברכת כהנים. והמצווה השניה היא: "ואמרת אלהם לנפש לא יטמא".

"וּפָאֵת זְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ" (כא, ה)

ע"י שממשמש ומהפך בזקנו מעורר י"ג מדות ומתגלים לו דברים נעלמים

כתוב ב"אגרא דפרקא" (אות שלו) לבעל ה"בני יששכר":

מנהג ישראל הוא, דכשאדם עוסק בתורה ומתקשה באיזה דבר, הוא מסלסל ומהפך

בזקנו וממשמש בו, והלא דבר הוא, ונ"ל – כותב ה"אגרא דפרקא" – דהנה הזקן

מרמז ל"ג מידות של רחמים, וידוע ד"ג מידות שהתורה נדרשת מכוונים כנגד י"ג מידות

של רחמים, וכאשר האדם אינו מבין איזה דבר הוא סימן שאינו יכול להגיע לאותה מדה שהדבר הזה נדרש בו, וע"י שממשמש בזקנו ובאיתערותא דלתתא איתער עובדא לעילא, ומתעוררים הי"ג מדות של רחמים ומושפעים להי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן ומשפיעים על האדם, ואז מתגלה לו הדבר הנעלם מאתו.

"קדשים יהיו לאלהיהם" (כא, ו)

צניעות האישה בלבושה היא כבודה ויפיה האמיתי

הרבה בריות ברא הקב"ה בעולמו, ולא זכתה שום בריה שתינתן לה כסות לעורה, אלא האדם בלבד, ולא עוד אלא שטרה הקב"ה בכבודו ובעצמו והכין לאדם את לבושו כנאמר: "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו עור וילבשם" (בראשית ג, כא).

הכסות מעידה על מעלתו של האדם ומוסיפה לו יופי, כבוד ואצילות. גם המלך, בגדי מלכותו המפוארים והמרובים, הם מקור כבודו, גאוותו, אשרו ושמחתו.

בנות ישראל הן בנות מלך – מלכו של עולם. הלבוש הצנוע, השקט והמאופק הוא מקור כבודן, אשרן והצלחתן. צניעות האישה בלבושה היא כבודה ויפיה האמיתי.

"ולא יחללו שם אלהיהם" (כא, ו)

הנמנע מלדבר לשון הרע, יזכה לימים טובים ואריכות ימים

כאשר הגיע החפץ חיים לגיל שמונים, העיר את תשומת לבו של ידידו הרב של ראדין רבי מרדכי סנדר קפשטיץ זצ"ל לעובדת הגיעו לגיל זה, ואמר לו שהיה רוצה לערוך סעודה לכבוד הגיעו כעת לגיל הגבורות.

הרב מראדין, שהכיר מקרוב את החפץ חיים וידע היטב עד כמה מתרחק הוא מכל עניני כבוד, פרסום וטקסים שונים, התפלא ביותר על משאלתו המשוונה והיוצאת דופן הזאת, לעשות סעודה ליום הולדתו.

אמר לו החפץ חיים בתמימותו הטהורה: "כל ימי חי אני שרוי בפהד ומורא, כיון שאני כתבתי ספר שמבאר את גודל האסורים של לשון הרע ורכילות, הם ספרי "חפץ חיים" ו"שמירת הלשון". והרי כתוב מפורש בפסוק: "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה" (תהלים לד, יג-יד). הרי לנו מפורש שבן אדם הנמנע מלדבר לשון הרע, יזכה לימים טובים ואריכות ימים. חששתי אולי לא אזכה ה"ו לאריכות ימים ויצא מכך חילול השם גדול! כי מה יאמרו הבריות? ראו, יהודי זה שכל כך הרבה מסר נפשו על הענין הזה שלא ידברו לשון הרע ורכילות, והנה הוא עצמו לא האריך ימים"!

"מעשה" – הפטיר החפץ חיים – "כאשר הקב"ה זיכני ואני הגעתי לזקנה של שמונים שנה, שזה כבר גיל הנחשב לאריכות ימים כראוי, אזי ברצוני להודות ולהלל להש"ת, שדרכי לא יצא ח"ו חילול ה'. וזו כל מטרתי בסעודה שדברתי אתך אודותיה לגבי מלאת לי שמונים שנה..."

ואכן, מאותה שנה והלאה, נהג החפץ חיים מדי שנה בשנה להודות להש"ת ביום הולדתו, כיון שחש שכל שנה שחולפת ומתווספת למנין שנותיו, מתרבה בה במדה, קדוש ה' הגדול...

ככל שהאדם יותר קדוש מזיקה לו הטומאה יותר

כאן מזהיר אותם על הטומאה כי ככל שהאדם יותר קדוש מזיקה לו הטומאה יותר, כגון בן מלך וכפרי – בן מלך כשאוכל איזה דבר שיש בו דבר לא טוב מקיא אותו מיד, אבל הכפרי אע"פ שיאכל דברים גסים זה לא כ"כ משפיע עליו כי הנוף שלו מגושם, ולכן הכהנים שהם קדושים יותר מישראל אצלם גם דבר קל מזיק להם ולכן הם יותר מזהירים, וגם אדם שהוא חסיד וגדול בתורה כל דבר קטן פוגם אותו וכמ"ש (תהלים נ"ג) "וסביבו נשערה מאד" ואמרה הגמ' (יבמות דף קכ"א): מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביבו כחוט השערה, ולכן ככל שהאדם גדול יותר צריך יותר להזהר אפילו מעון קל – שאפילו דבר קל עושה רושם לא טוב על הנשמה. (דרש יהודה)

"וְקִדְשְׁתוּ כִּי אֵת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָּךְ כִּי קָדוֹשׁ אָנִי ה'
מִקְדָּשְׁכֶם" (כא, ה)

השפע מהשמים יורד דרך הכהן א"כ אפי' שאנחנו נותנים תרומות ומעשרות הוא המחיה אתכם ונותן לכם קדושה

הכתב סופר אומר: בדרך כלל כשאדם נותן לכהנים מתנות, ח"ו אולי יזלזלו ישראל בקדושתו – כי הם נותנים לו את החיים והפרנסה ומרגישים שהוא נצרך להם, ולכן הקב"ה מזהיר אותם – לא אתם עוזרים לו אלא הוא עוזר לכם. דבר ראשון: שהוא מקריב את הקרבנות שהם כפרה עליכם, ודבר שני: שהשפע מהשמים יורד דרך הכהן א"כ הוא המחיה אתכם ונותן לכם קדושה, וז"א "וקדשתו" – אתה חייב לקדש ולכבד אותו ולא תאמר שאתה המפרנס שלו, ראשית כל: "כי את לחם אלהיך הוא מקריב" – והלחם שאתם נותנים לו זה כמו קרבן שמכפר, ועוד "כי קדוש אני ה' מקדשכם" – שעל ידו אני מוריד לכם קדושה, וא"כ אתם נהנים ממנו יותר ממה שהוא נהנה מכם.

"וַיָּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחַל לְזִנוּת אֶת אִמּוֹתָיִךְ הַיָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף" (כא, ט)
"בת איש כהן" – זו הנשמה שהיא בתו של הקב"ה

המפרשים אומרים בדרך רמז: "בת איש כהן" – זו הנשמה שהיא בתו של הקב"ה, "כי תחל לזנות" – שתלך אחרי מראה עיניה ותתפתה אחרי היצה"ר ותבוא לידי עבירות, אז "את אביה היא מחללת" – שהיא מחללת שמו של הקב"ה, והעונש שלה: "באש תשרף" – באש של הגהינם ליום הדין. (דרש יהודה)

"וַהֲכִיחַן הַגָּדוֹל מֵאַחֵיו אֲשֶׁר יוֹצֵק עַל רֵאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמֵלֵא אֶת יָדוֹ לְלָבֵשׁ אֶת הַבְּגָדִים אֶת רֵאשׁוֹ לֹא יַפְרֵעַ וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם" (כא, י)

כהן קצר קומה הנמשח בשמן המשחה נעשה בעל קומה

בילקוט שמעוני (תהלים רמז תשנ) איתא דבר פלא, "כשבאין למשחו [לכהן הגדול] והיו מכניסין כהנים ומעמידין לצד ונותנין שמן המשחה באמצע, והשמן רץ מעצמו ונצוק על ראשו של הכהן גדול, שנאמר (תהלים מה, ח) 'על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון', שמכיון ששמן המשחה היה יורד עליו, אם היה קצר היה מאריך, אם היה שחור היה מתלבן, ואם היו פניו רעות היו משחקות". וכן איתא במדרש ויקרא רבה (פכ"ו ט) שכל מי שנמשח בשמן המשחה, אף על פי שהיה קצר קומה, נעשה לבעל קומה, ונעשה משובח מכל אחיו משכמו ולמעלה גבוה מכל העם.

וכתב התפארת יהונתן להגאון ר' יונתן אייבשיץ, וז"ל: הכבוד בבגדים האלו, – הוא, כי הבגדים צריכין להיות מכוונים למדת הכהן, לא קצרים ולא ארוכים, והכהן הנמשח בשמן המשחה נתגדל, ואם כן מתחלה כשעשו בגדים לכהן גדול איך אפשר לכוון מדתו כשיהיה אחר כך נתגדל על ידי שמן המשחה, אמנם באמת מתחלה גם הבגדים נמשחים, וגם הם הגדילו, וזה למופת חותך שהוא מפלאות ה', כי בגדלות הכהן יאמרו שהוא בטבע, כי איש אשר יגיע לבשורה טובה ומעלה, הטבע מגדלו, כאמרם (גיטין דף נו ע"ב) [על הפסוק במשלי (טו, ל)] 'שמועה טובה תדשן עצם', וכן הענין בגדלות, אבל על הבגדים לא יתכן לומר כן, וזהו לכבוד ולתפארת, כי הפעל במופת מופלא. (אוצר פלאות התורה)

"וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא" (כא, יב)

לא יסיה דעתו מן הקדושה

הפסוק רומז שעל האדם להיזהר שלא יסיה דעתו מהקב"ה, ותמיד יהיה דבוק בקדושה, כבחינת "שויתי ה' לנגדי תמיד".

וראה מה העיד רשב"י לפני פטירתו אני לדודי ודודי לי כל הימים שהייתי בעולם הזה תשוקתי היתה אל הקב"ה "בלבד", וכמו שאמר כל ימי בחד קטרא אתקטנא ביה בקוב"ה כלומר בקשר אחד נתקשרתי עם הקב"ה, וכן ר' אלעזר וכל החברייא קדישא התקדשו בקדושה של מעלה, וכל תשוקתם ומאוייתם היו לה' יתברך.

"וְהוּא אִשָּׁה בְּתוּלִיָּה יִקָּח" (כא, ג)

והוא נימטריא י"ח דבן י"ח לחופה

והוא נימטריא י"ח דבן י"ח לחופה, ויען כי ראיתי מי שכתב שזה היה בזמנם שהיו בריאים וחזקים ועוד שכבר בגיל צעיר היו ת"ח מובהקים, אבל עתה יכול להמתין עוד שיתחזק וגם שילמד יותר ויהיה ת"ח, ומוזה נמשך דגם מה שאמרו ז"ל על בן עשרים שלא נשא אשה כל ימיו בעבירה והקב"ה אומר תפח עצמותיו, לפי סברתם ישתנה הזמן עוד כמה שנים. ואין לסמוך על זה, דהתורה נתפרשה בש"ס ובפוסקים, ואין להורות קולות בדבר שחיי עולם הבא תלויים בזה אלא הטוב ביותר שקודם גיל עשרים יתחתן ויזכה לחיים טובים בלי עבירות ובעיות וילמד בקדושה ובטהרה.

בן ח"י לחופה

ידוע מה שכתב הרב כי מי שעוסק בסודות התורה שגילה רשב"י ע"ה בזוה"ק הוא בחי' בן לקב"ה כי יש לו נשמה.

ומי שעוסק רק בפשטי התורה נקרא עבד לקב"ה וכמו שאנחנו אומרים בר"ה אם כבנים אם כעבדים כנודע.

ועתה יובן "בן" פי' מי שהוא זכה להיות מבחי' בן שעוסק בזוה"ק ובסודות התורה אז "הי לחופה" כלומר ביום ח"י באייר מוזמן הוא לחופה הגדולה שהיא ההילולא דרשב"י לבוא לאכול ולשתות ולשמוח שם שמחה גדולה.

ר' שמעון הוא בחי' ידיד נפש של השי"ת, ומי שתלמיד ובן של רשב"י, נמצא שהוא בנו של ידיד ה', וראה "ידיד נפש אב הרחמן" גי' "רבי שמעון בר יוחאי" בדיוק, לרמוז לנו שרשב"י הוא ידיד הנפש של הקב"ה הנקרא אב הרחמן, ואז הקב"ה מרחם עלינו ומביא לנו הנאולה. ומובא בספרים הקדושים על הפסוק ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה, בכל קודש לא תגע, ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה. פסוק זה יש בו רמז גדול לשכינה הקדושה שבימים הללו מטהרת עצמה וסופרת שבעה שבועות לטהר במקוה העליון.

והנה שלשים יום ושלשת ימים הם ל"ג בעומר, עד יום ל"ג בעומר תשב בטהרה, ותכין עצמה ליום הקדוש הזה, שבו זכינו לגילוי אורות הסודות הגדולים של תורתנו הקדושה. ואמר "בכל קדש לא תגע" יום ל"ג בעומר נקרא בכל קודש, בכ"ל גי' ב"ן שהוא היום של הבן הקדוש שעליו נאמר "נעשה אדם נאמר בעבורך" א"כ בב"ן הקדוש שהוא רשב"י זיע"א לא תיגע ביומו לחללו ח"ו "בשה"י פה"י", ואפילו שהגעתם ליום הקדוש הזה עדיין ואל המקדש לא תבוא עד מלאת ימי טהרה, פי' בטוב ימים אלו תעסוק בתורה הקדושה, ובפרט בסודות התורה, ואז תזכה שכבר מלאו ימי הטהרה, כי ימ"י הם אותיות יום מ"י שהוא יום החמשים, ככתוב תספרו חמשים יום, ואז זוכים לקדושה העליונה ולכל התורה הקדושה ביום מתן תורה – חג השבועות.

"וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מִלְּפָנַי אָנֹכִי ה'" (כב, ג)

כל אוכל מחמצת ונכרתה הנפש" וגו' הנגינה על תיבת ונכרתה היא שני גרשין, ובזה יש רמז דבגירוש אפשר לצאת ידי חובת ה"ונכרתה" הזה

מובא בספר "דבר טוב": שמעתי מעשה נורא שאירע פעם ליהודי אחד שהיה חוכר אצל פריץ במדינת גאליציא והלך אצל בית הפריץ בחוה"מ פסח כדי לעבור עמו על חשבונות החכירה, וסוף דבר, אחר זמן ארוך שהיו טרודים בחשבונות, הגיעו למסקנה שהכל הוא על הצד היותר טוב, ישר ונכון, והוציא הפריץ בקבוק יי"ש כדי לשותת לחיים על גמר החשבונות. ואחרי ששתה היהודי והלך לדרכו נזכר פתאום שפסח היום ויאחזנו רעדה על שנכשל ושתה חמץ גמור בפסח.

וילך היהודי אצל הגאון בעל "שואל ומשיב", הג"ר יוסף שאול נטנזון ז"ל, אב"ד למברג, ויבקש שיסדר לו הרב סדר תשובה על הטא הנורא. ובעל ה"שואל ומשיב" אמר ליהודי שילך לאדמו"ר מבעלזא ויציע לפניו את תונת לבו. אלא שהוסיף וציוה עליו לא לשאול כמו חסיד תמים, אלא כשהרב יתן לו עצה מה לעשות שישאל ממנו למה נותן לו דווקא עצה זו.

ויעש האיש כמצות הרב בעל "שואל ומשיב" ויסע לבעלזא ולאדמו"ר, אחרי ששמע את סיפורו של היהודי, אמר לו שימכור את עסקו ויעקור ממקומו ויקבע את דירתו בארץ ישראל. וכמצות הרב בעל שואל ומשיב שאל היהודי מה ראה על ככה ליתן לו דווקא עצה זו, ויאמר לו האדמו"ר, שני נימוקים עמי, האחד הוא מכח מדרש באיכה רבה (פרשה א' פסוק ג"ח) לכך נאמר גלתה יהודה מעוני על שאכלו חמץ בפסח כמו שנאמר

(דברים טו, ג) "לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני" הרי שבגלות יש תיקון על עוון אכילת חמץ.

ועוד טעם שני, שבפסוק (שמות -ב, יט) "כי כל אוכל מחמצת ונכרתה הנפש" וגו' הנגינה על תיבת ונכרתה היא שני גרשין, ושונה בזה משאר מקומות שכתוב בהם ונכרתה, שיש להם נגינה אחרת, ובוה יש רמז דבגירוש אפשר לצאת ידי חובת ה"ונכרתה" הזוה. ואם יש כבר צורך לגלות ממקומו למקום אחר, אז בוודאי עדיף לנסוע לארה"ק.

ובשהלה חזר אל הגאון בעל "שואל ומשיב" והציע לפניו את הדברים, הוציא הומש והתחיל לבדוק בכל המקומות שכתוב בהם ונכרתה עד שמצא שבפרשת אמור יש עוד פעם שכתוב ונכרתה ונגינתו שני גרשין. "כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו ונכרתה הנפש היא מלפני אני ה'". ויאמר לו ה"שואל ומשיב" בוודאי לפני צאתך לדרך לנסוע לאר"י תפקוד עוד פעם את בית האדמו"ר מבעלזא כדי לקבל ממנו ברכת פרידה ואז תשאל ממנו מה עם המקרא הזה שגם בו נמצאת נגינת גרשיים על תיבת ונכרתה.

ואכן כך היה. היהודי נכנס אל האדמו"ר ואמר לו שה"שואל ומשיב" ביקש שאשאל כך וכך.

עונה לו הרבני הבט ברש"י. רש"י על המקום אומר: "ונכרתה - יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויתישב במקום אחר, תלמוד לומר: אני ה', בכל מקום אני". מדוע ראה רש"י לנכון לומר זאת דווקא כאן? התשובה היא: כי כאן הטעם על "ונכרתה" הוא שני גרשין. הוקשה איפוא לרש"י: שמא הכוונה כמו השני גרשין ההוא, שניתן לכפר על עוון זה באמצעות גלות ממקום למקום? - תלמוד לומר "אני ה' " נמצא בכל מקום, וכאן גלות אינה מכפרת".

"נִפְשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ וְטִמְאָה עַד הָעֶרֶב וְלֹא יֵאָכַל מִן הַקֶּדְשִׁים כִּי אִם רָחַץ בַּשֶּׁרֶץ בַּמַּיִם" (כב, ו)

בפירוש פסוק זה החזיר רש"י את נשמתו בטהרה

רבנו רש"י ז"ל, גדול המפרשים שהאיר את העולם בפירושו על התנ"ך ותלמוד בבלי, לאחר שפירש את הפסוק הזה יצאה נשמתו בטהרה, כמו שכתוב ברש"י במסכת מכות (דף יט ע"ב, ד"ה ה"ג והיכן מוזהר על אכילה): "טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה ו'לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ' וגו', ומוקמינן לה ביבמות במעשר, מדכתיב 'כי אם רחץ' הא רחץ טהור, הטבל ועלה אוכל במעשר".

ואחר כך הכניסו בפירוש רש"י את המלים דלהלן: "רבנו גופו טהור ויצאה נשמתו בטהרה, לא פירש יותר. מכאן ואילך לשון תלמידו רבי יהודה בר נתן".

"ובת כהן כי תהיה לאיש זר וכו' ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבחה וכו'" (כב, יב-יג)

ארוז"ל, כי מהמצות ומעש"ט שמקיים האדם בעוה"ז נוטע הוא מהם גנות ופרדסים ועולמות רוחניים לעוה"ב

ובת כהן – היא הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל.

כי תהיה לאיש זר – ששמעה לעצת הצר הצורר היצה"ר.

היא בתרומת הקדשים – שהוא הטוב הצפון לצדיקים בג"ע.

לא תאכל – לא תהנה.

אבל ובת כהן – שהיא הנשמה כי תהיה אלמנה וגרושה – שבעוה"ז היתה כמו אלמנה בוכה על בעל נעוריה, כך זו הנשמה הייתה בעוה"ז בוכה על גלות השכינה וצער ישראל, ועוד מגרש ומטלטל עצמו לנדד שינה מעיניו לעסוק בתורה, ולהתבודד עם בוראו, וזהו וגרושה.

ובן זרע אין לה – כלומר שהוא בבחינת יוסף הצדיק שלא היה בידו עון ז"ל.

וכך זו הנשמה, בעוה"ז הנבזה, והמלא תאוות רעות, שמרה עצמה מכל פגם, ובפרט מז"ל באיזה אופן שהוא, אז לאחר אריכות ימים ושנים ושבה אל בית אביה שבשמים כנעוריה. היא זוכה לחזור לשורש מחצבתה תחת כסא הכבוד, כמו שהיתה טהורה לפני שירדה בעוה"ז בנוף הנגוף, ואז מלחם אביה תאכל, תהנה מזיו השכינה לחזות בנועם ה' אשר עין לא ראתה, ומסיים הפסוק וכל זר לא יאכל בו, מי שהלך בעצת הזר – היצה"ר, אין לו שום כניסה והנאת הצדיקים בעוה"ב אם לא תיקן עצמו ונתחרט על מעשיו. ואם שב, אז ורפא לו, כי אין דבר העומד בפני התשובה, ובמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם זוכים לזה, ועיקר התשובה שמירת הלשון, והחרטה, ועזיבת מעשיו הבלתי הגונים, ואמר שהע"ה – שמחה לאיש במענה פיו, כלומר אם אדם מצער עצמו ע"י פיו, שלא מדבר שום דיבור שלא לצורך, ע"י יזכה לשמחה (וזהו מענה – לשון עינוי) ולהתפלל בכוונה. עוד פירשו על הפסוק ה' שפתי תפתח, כלומר אם משפיל עצמו כאדנים שהם תקועים בארץ, ע"י זוכה שהשי"ת שורה עליו ויוכל להתפלל בכוונה, וזהו ופי יגיד תהלתך. (אבני שהם)

”שור או כֶּשֶׁב או עֵז כִּי יוֹלֵד” (כב, כז)

תפקיד האדם בעולמו ללמוד תורה ולהתעלות

מדוע נקטה התורה ”שור” כי יולד ולא עגל כי יולד והרי בן השור קרוי עגל.

אלא שונה היא הבהמה מהאדם, כי מרגע שנולדה הבהמה עד שמתה לא משתנה בה דבר ומה שקבלה בעת לידתה ממשיך עמה עד יום מותה, ואין לה שום התעלות וכמו שאמרו רבותינו ”שור בן יומו קרוי שור” ולכן נקראת היא – בהמה, היות וכל ”מה” שהיה בה כבר מצוי ”בה” בה-מה.

מאידך האדם נולד תינוק ואט אט גדל ומקבל מוחין דיניקה, ואח”כ כבר מצוה מקבל מוחין דגדלות, ואח”כ התונה מתעלה ומתעלה ולומד תורה ונעשה ת”ח ועולה ועולה, לפיכך נקרא ”אדם” מלשון ”אדמה לעליון” שתפקידו עלי אדמות להדמות לעליון להתקדם ולהתעלות ככל יכלתו כי יש לו נשמה חלק אלוה ממעל ויכול ויש בכוחו להגיע למעלות רבות.

קבלה ממשה רבנו לקרות פרשה זו במועדים

בחג הפסח ובחג הסוכות כשקוראים בתורה מתחילים את הקריאה מענין ’שור או כשב’ וגו’, כתקנת חז”ל (מגילה דף לא ע”א), ויש להתפלא שלכאורה אין לזה שום שייכות לענין המועדים.

ובדרשות חתם סופר (דף נג ע”ב ד”ה ולקחתם) כתב מעם נפלא, וזה לשונו: ”בקריאת יום טוב תקנו חז”ל (מגילה דף לא ע”א) להתחיל ’שור או כשב’ וכו’, לרמוז מה שאיתא במדרש (ויקרא רבה פכ”ו י) שלכן מילה בשמונה, כי אין שמונה ימים בלא שבת, כדי שטרם המולו יקבל פני מטרוניתא תחילה, שהיא שבת קודש. ומשום כן בהמה שבעת ימים יהיה עם אמו ומיום השמיני והלאה ירצה, כדאיתא ברמ”א וט”ז הלכות מילה (סימן רסה ס”ק יג). על כן נראה לענין דיום טוב נמי הוה שבעה ימים, ושבעות הוא עצרת של פסח (רמב”ן פרשת אמור כג, לו), כדי שעל כל פנים יום אחד יהיה שבת ביניהם לקדש כל הימים ע”י מטרוניתא, ואשר על כן מתחלת פרשת מועדות משביתת שבת ואנו מקדימים וקוראים מפרשת שור או כשב או עז, מטעם הנ”ל.

אמר דוד המלך ע”ה תעיתי כשה אובד בקש עבדך

משל לשה שפנע בשור, והלכו ופנעו באריה, ופנעו בעז אחד, ולנו ארבעתם ביער. והיו שם שלשה ימים ולא מצאו טרף לאכול,

אמרו צריכים להתודות על הטאינו, וכל אחד יעזוב דרכו, אמרו לאריה אתה מלך שלנו תאמר מה עשית? אמר האריה אנכי פ"א לא מצאתי טרף, ומצאתי אדם אחד ואכלתי אותו, כולם התחילו להחניף לו ואמרו זהו טרף שלך ואין זה עון, אמר השור כמה פעמים אכלתי משדה אחרים, והעז אמרה עשיתי קשה עורף לרועה, ואכלתי-מכל מקום, אמרו אין זה גזל, אמרו לשה תאמר לנו אתה מה עשית ומה פשעת? אמר פעם שכח אדוני לתת לי אוכל, והיתה קופה מלאה תבן וקש מונחת במקום גבוה. וקפצתי ושברתי את הקופה ואכלתי, אמרו ודאי נתפשנו על עונך לא יש עון גדול כמו זה שאכלת בלי רשות בעלך והפסדת הקופה, ולכן אנחנו הורגים אותך, והרגוהו ואכלו אותו. והנמשל, הרשעים גונבים ועושים כל עון ועבירה ואומרים זה לא עון, מפני שנעשה להם כהיתר, ומפני עשרם ומשפחתם, מכסים ואומרים יש עונות גדולים יותר מזה, וכשרואים צדיק אחד הנקרא שיה, על עון קל שיש בידו, אומרים כולנו כצאן תעינו, בשביל זה אנחנו בגלות, ודוד המלך ע"ה אמר תעיתי כשה אובד שנאבד בשדה, ופגע באריה, ועו, ושור, בקש עבדך, אומרים לשה בשביל קש ותבן שגזלת פגעה בנו מדת הדין, ובעון צדיקי הדור נתפסנו. (כסא רהמים).

”וְלֹא תִחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשֵׁכֶם” (כב, לב)

איך וכיצד מסר עצמו על קידוש ה' בזמן השואה הגאון ר' אלהנן וסרמן זצ"ל הי"ד

בניו של הגר"א וסרמן זצ"ל הי"ד, כותבים בפתיחה לספרו קובץ שיעורים ובה היו דבריהם: מות הקדושים של אבינו גאון ישראל הי"ד היה המשך ישר בשלשלת קידוש השם והעסק בקיום התורה כל ימי חייו, וכך ספרו על ההכנות שעשה זצ"ל בשעות חייו האחרונות לקראת עלייתו על המוקד ביום המר והנמדה י"א תמוז תש"א, עד ראייה ששרד מאותו מעמד נורא, תיאר כיצד הופסקו הגאון והנלוים אליו באמצע לימודי מסכת גדה והובלו לקדש שם שמים ביציאת נשמותיהם בעלות הלהב מעל המזבה, רבי אלהנן דיבר בשקט מתוך מנוחה נפשית אשר אפיינה אותו מאז ומתמיד, גם קולו לא נשתנה במאומה, ארשת פניו הביעה רצינות, אך לא חל בה כל שינוי, בדיבורו לא הורגשה כל נימה פרטית, הוא אף לא ניסה להפרד מבנו רבי נפתלי, שיחתו היתה מכוונת לכולם לכלל ישראל, ובה אמר, במרומים מחשיבים אותנו כצדיקים כפי הנראה, כי נבחרנו לכפר בגופותינו על כלל ישראל. לכן צריכים אנו לשוב אל ה' בתשובה שלימה תיכף

ומיד כאן במקום, הזמן קצר המבצר התשיעי מקום הטבה וקידוש השם של קדושי סלבודקה, קובנה, קרוב לכאן, עלינו להיות מודעים כי קרבנותינו יעלו יותר לרצון על ידי התשובה, ובכך נציל את חייהם ואהיותינו באמריקה, שלא יעלה ברעיונו של אף אחד מאתנו איזו שהיא מחשבת פיסול חם ושלוש, שהיא כפינול ופוסלת את הקרבן, אנו מקיימים עתה את המצוה הגדולה ביותר – באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה, האש שמכלה את גופותינו היא האש אשר תחזור ותקים מחדש את בית ישראל, ומסיימים בני הגאון זצ"ל, את התיאור בדברים אלה, ויעלו קדושי עליון בסערה השמימה ותורה באש חזרה עם תיקה ונרתיקה והדורשה וחוקרה, וגאון ישראל מופת הדור אדמו"ר וצוקללה"ה אבינו רכב ישראל בעתותי שלום, ופרשיו בשעות חירום ומלחמה, ואחריו אהינו הקדושים העילוי העצום והקדוש הרב נפתלי בינוש וצוק"ל, וצדיק וקדוש אהוב ונחמד הרב צבי יהודה לייב וצוק"ל הי"ד, יצאו נשמותיהם מתוך אהלה ופלפולה של תורה מגופות צרופים בכל מיני טהרה גוילים נשרפים ואותיות פורחות, ואנחנו יושבים משמימים באשמה גדולה.

מעלת הקדיש כיצד בא אדם מעולם העליון ונתן כסף לאשה אחת שדאגה לשלם שיאמרו קדיש על אותן נשמות שלא אומרים עליהן קדיש

בספר האיש על החומה (תולדות חייו של רבי יוסף חיים זוננפלד), מסופר מעשה נורא על השיבות הקדיש, אשה מכובדת ובעלת עסק מבוסס בפרשבורג היתה נוהגת במשך שנים רבות להביא מידי פעם תרומה לשיבה, בתנאי שיגידו בישיבה קדיש תמידי לעילוי אותן נשמות גלמודות שאין מי שיגיד קדיש אחריהן, הישיבה העמידה בחור מיוחד שאמר קדיש לטובת נשמות אלו, לימים הסתלק לעולמו בעלה של האשה, ומכיון שהוא ניהל את העסק יחד איתה, פגעה פטירתו בעסק שהלך והצטמצם עד שנסגר כליל. מצבה הכלכלי של האשה הלך והחמיר וברבות הימים נפל עליה עול נוסף, כאשר הגיעו שתי בנותיה לפרקן, והיה צריך להשיאן, נשאה האשה את סבלה בדומיה, וקבלה עליה את הדין באומין, והשלימה עם גורלה, אולם על דבר אחד לא יכלה לוותר ולבה היה מר עליה ביותר והכאיב לה עד מאד, והוא ענין הקדיש שעלול להתכשל אחרי שהפסיקה את הקצבתה למטרה זו, במר נפשה עלתה להנהלת הישיבה ושטחה את בקשתה, שהישיבה תמשיך גם הלאה את אמירת הקדיש לעילוי נשמות גלמודות, עד שירחיב ה' גבולה ותחזור לתמוך בישיבה כמקודם, ראשי הישיבה התרגשו מתום לבם וצדקת נפשה, והבטיחו למלא את מבוקשה, ולשמור על אמירת הקדיש כמו עד כה,

הבטחה זו מילאה את נפשה אושר אין קץ, וכשברק של אושר מנצנץ מעיניה הנוגות נפרדה מראשי הישיבה ופנתה ללכת לדרכה. מעתה שוב לא העיק עליה כל כך מצבה היא, ואפילו מצב שתי בנותיה שהגיעו מזמן לפרקן, כי מרגע שענין הקדיש לנשמות הגלמודות הובטח לה, כמעט שלא חסר לה כלום בעולמו של הקב"ה. בענין שתי בנותיה שמה מבטחה בה' – אבי יתומים ודיין אלמנות, והוא הרחום וחנון יראה בודאי בעניין של שתי בנותיה, ויזמין להן את זיווגן ואת כל צרכיהן, בצאתה לרחוב בא למולה יהודי ישיש בעל הדרת פנים נדירה, כשזקן צח כשלג יורד על פי מידותיו, ובירכה לשלום, הופתעה האשה מהסברת הפנים הלבבית של הזקן הבלתי מוכר לה. הפתעה גדלה שבעתיים בעת שהזקן התקרב אליה ונכנס איתה בשיחה תוך התעניינות במצבה ומצב בנותיה. נאנחה האשה קשות ושטחה לפניו את מר גורלה ואת נפילתה מאיגרא רמה לשפל המדריגה, עד שאין לה האמצעים ההכרחיים להשיא בנותיה הבוגרות, מהו הסכום המשוער הדרוש לה, להוצאות הנישואין של בנותיך, שאל הזקן, לשם מה חשוב לכבודו לדעת, הישיבה האשה בתמהון ונקבה בסכום משוער. שלף הזקן גליון נייר ורשם הוראה לבנק המקומי לשלם לאשה את הסכום שנקבה, אולם בטרם שם את התימתו הביע משאלתו שהיות ומדובר בסכום רציני מאד, רצוי שתהא אתימתו בנוכחות עדים שיראו במו עיניהם כשהוא חותם אישית על ההמחאה, ויאשרו זאת בחתימת ידם, נרגשת ומופתעת ממה שהתרחש, עלתה לאולם הישיבה ובקשה משני בחורים להילוות אליה. משראה אותם הזקן, הציע להם שיתבוננו איך שהוא חותם את התימתו על הוראת התשלום, ליתר בטחון בקש מהם פיסת נייר ורשם עליה את התימתו על הוראת התשלום הנכבד לידי האשה, והורה לה שתלך ולפדות את ההמחאה למחר בבוקר, כל הענין נראה לאשה ההמומה תמוה ומוזר. מה ראה הזקן הזור הבלתי מוכר להסביר לה פנים כל כך ולהראות רוחב לב כזה, עד כדי כיסוי הוצאות הנישואין של שתי בנותיה, אף על פי כן נזדרזה למחר לסור אל הבנק ובלב פועם ניסתה את מזלה, כשבחן פקיד הבנק את ההמחאה, הוא הביט באשה במבט תוהה, מסתכל פעם ופעמים וכולו נבוך ומשתאה, תוך הבעת סימני מבוכה ביקש מהאשה להמתין, והוא נכנס עם ההמחאה למנהל הבנק שהיה גם בעליו.

וכאן התרחש מאורע מסעיר ביותר, כשראה מנהל הבנק את ההמחאה צנח מכסאו והתעלף, בבנק קמה מהומה. הפקידים ששמעו על המתרחש הכניסו מיד את האשה לחדר צרדי והפקידו עליה שומר לבל תתחמק, תוך חשד שיש כאן ענין עם מעשה

מרמה, אחרי ששבה רוחו של מנהל הבנק בקש לראות את האשה שהגישה את ההמחאה לפרעון, בהכנסה שאל בבהילות, אימתי וכיצד קבלה את ההמחאה, רק אתמול קיבלתי אותו מיהודי מכובד בעל הדרת פנים, וישנם אפילו שני בחורי ישיבה היכולים לשמש כעדים, שראו איך כותב ההוראה חתם על ההמחאה, ענתה האשה כמתנצלת, האם תוכלי לזהות את האיש אם אראה לך אותו בתמונה, שאל המנהל, בודאי אזהה אותו ואין לי כל ספק שגם שני הבחורים יוכלו לזהות אותו, ענתה. הורה המנהל להביא לפניו את דיוקנו של אביו המנוח, וכשהוצגה התמונה בפני האשה, הצביעה ללא היסוס עליו כעל האיש שנתן לה את ההמחאה, ציווה המנהל לפרוע את ההמחאה ושחרר את האשה. אחרי שהאשה הלכה סיפר המנהל לנוכחים את פשר הפרשה המוזרה שהתחוללה נגד עיניהם, האיש שמסר את ההמחאה לאשה, אינו אלא אביו שהלך לעולמו לפני עשר שנים, בלילה הקודם הופיע אביו בחלום ואמר לו בוז הלשון: "דע לך שמאז שסרת מדרך הישרה והתחנתת עם אשה נכריה והפסקת לשמור את הקדיש, לא מצאה נשמתי מנוחה, עד שבאה אשה פלונית וציוותה להניד קדיש לנשמות שאין אומרים קדיש אחריהן, וזכותי עמדה לי שהקדיש הזה, שאמרו בישיבה לפי פקודת האשה, גרם לי עילוי ונחת רוח לנשמתי. אשה זו תופיע מחר בבנק שלך עם המחאה שמסרתי לה לכיסוי הוצאות נישואי שתי בנותיה. כשקמתי בבוקר נפעם מהחלום, סיפרתי לאשתי שלעגה לכל הענין, אולם משהופיעה האשה עם ההמחאה נתאמת לי שאכן החלום אמת היה, וסיים מורנו רבי יוסף חיים זוננפלד את סיפורו, מי היו שני הבחורים, אני וחברי רבי יהודה גרינוואלד, האיש נהיה לבעל תשובה, אשתו התגיירה כדון, וזכו להקים בית נאמן בישראל.

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן" (כג, ג)

היונה מכירה בתבואה שנקצרה בשבת ואינה אוכלת ממנה וכן היונה אינה תולשת מהמחובר בשבת

מבואר ב"עין יעקב" במסכת סוטה (לה:), שהיונה מכירה בתבואה שנקצרה בשבת ואינה אוכלת ממנה! ובספר "פרדס יוסף" (ויחי אות ג) הביא בשם היעב"ץ מופת הותך לקדושת יום השבת, שהיונה אינה תולשת בשבת מן המחובר, וזהו שאנו מזמרים בשבת: "יונה מצאה בו מנוח".

ואמר לי המקובל הרב אורי נורי שליט"א שהיונה אינה משנה מקום אכסניה שלה, שאיפה שעשתה בפעם הראשונה הקן שלה שם תהיה תמיד ותעשה תמיד לא תלך במקום אחר.

בספר "דברי שאול" (פרי נח) כתב: מצאתי בסידור היעב"ץ, שכתב ששמע רמז נפלא שיש מופת על שבת (מלבד הסמכטיון) שהיונה אינה תולשת מן המחובר בשבת, והנה אם אמת הדבר, ניתן למצוא לכך רמז במה שמצאה היונה מנוח ביום השבת, וזאת משום שקדושת השבת עליה ומרגשת לבלתי תתלוש מן המחובר, ולדעתי זהו שאמר הכתוב (בראשית ה, יא): "ותבוא אליו היונה לעת ערב" והנה עלה זית טרף בפיה", והיינו שכל השבת לא היתה תולשת, ורק לעת ערב (לאחר צאת השבת), עלה זית טרף בפיה, וזה רמז נפלא. (להתעדן באהבתך)

"אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם" (כג, ד)

קדוש המועדים מסור לבית דין

מכאן שקדוש המועדים מסור לבית דין, ואפילו שלא בזמנו, ואפילו בטעות, והוא שדרשו רז"ל, אתם – אפילו שונגים, אתם – אפילו מוטעים, וכן אמר הכתוב (שמות יב' ב') החדש הזה לכם, כלומר שלכם הוא.

וכן תמצא בפרקי רבי אליעזר בכ"ה באלול נבראו חמה ולבנה, וימים ולילות תקופות ועיבורין היו לפני הקב"ה והיה מעבר את השנה, ואחר כך מסרן לאדם הראשון שנאמר (בראשית ה' א') זה ספר תולדות אדם, ואדם מסרן לחנוך, שנאמר ויתהלך חנוך את האלהים, וחנוך לשם, ושם לאברהם, ואברהם ליצחק, ויצחק ליעקב, עד שבאו למצרים, שנאמר (שמות יב') בארץ מצרים לאמר, מהו לאמר אמר הקב"ה לך אמור להם עד עכשיו היה אצלי סוד העיבור, מכן ואילך שלכם הוא לעבר את השנה, וכך היו ישראל נוהגין לעבר את השנה בארץ, כשגלו לבבל היו מעברין אותה על ידי הנשאים בארץ, בקש יחזקאל לעבר את השנים בבבל, אמר לו הקב"ה אין לך רשות לעבר את השנה בחוץ לארץ, ישראל שבארץ יעברו את השנה, מכאן אמרו אפילו צדיקים וחכמים בחוץ לארץ, ורועי בקר בארץ, אין מעברין את השנה אלא על ידי הדיוטות שבארץ. וכיצד מעברין את השנה, היו מביאים ספר תורה לפניהם, והיו עושין גורן עגולה ויושבים הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, ונותנים פניהם למטה לארץ ועומדים ופורשים כפיהם למעלה לאביהם שבשמים, וראש ישיבה מזכיר את השם ושומעין בת קול כלשון הזה, וידבר ה' אל משה לאמר, ואם עון הדור גורם אין שומעין כלל, ואשריהם העומדים במקום ההוא

בשעה ההיא, שנאמר (תהלים פט' ז') אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכו, באור פניו של הקב"ה הם מהלכין, ומכאן יש ללמוד מעלת הארץ הקדושה וכמה היא חביבה לפני המקום, וכן אמרו בירושלמי בפרק קמא דסנהדרין אל יתר זקני הגולה (ירמיה נט א) אמר הקב"ה ביותר הם עלי זקני הגולה, חביבה עלי כת קמנה בארץ ישראל מסנהדרי גדולה בחוצה לארץ, וכשהיו הזקנים מתקבצים בלשכת הנזית שבמקדש והיו אומרים מקודש מקודש אחר שקבלו עדותן של עדים, והיה אותו יום נקבע בשמים על פי סנהדרי גדולה של מעלה לישיב בדין לדון העולם בראש השנה, והיה הקב"ה והסנהדרין של מעלה מסכימים על ידם וגומרים את דעתם, ועל זה אמר הכתוב (תהלים נ"ג) אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי, כלומר שהיה מסכים ומשלים עמהם.

"אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם" (כג, ד)

אפשר אתם ראשי תיבות, אנוסים, תועים, מזוידין, (חומת אנך)

"בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים פֶּסַח לַה'" (כג, ה)

פה שבמרכבה היה מלמד סגוריה על ישראל

בארבעה עשר לחודש, סופי תיבות שרה, בניסן נפקדה שרה, פסח לה' – עת רחמים
הוא לפני הקב"ה ורגיל לרחם על בריותיו בעת הזאת מבראשית עד היום, פסח פה – סח. "במה אדע" – גרם לבניו להשתעבד עד זה העת, פסח לה' עם האותיות גי' רד"ו סוד זה מסר יעקב לבניו, פקוד יפקוד אלהים אתכם, (בראשית נ' כה) פה סח, פה שבמרכבה סח ואמר לפני הקב"ה הגיעה עת שתגאל ישראל, כי אותיות שבמרכבה מלמדין סניגוריא על ישראל.

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶם אֶת קִצְרֵיהָ וְהִבַּאתֶם אֶת עֵמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן" (כג, ו)

תכלית ספירת העומר להיותנו מוכנים לקבלת תורה, ולכן צריכים ליטھر כדרך שהאשה סופרת להטהר לבעלה, כן בני ישראל נצטוו לספור שבעה שבועות להטהר מטומאת מצרים ולקבל את התורה

מזן ראש הישיבה רבי יהודה צדקה וצוק"ל בספרו קול יהודה, רוצה להסביר קשר הפסוקים עם פרשת העומר, והוסיף עוד שאלה, מדוע תלתה התורה מצות העומר בקציר – מהחל הרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות, ולמה לא קבעה התורה תאריך מיוחד לספירת העומר כמו שאר החגים, באחד או בעשור לחודש. ונראה לומר בס"ד על פי הוזהר בפרשת אמור, כי תכלית ספירת העומר להיותנו מוכנים לקבלת תורה, ולכן

צריכים ליטוהר כדרך שהאשה סופרת להטהר לבעלה, כן בני ישראל נצטוו לספור שבעה שבועות להטהר מטומאת מצרים ולקבל את התורה, וזה הטעם שתלתה התורה ספירת העומר עם ראשית הקציר כי האדם עובד כל השנה בשדה חורש וזורע, ועדיין לא הגיע לתכלית, ורק בעת הקציר רואה שעמלו עשה פירות, וקוצר יגיעו מהשדה. ופן יחשוב האדם כי זה הוא כל תכליתו בעולם הזה, לכן צותה תורה שהתכלית האמיתית היא, שבעת הקציר עליך לספור שבעה שבועות כדי להגיע לתכלית האמיתית וזוהי קבלת תורה, כי בכל שנה צריך הכנה חדשה לקבלתה.

ומעתה מתיישב מאמר המדרש בפרשת אמור, דבר אל בני ישראל והבאתם, הדא הוא דכתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו כלומר בא לרמוז לנו, כי גם בזמן שהאדם הגיע לתכלית העבודה וקוצר שדהו, עדיין אין לו יתרון, אבל בעמלה של תורה יש יתרון, והסבר הענין על פי מה ששמעתי מפי מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל על דברי הגמרא (פסחים נ"ג) פסוק אחד אומר כי גדול עד שמים חסדך, (תהלים נ"א) ופסוק אחר אומר כי גדול מעל שמים חסדך, (תהלים קח"ה), לא קשיא כאן בעושינן לשמה, וכאן בעושינן שלא לשמה. ושאל הרב מה ההבדל אם עד השמים או למעלה מן השמים, לא מספיק שאדם מקבל שכר עד השמים, ומה יתרון יש לעושים לשמה לקבל למעלה מן השמים, והסביר, כי עד השמים פירושו עד הטבע, כלומר תפילתו תהיה מקובלת עד הטבע ולא יותר, מה שאין כן בעושינן לשמה יהא כוחו למעלה מהטבע, כדוגמת רבי חנינא בן דוסא, שאמר לבתו מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק שזה למעלה מהטבע, וזה מראה על מעלתו העצומה מה שאין כן הלומד תורה שלא לשמה אינו מסוגל לפעול רק עד הטבע.

אמרו רבותינו שימי הספירה לתיקון ובירור המדות אחר יציאת מצרים עד קבלת התורה, ומובא, וספרתם לכם שתהיה ספירה לכל אחד. והכוונה בזה, שכפי שכל אחד משתוקק להטהר, כך עולה בידו, שזה כלל ופרט וכלל, פסח כלל – גאולה לכל בית ישראל, ואחר כך ימי הספירה פרט – לברר ספירה לכל אחד ואחד, ושבעות חזר וכלל מתן תורה, ואיתא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט – כפי מה שהאדם מברר בימי הספירה. והענין גם כן מכלל שצריך לפרט ומפרט שצריך לכלל, מקודם הגאולה להכלל ואחר כך נצרך כל אחד לברר חלקו ואחר כך להבטל שוב לכלל, וזהו שאמר החידושי הרי"ם זצ"ל אם אין אני לי מי לי, פרט. וכשאני לעצמי מה אני, לבטל לכלל.

ועל ידי זה והקרבתם מנחה חדשה התחדשות בעבודת ה', שבת מסייעת ממחרת השבת, עד ממחרת השבת.

”וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבוּעוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה” (כג, טו)

עם ישראל ספרו ספירת העומר במדבר

בפירוש 'אור החיים' הקדוש מבואר, שנצטוו בני ישראל לספור ספירת העומר בעודם במדבר טרם כניסתם לארץ ישראל, ואף שהקדים לומר (לעיל פסוק ו) "כי תבואו אל הארץ וגו' וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר" וגו', דמשמע שמצות ספירת העומר נוהגת רק אחר ביאתם לארץ, לכן אמרה תורה כאן "ממחרת השבת", פירוש מעכשיו תתחילו לספור עוד קודם ביאתכם לארץ.

ובן מפורש בר"ן על הרי"ף (מסכת פסחים דף כה ע"א) וזה לשונו: ובהגדה גם כן אמרו, בשעה שאמר להם משה 'תעבדון את האלהים על ההר הזה' אמרו לו ישראל, 'משה רבנו אימתי עבודה זו, אמר להם 'לסוף חמשים יום' והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר.

”וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה” (כג, טז)

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

רמז לתורה שהיא מנחה חדשה, שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כי בכל יום נתינת התורה שמתגלים טעמיה לדיניה מחדש, ושתי הלחם חמץ רומזים ליצר הרע שהתורה תבלין כנגדו.

”עַד מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'” (כג, טז)

ימי ספירת העומר הם כחול המועד

רבנו בחיי (כאן) כתב דבר נפלא, וז"ל, כבר ידעת שאין הספירה אלא מ"ט, ועל כן תמצא טעם במלת "תספרו" ואינה דבקה למלת "חמשים", אבל "חמשים" דבק ל"והקרבתם" כי הספירה מ"ט והקרבת ביום חמשים, שלא הזכירה תורה חג שבועות ביחוד כשאר החגים ושיאמר כן: "בחדש השלישי בששי בו חג השבועות", כמו שאמר בפסח: "בחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות", בא ללמד כי הוא חג נגד אחר מצות העומר, ומ"ט יום הספורים בין ראשון של פסח עד השבועות, הנה הם כחולו של מועד

בין ראשון של סוכות ושמיני עצרת. וכן כתב הרמב"ן (לקמן פסוק לו) וז"ל, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בהג.

שתי התאוות הרמוזות בלחם הם תאות האכילה וגם האש נקראת לחם יקריב אותם לה' יתברך

"מנחה חדשה לה'" ר"ת לחם, רומז לשתי התאוות הנקראות לחם. לחם כפשוטו, ששקוע בתאות האכילה, ולחם כמו שכתב רש"י אצל יוסף הצדיק על הפסוק "כי אם הלחם אשר הוא אוכל" (בראשית לט, ו) היא אשתו, אלא שדבר הכתוב בלשון נקיה, ועל עניני תאוות אלו נאמר "והקרבתם מנחה חדשה לה'" בחינת קרבן שתי הלחם, וכמו שאומרים בזמירות 'על שני לחם יבצעו תמימים', שיהודי יוכך את שני הלחם ויתחדש בהם בבריה חדשה, מבחינת בהמה לבחינת אדם, כי הנה הקב"ה בחר בישראל כבר ביציאת מצרים שאז נעשו ישראל לעם הנבחר, אבל לקבלת התורה לא זכו רק אחרי ימי הספירה, משום שלקבל התורה זוכים רק אחרי שמתחדשים בבריה חדשה ומקיימים "והקרבתם מנחה חדשה לה'" בכל הענינים של לחם שיהיו ברצון ה', שיוצא מבחינת בהמה – שעושה ככל תאות לבה, ונעשה בבחינת אדם – שהוא שליט על ענינים אלו, זו העבודה העיקרית של ימי הספירה 'לטהרנו מקלפותינו ומטומאותינו ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה', קדושתך עליונה היינו שמקדש את עצמו גם במותר לו, ועי"ז זוכה לקבלת התורה.

**"דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון
זבון תרועה מקרא קדש" (כג, כד)**

שם שד"י מבריה את המזיקין

בחדש השביעי באחד ס"ת שדי, השביעי באחד לחדש, ס"ת למפרע שדי, וכן בחדש כגני שדי, באותו יום נועד להקב"ה עם השמן שמלמד קטיגוריא על ישראל.

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר" (כג, מ)

בשרשי אילן האתרוג יש אותיות הוי"ה

דבר פלא כתב הגאון בעל "חוות דעת" בשם ספר קדמון – שורשי אילן האתרוג מונחין וגדלין בארץ בצורת אותיות הוי"ה ב"ה.

וכתב בספר "סוכת גדולי ישראל" (עמ' קכט) כתוב (בחזו"א) "כל הנקרא בשמי" היינו דכתיב "פרי עץ הדר", ולפי הנ"ל אתי שפיר, דפרי עץ הדר נקרא בשמי.

"וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן" (כג, מ)

ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון לחשבון עונות (מדרש).

הגאון רבי שמשון מאוסטרופלי זי"ע אמר על הפסוק "רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו ה'", דהנה בתוכחה שבמשנה תורה יש תרע"ו תיבות כאותיות רעו"ת. אך לעומת זה יש בהתוכחה כ"ו פעמים השם הוי"ה העולה כ"ו, וכ"ו פעמים כ"ו עולה ג"כ תרע"ו, ושמות אלו ממתיקים את הרעו"ת מן התוכחה ומגינים עלינו מהם. וזהו שאמר "רבות רעות צדיק", שמשנה רבנו אמר תוכחה במספר רעו"ת תיבות, אך "מכולם יצילנו ה'" שהשם הוי"ה מצילנו מהם, עבדה"ק.

הוסיף על זה ה"קדושת ציון":

והנה תיבות עונות במילואה כזה עי"ן ו"ו נוי"ן ו"ו תי"ו בגימטריא ג"כ רעו"ת, וזה מרמז שהעונות הם הגורמים עונשים ורעות. והנה אמר הפייטן ליום ב' דסוכות, דהצ"ח כבשים במוספי סוכות באים להגן עלינו מצ"ח קללות שבתוכחה במשנה תורה.

וזה שאמרו במדרש, ראשון לחשבון עונות, שיום הראשון של סוכות שמתחילין להקריב בו מהצ"ח כבשים אז, מגינין עלינו מצ"ח קללות שבתוכחה שיש בה רעו"ת תיבות העולה כחשבון עונות. וזה ראשון לחשבון עונות, כלומר ראשון להמתקת השבון גימטריא של מילת עונות. (להתעדן באהבתך)

"בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים וְכוּ' לְמַעַן יִדְעוּ דְרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'" (כג, מב-מג)

וכבר שואלים, הרי כשיצאו בני ישראל ממצרים הושיבם ה' בסוכות וזה היה בחודש ניסן נמצא כי בני ישראל ישבו בסוכה בחודש ניסן, ומדוע אנחנו יושבים בסוכה בחודש תשרי, ומצאנו בזה כמה טעמים:

א. הטור כתב כי הטעם הוא כדי להראות שעושים את המצוה לשם שמים, וכ"כ הלבוש. והמהרי"ל הרחיב בטעם הטור וכתב, משום דאם היו עושין בניסן לא היה היכר המצוה כל כך, כי הרואה אומר עריבה הסוכה עליו, שהרי ימות החמה נכנסים, אבל בתשרי אדרבה מתחילים ימות הגשמים וכולם נכנסים לבתיהם ורק ישראל קובעים דירתם בסוכה, א"כ ודאי כוונתם לעשות רצון אביהם שבשמים.

ב. משל לשניים שעמדו בדין ויוצאים, הנוצה שמח ביותר והמנוצה יוצא בפחי נפש, כך ישראל כיון שעמדו לדין ביוהכ"פ צוה הקב"ה שישמחו במצות סוכה ולולב, להראות לכל שהם המנצחים.

ג. הילקוט שמעוני נותן טעם נוסף, כיון שבראש השנה הקב"ה דן את כל באי עולם, וביום הכפורים חותם דינם, ואפשר שיתחייבו ישראל גלות, לכן ציוה לעשות אז סוכה שיגלו מבתיהם לסוכה, והקב"ה מעלה עליהם כאילו גלו.

ד. הגר"א כתב כי ביום הכיפורים ירד משה והוריד לוחות שניות ובישר לו הקב"ה סלחתי כדברך, והסכים לחזור ולהשרות השכינה בעם ישראל, ובי"א בתשרי צוה משה על המשכן, וב' ימים הביאו תרומה, ובי"ד בתשרי נטלו כל חכם לב את הזהב במנין ובמשקל, ובט"ו בתשרי התחילו לעשות את המשכן ואז חזרו ענני כבוד ביום זה, ולכן עושים סוכות ביום זה זכר לענני כבוד.

ה. הזוה"ק כותב בפרשת אמור, שרק לאחר שאדם התקדש ונטהר בראש השנה וביום הכפורים אז אפשר לו לשבת בסוכה, דאל"כ מגודל השיבות הסוכה ועוצם קדושתה שהיא מקום השראת השכינה לא היתה אפשרות לשבת בסוכה – בצל השכינה.

ו. הטעם ע"פ הסוד שבסוכה יש אורות מקיפים מאימא, וידוע שאמא היא אות ה' ראשונה דהוי"ה ב"ה, המרמזת על הסוכה – שיש לה ב' דפנות והשלישית די בטפה, וע"ז אמר "ויעקב נסע סכתה" סוכת ה'. ולכן רק אחר יוהכ"פ שלקחנו שפע מאימא ועלינו אליה, אנהנו יכולים לשבת תחת צילא דמהימנותא לחסות שם שבעת ימים, כמ"ש שבעת ימים יהיה עם אמו.

ז. כן נודע שקיבלנו בימים הנוראים אורות גדולים, והשטן – עשו הרשע, לקח בעל כרחו את כל העוונות של עם ישראל על ראשו כמבואר בזוה"ק, והוא מקנא בנו מאד, לכן אנהנו צריכים עתה להכנס תחת כנפי השכינה שהיא הסוכה כדי שתגן עלינו. וכן כדי לסתום פיות המקטרגים והחיצונים לבל ינקו שפע מהימים הנוראים.

ח. ומרן הבן איש חי נתן טעם, כי אחרי הטא אדה"ר עיקר עבודת האדם היא לזכך את החומר. ובמעמד הר סיני התעלו בני ישראל למדרגה של אדם הראשון קודם החטא, אך כשחטאו בעגל חזרה זוהמתן. ואחר יוהכ"פ שהקב"ה מחל להם השיב את ענני הכבוד, והעננים היו מזככים אותם, ואפי' המלבושים לא בלו כל הארבעים שנה, ולכן אנהנו עושים זכר לענני כבוד כדי שאדם ישריש אצלו שעיקר עבודתו לזכך את החומר.

דרישו רבותינו, תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך, כתוב שובע חסר ו', שבע, ללמד, כי מי שיושב בסוכה שבעה ימים יעשו לו שבע חופות בעוה"ב. ואפי' בעל עבירות אם עושה סוכה זוכה והקב"ה מסכך עליו ע"י הסוכה בעולם הבא, ולא יוכלו מלאכי חבלה להזיקו. וכן סכת גי' ת"פ כמנין לילי"ת, שבכח מצות הסוכה להכניע אותה,

וידוע שהסוכה היא מצלת אותנו מן החיצונים המתנרים בנו מחמת המצות הגדולות שעשינו.

וידוע עוד כי הסוכה היא "תיבת נח" ומצילה מן ה"מבול" של החיצונים, ורמז לזה כי התיבה היתה אורכה שלש מאות אמה, רוחבה חמשים אמה, וקומתה שלושים אמה יחד עולה שלוש מאות ושמונים כמנין שלום עם הד' אותיות. וידוע גם כי סוכה בגי' הוי"ה אדנ"י, ואם נכפיל י' פעמים א', ועוד ה' פעמים ד', ועוד ו' פעמים ג', ועוד ה' פעמים י', נקבל בסה"כ שלוש מאות ושמונים גי' שלום כנ"ל, וזהו שכתוב ו"פרוס עלינו סוכת שלום".

עוד נרמז בר"ת סוכ"ה סומך ועוזר כל הנופלים. שעל ידה עולים מכל נפילה בין ברוחניות בין בגשמיות.

אומר שלמה המלך ע"ה בסוף קהלת: "את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם". על האדם לפחד וליזהר מלעבור על שם"ה מצות לא תעשה, וכן יש לשמור ולקיים רמ"ח מצות עשה, שהם כנגד רמ"ח אבריו ושם"ה גידיו של האדם, וזה שאמר: את האלהים ירא, הם שם"ה מל"ת, ואת מצותיו שמור רמ"ח מ"ע, ואז כי זה כל האדם, כי האדם השלם הוא רמ"ח אברים ושם"ה גידים, וע"י מצות סוכה שהיא מהמצוות שאדם מקיים בכל גופו ברמ"ח אבריו ושם"ה גידיו, נשמרים כל אבריו ומקבלים הארה ע"י מצות הסוכה.

וכתב הרב ראשית חכמה כי הרמ"ק לא היה מדבר בסוכה שום דיבור חול, כי קדושתה יותר מביהכנ"ס, היות ומצות סוכה היא דאורייתא, וביהכנ"ס דרבנן, וגם במשך שבעה ימים נכנסים שם שבעת הרועים וכו'. וכן העיד החיד"א אני ראיתי חסידים שהיו רועים כל גופם לפני שהיו נכנסים לסוכה, והיו מנשקים את הדפנות מבפנים ומבחוץ. וכתוב בשם רבנו האר"י שאם היה לנו עיניים לראות השפע היורד מאת השי"ת דרך הסכך והדפנות וכו', היינו מתמלאים שמחה ולא היינו יכולים כלל לצאת מן הסוכה.

ובזוה"ק כתב מי שנוהר במצות סוכה אם חלילה יפול באיזה צרה, מצות הסוכה תגן עליו מאד, כמו שכתוב כי יצפנני בסוכו.

ודרשו רבותינו כי המצטער פטור מן הסוכה, והכוונה כי על ידי מצוות הסוכה נפטרים מכל צער ועוד אמרו רבותינו: "חולין ומשמשיהן פטורים מן הסוכה", והכוונה שעל ידי מצוות הסוכה נפטרים מכל החולאים.

אומר הפסוק – "בסכת תשבו שבעת ימים" וכו' ואומר הוזה"ק, כי הימים האלו הם הספירות העליונות הג"ת נהי"ם, שכל אחד מהם נקרא יום, יום א' חסד, ב' גבורה, וכו', ולכן הקב"ה מצוה את הספירות העליונות ואומר להם תשבו עם בני בסוכה ותשפיעו עליהם שפע של קדושה וטהרה.

ואמר ר' אבא כי בתחילה כתוב בסכת תשבו שבעת ימים, שהוא מלשון נוכח, ואח"כ כתוב כל האזרח בישראל ישבו בסכת, בלשון נסתר. ותירץ דבתחילה דיבר לספירות העליונות שהם האורחים העליונים אברהם יצחק ויעקב וכו' שהם בחי' אותן הספירות העליונות שזה השרש שלהן, ואח"כ מדבר אל כל ישראל לישב בסוכה, וצריכים ישראל לעמוד בפתח הסוכה ולהזמין את האושפיוזין קדישין, ולומר כפי שהיה אומר רב המנונא סבא, תיבו אושפיוזין עלאין וכו'.

וכתב עוד בזה"ק כי חייבים למחדדי למסכני (לשמה העניים), כי זה החלק והמנה של האושפיוזין, ואם לא עושה כן, קמים האושפיוזין והולכים להם, וח"ו מקללים אותה וכו', ואם נותן לעניים, כל אחד מברך אותו וכו'.

הנה נודע מה שאמרו רבותינו כי מצות הסוכה היא רומזת לאדם שיצא מדירת קבע, שחושב שהעולם הזה הוא קבע, הוא העיקר, ויש בדירת עראי שבעה ימים כנגד שבעים שנותיו של אדם, כדי שידע שהכל הבל וריק, והאדם רק זמני כאן בעולם הזה, ולכן סכה ר"ת 'סוף' כל 'האדם, וכאשר האדם מתבונן בזה רואה כי העיקר הוא עוה"ב, וכל מה שקורה כאן בעוה"ז הכל הבל, הכבוד המדומה ועושר וכו'. וכן ידוע שהכשר סוכה ע"י ב' דפנות והשלישית אפי' טפח, והענין הוא כי הסוכה רומזת לחיי העוה"ז שהם צריכים להיות עראי, ועוה"ב קבע ועיקר. והנה בעוה"ז צריך בני חיי מזוני והם הג' דפנות, ב' דפנות שלימות הם "בני" "חיי" אבל "מזוני" מספיק אפי' טפ"ח שהוא ר"ת טוב פת חרבה.

וכתב הכתב סופר בענין הסוכה דירת עראי או דירת קבע. הנה פליגי רבנן ור' יהודה אי סוכה דירת עראי או קבע (סוכה ז:). אלו ואלו דברי אלקים חיים, כי יוצאים מהבית לגור בדירת עראי להורות כי כל גורן ויקב העולם הזה הוא רק עראי וכלא נחשב בעיניו, וכל מנמתו לעולם שכולו ארוך שהוא עיקר דירתו, ויען כי יושבים בסוכה רק ז' ימים בשנה ואחר כך שוכחים כל הרמז הלז, על כן סוכה דירת קבע, שאותו העראי יהיה קבוע אצלו ובלבו כל ימיו.

והנה סוכה מטהרת כמקוה. ישנם ב' מצוות שכל הגוף נכנס בתוכם, הסוכה והמקוה, ויש רמז נאה על זה, שהמילוי של תיבת סוכה [מ"ך ו' פ' ה'] בגימטריא קנ"א כמנין מקוה, רמז בזה כי סוכה ומקוה המה ענין אחד, שבשניהם נכנסים בכל הגוף בתוך המצוה. ויש להוסיף על זה, שלכן הרמז טמון במילוי של סוכה, כי זהו דבר הנסתר בתוך הסוכה, שרק כשנכנסים לתוך הסוכה, כמו המילוי שנכנס לתוך התיבה, אז הוי הסוכה בבחינה זו של מקוה. והנה שיעור מקוה כשרה הוא תקק"ס לוגין, ותיבות למע"ן ידע"ו דרותיכ"ם הנאמר במצות סוכה (אמור כג, מג), עולים גם כן בגימטריא תקק"ס, לרמז על הנ"ל שהסוכה מטהרת כמקוה.

לימוד מסכת סוכה ובפרט אם לומד בסוכה, שזה סגולה להנצל ממחלוקת, והרמז לזה שנא' בתהילים "תצפנם בסוכה מריב לשונות". (הרוקח הל' סוכה)

וגם מצות סוכה מונעת מריבה. הזהיר במצות סוכה כתיקונה מובטח לו שלא תהיה מריבה בתוך ביתו כל אותה שנה. (כ"כ כף החיים סי' תרכ"ה)

כתב באלשיך הקדוש שדפנות הסוכה רומזים לעולם הזה, וע"כ צריך שיהיו שלוש דפנות, כי טוב העולם נכלל בני חיי ומזוני, וצריך שתי דפנות שלימות והשלישית טפח, כי בני וחיי צריך שיהיה בשלימות ויבקש מאת הקב"ה שיהיו בניו גדולים וחיייו יהיו ארוכים וטובים כהלכתן, אבל מזוני יסתפק במועט ועל כן סגי בטפח שוחק. עיי"ש.

ויזהר שלא לדבר בסוכה אלא בדברי תורה, כי מצות סוכה גדולה קדושתה, עד כי עצי סוכה אסורים בהנאה. (פרי עץ חיים, שער חג הסוכות)

ובן היה מנהג מורי [הרמ"ק] ע"ה שלא לדבר בתוך הסוכה בימי חג הסוכות אלא בדברי תורה, כי מצות סוכה קדושתה גדולה, והעד שעצי הסוכה חלה עליהם קדושה ואסורים כל ז' כמו שאמרו רבותינו ז"ל וכו', הרי שאדם בתוך הסוכה מוקף מאויר קדושה, וכמה קדושות יש בה כמבואר, ולכן ראוי להתרחק משיחה והיתול אלא יקיים וגילו ברעדה. (ראשית חכמה – שער הקדושה פרק יד)

כתוב "בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת למען ידעו דורותיכם כי בסכת הושבתי". וכידוע כל עיקר מצות סוכה היא היות וכאשר יצאנו ממצרים הקב"ה הושיב אותנו בסכת, וכידוע שהיו שבעה ענני כבוד שבהם הקב"ה הקיף אותנו ושמר אותנו ולכן נצטוינו לשבת שבעה ימים.

וידועה השאלה והרי היו שלש מתנות נכבדות לעם ישראל, מן בזכות משה רבנו, ענני כבוד בזכות אהרון, ובאר בזכות מרים. וא"כ מדוע אנחנו עושים זכר רק לענני כבוד? ותירץ הגאון היד"א ג' תירוצים.

א. כאשר אנחנו עושים זכר לאיזה ענין לא עושים ממה שיש עליו קטרוג, כמו שנאמר אין קטגור נעשה סניגור, למשל, אנחנו תוקעים בשופר של איל, זכר לעקדתו של יצחק, ולא בשל פרה כדי לא לזכור ח"ו מעשה העגל, ולכן גם כאן לא נעשה זכר למן, היות ועם ישראל קראו לו לחם הקלוקל, וכן זכר למים כדי לא להזכיר את מי מריבה אשר רבו בני ישראל, אבל בענני הכבוד היתה שמחה גדולה לעם ישראל, ולא היתה בהם שום מחלוקת, ולכן עושים להם זכר.

ב. בענני כבוד היה חלק רק לעם ישראל, כידוע שהערב רב לא היו בתוך הענני כבוד, משא"כ המים והלחם שהיו לכולם.

ג. כל אבא חייב לתן לבנו לחם ומים, אבל איננו חייב לעשות לו כבוד כזה גדול.

ובנגד הג' תירוצים יש שלושה פסוקים:

א': "בסכת תשבו שבעת ימים", בלי שום קטרוג ואפשר לישב בסכת ולעשות לזה זכר. ב': "כל האזרח בישראל ישבו בסכת", כי רק על בני ישראל היו ענני הכבוד ולא על הערב רב.

ג': "למען ידעו דורותיכם כי בסכת הושבתי", עשיתי להם כבוד גדול יותר מהחיוב של אב לבנו.

ויש לעשות הסוכה בשמחה ובמסירות נפש ועל ידי זה זוכה לדברים הרבה וכמו שהביא בנו של ר' חיים מצאנז, על כפרי פשוט וירא שמים שלא היה לו במה לסכך את סוכתו כי לא היה לו כסף לרכוש סכך. ובערב החג יצאו הוא ואשתו אל היער לתלוש ענפים בשביל הסכך וכשהתחיל לרדת אט אט הערב התחילו לחשוש שמא נכנס החג והתחילו תולשים הענפים בשיניהם כדי לעשות בשינוי ותוך כדי נפצעו בפיהם וכל זה בכדי לקיים את המצווה החשובה ועל ידי זה נעשה רעש בשמים, תוך כדי כך ראו אדם שעוזר להם והביא אותם לעיר ועזר להם לסכך וזכו לקיים את מצוות החג בשמחה וכשסיפרו את המעשה לרב הקהילה אמר להם כי אברהם אבינו ע"ה, אושפיזא קדישא הראשון בא בעצמו ועזר להם בגלל מסירות נפשם.

"בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַסֶּכֶת" (כג, מב)

סכך מבדי זהב שהם גדולי קרקע

במסכת יומא (דף כא ע"ב) איתא: "אמר רב אושעיא בשעה שבנה שלמה בית המקדש נטע בו כל מיני מגדים של זהב, והיו מוצאין פירותיהן בזמן, וכשהרוח מנשבת בהן נושרין, שנאמר (תהלים עב, טז) 'ירעש כלבנון פרוי', וכשנכנסו נכרים להיכל יבש, שנאמר (נחום א, ד) 'ופרח לבנון אמלל', ועתיד הקב"ה להחזירן, שנאמר (ישעיהו לה, ב) 'פרח תפרח ותגל אף גילת ורגן כבוד הלבנון נתן לה'".

מבואר כגמרא שבבית המקדש היה דבר פלא ונס, שהיו נטועים 'מגדים של זהב' שהיו מוציאים פירות זהב אמיתיים. ובהספד שנשא הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל והודפס בספרו 'יערות דבש' (ח"א דרוש ד) הסביר, שלא גדלו פירות אלו של זהב בדרך נס אלא בדרך טבע, שהיה שלמה המלך מכיר בחכמתו את מקום התפשטות השפע של זהב לכל מדינות הקרובות והרחוקות, ונטע בחכמה ידועה במקום שהוא אילן, והיתה הארץ נושאת פירות זהב, כי המקום הוא יניקות ועפרות זהב לו.

ושמעתי מאבי מורי ז"ל שהעיד היעב"ץ בהגהותיו על מסכת יומא (דף כא ע"ב) שפלא זה עדיין קיים בימינו, שכתב היעב"ץ בזה הלשון: "מקצת ומעין זה הפלא נמצא גם היום במחוז טאקייא, לפעמים מוצאים גרגירי זהב בתוך הענבים הגדלים בהר שם, אף חוטי זהב גדלים על גביהם מבחוץ, כך הגידו לי רבים בני סמכא שראום בעיניהם". ואציין שאבי מורי ז"ל למד בשנות בחרותו בעיר טאקיי באונגארן, ומסתמא היה זוכר את דברי היעב"ץ הנ"ל מהתקופה שהיה בטאקיי, שהיה מפורסם בכל אונגארן שמהענבים של טאקיי באים היינות המשובחים ביותר.

היעב"ץ הזכיר פלא זה בסידורו 'עמודי שמים' (הלכות סוכה) לענין אם מותר לעשות ממנו סכך, וזה לשונו: "אין מסככין בבדי זהב הצומחים מן הארץ כמו שנמצאים במחוז אחד [נקרא ראר"א] בארץ הגר, וזה דבר מפורסם, וכן נמצא פעם אחת בארץ פולין שבולת דגן של זהב, כפי שהגידו אנשי אמת, וככה נודע שבמחוז טוקייא גדלים ענבים עם גרעיני זהב ובדי זהב מבחוץ כמעט כל שנה, וכשהייתי בארץ מעררין ידעתי שהובא אל הקיסר, וגיסי הרב הגאון ע"ה הגיד לי שהוא ראה אותם בעיניו בהיותו רב בדוקלאו. נמצא שיש בעולם פסולת גורן ויקב של זהב ממש ופסולין לסכך".

ואם כי לא הסביר כאן היעב"ץ מדוע זהב הצומח פסול לסכך אם הוא מגידולי קרקע, דבריו עשירים במקום אחר שכתב בחיבורו על המשניות 'משנה לחם' (סוכה פ"א

מ"ה), וזה לשונו: "עם היות נמצא לפעמים בזמן ובמקום ידוע בדי זהב צומחים מן הקרקע וגדילים בזקיפה, כאשר הגידו רבים מדרי מדינת הגר שראו בעיניהם וכו', ואין זה נקרא צמיחה לענין זה והכשר סכך], כי באופן זה כל מה שבבטן הארץ צומח הוא, גם החול והאבנים והמתכות שמוצאים גדלים כנודע.

סכך העשוי מנוצות עופות

מובא בזה"ק ח"ב ט"ו ע"ב: שיש אילן שגדלין בו עופות וז"ל:

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַאי דְּכִתְיִב, (קהלת ז) גַּם אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. בְּנוֹנָא דְרִקְיָא עֵבֶד קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא פִי כַעֲיֵן מַה שִׁישׁ בְּרִקְיָע, עֲשֵׂה הַקֶּבֶ"ה בָּאָרֶץ, וְכִלְהוּ רְמִיזָא לְמַה דְּלְעֵילָא וְכַל מַה שְׂכָאן בָּאָרֶץ רֹמֵז לְמַה שִׁישׁ לְמַעְלָה בְּרִקְיָע. דְּכֵד הָהוּא חֲמִי ר' אָבָא חַד אֵילָנָא דְאֵבִיָּה אֶתְעֵבִיד עוֹפָא דְפֶרַח מְנִיָּה שְׂכָאֲשֶׁר הִיא רֹאֵה רַבִּי אַבָּא אֵילָן אֶחָד שְׁפָרְיוֹ נַעֲשֵׂה עוֹף שְׁפוּרַח מִמֶּנּוּ, [כח] דְּהֵיִינוּ שְׁהַעוֹף דְּבוֹק בְּאֵילָן דְּרַךְ חֲרֻטּוֹמוֹ וְכַךְ הוּא יוֹנֵק מִן הָאֵילָן עַד שְׂמֵתְבִשֵׁל וְאֵז הוּא פּוֹרַח, וְעַיִן בְּשׁוּ"ע יו"ד ס' פ"ד סַעֲיָף ט"ו שְׁעוֹפּוֹת אֵלּוּ אֲסוּרִים בְּאֵכִילָה, הָהוּא בְּכִי וְאָמַר הִיא בּוֹכָה וְאֹמֵר, אֵי הָווּ בְּנֵי נֶשָׂא יְדַעֵי לְמַאי רְמִיזָאן אִם הִיוּ בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים לְמַה וְלֵאזִיזָה סוּדוֹת הֵם רֹמֵזִים, הָווּ מְבֻזְעֵן מְלִבְוֵי שִׁיחֹן עַד טְבוּרֵי הוֹן לְמַאי דְאֶתְנַשִּׁי חֲכֻמָּה מְנַהוֹן הִיוּ קוֹרְעִים בְּגִדֵיהֶם עַד טְבוּרִים עַל מַה שְׁנִשְׁתַּכַּחַה הַחֲכָמָה שְׁהֵם סוּדוֹת הַתּוֹרָה מֵהֶם. כָּל שְׂכָן בְּשָׂאֵר מַה דְּעֵבֶד קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא כֹּל שְׂכָן בְּשָׂאֵר הַדְּבָרִים שְׁעֲשֵׂה הַקֶּבֶ"ה בָּאָרֶץ. וְרֵאִיתִי בְּסִפְרֵי אוֹצֵר פְּלָאוֹת הַתּוֹרָה שְׂכַתְּבֵי וְהֵנָּה בְּסִפְרֵי 'פֶּתַח הַדְּבִיר' כְּתוּב: 'וְדַע שְׂרָאִיתִי בְּמַחֲזוֹר 'שֶׁלֶשׁ רְגָלִים' הַנִּדְפָס מִחֲדָשׁ בּוֹינָה, מְסוּדָר מֵהֶרֶב מוה"ר רַאוּבֵן בְּרוּךְ גַּרְ"ו, שְׂכַתְּבֵי בְּדִינֵי סוּכָה כִּלְל ב' בְּסוֹף הַעֲמוּד וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, בְּנִידוֹן דִּידֵן שְׂאִין מִסְכְּכִין בְּדַבְרֵי שְׂאִין גְּדוּלוֹ מִן הָאָרֶץ, נִסְתַּפְקְתִּי אִם סִיכֵךְ בְּנוֹצוֹת הָעוֹפּוֹת הַגְּדֻלִים עַל

עיונים והארות

הפירות הללו תקטפו מן העץ ותביאו לכאן. וכן עשינו ונסענו לשם ולקחנו מאלו שעוד מעט כבר פורחים והיה מסתכל בזה ושמח ואמר מה רבו מעשיך ה', ועי' ב"אור החמה" שכתב ששמעתי מפני מנידי אמת שבארץ הודו יש אילן שיוצאים ממנו עופות קטנים וכו' עיי"ש, ואנחנו ראינו בעינינו בא"י בטבריה ולא צריך את הודו לזה.

[כח] ודע לך אחי חביבי שאני וחברי ראינו זה העץ בטבריה ע"י קבר ר' חייא ובניו וראינו העופות גדלים ממנו בהרטומו ואח"כ מתבשלים ופורחים כאחד הצפרים שרואים אותם פורחים, והוא פלא גדול והיינו אז בחורים ובאנו לחכם מו"ר רבי יצחק כדורי וצוק"ל שהיה בא כל יום לישיבה ללמוד בחדר המקובלים וסיפרנו לו שראינו עץ שגדלים בו עופות, ואמר לנו תביאו לי את

האילנות וכו' ולעניות דעתי נראה, דאף על גב דאפשר דמדינא שרי לסכך בהם, דהא הוי דבר שגידולו מן הארץ וכו', לענין הנוצות לסכך בהם כשתלשן מן הגוף בעודן מחוברים באילן נראה דשפיר דמי, מיהו משום גזירה נראה לאוסרן, שמא יבואו לסכך בנוצות דשאר עופות הפרים ורבים הנבראים מן הביצה, דהנהו ודאי פסילי, דלא הוו גידולו מן הארץ, ואסרינן הני אטו הני".

ועיין עוד ב'פתח הדביר' שם, שהסתפק לענין ברכת הנהנין, שהרי על דבר שאין גידולו מן הארץ מברך על אכילתם שהכל נהיה בדברו, ולדעת הפוסקים הסוברים שעופות אלו הגדלין באילנות אינם אסורים באכילה משום שרץ, יש לומר שיש לברך עליהן בורא פרי העץ. (אוצר פלאות התורה).

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מִלְעָדֵי ה' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (כג, מד)

"מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו" (מגילה לב).

יש לעיין ולמצוא טעם לתקנת הז"ל זו: מה היתרון של פסוקי החג בחג, והרי כל הפרשיות – תורה הן, וכל זמן שאדם קורא בתורה יש בזה מצוה ואיזה הפרש יש בין מקרא בזמנו למקרא שלא בזמנו

הגאון רבי יוסף חיים מבבל מצא טעם נפלא נוסף לתקנה זו:

בספר "שער החצר" הובא טעם לעצם מצות שלושת הרגלים, והוא: שהרי ידוע מה שאמרו הז"ל שהזמן שבו עבדו בני ישראל את העגל היה שש שעות ולא יותר, ומכיון שקיימא לן שכדי לבטל איסור צריך שיהיה ששים כנגדו, לכן כדי שיתבטל איסור העגל שהיה שש שעות תיקן הקב"ה לישראל שלשה רגלים, שהם שבעת ימי סוכה ושבעת ימי פסח ויום אחד של שבועות – סך הכל חמשה עשר יום, שהם שלוש מאות וששים שעות, שהם פי ששים מששת השעות של הטא העגל.

לפי זה היו שפירשו את כוונת המסורה בארבע הפסוקים שבהם מופיעה המילה "אלה":
"אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי", **"אלה אלהיך ישראל"**, **"גם אלה תשכחנה"**, **"אלה מועדי ה'"**. וכך ביאור הפסוקים: **"אלה אזכרה"** תמיד כדי לתקן את החטא של **"אלה אלהיך ישראל"** שאמרו בעגל, ומהו התיקון שנעשה כדי ש"גם אלה תשכחנה" – **"אלה מועדי ה'"**, כי על ידי שמירת המועדים שהם שלוש מאות וששים שעות מתבטל בששים חטא העגל שהיה שש שעות.

וידוע – מוסף ריש גלותא דבבל – שבכל תיקון צריך שיהיה גם לימוד תורה, כי אין נעשה בנין להריסת העוון אלא על ידי התורה, שהרי לכך נקראים תלמידי

החכמים שעוסקים בתורה בתואר "בנאים", כמו שאמרו חז"ל: "אל תקרי בניך אלא בוניך". ועל כן אם תהיה שמירת המועדים בלי שתצטרף אליה קריאת התורה – לא יהיה בכך בנין, לאחר החרבן שנגרם בחטא העגל, ולכך תקנו לקרוא את פרשיות המועדים בזמנן, כדי שקריאת התורה והמעשים יבואו יחד, כי כל הקורא בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, ועל ידי צירוף השנים – הקריאה והמעשה – תועיל קדושת עיצומו של יום לכפר על חטא העגל ולבטל את איסורו.

הוא אשר אומר הפסוק: "וידבר משה את מועדי ה'", כלומר: שתיקן להם לקרוא את פסוקי המועדים במועדים, וכל זאת "אל בני ישראל" – כדי שיועילו לבני ישראל, כי "בני" הוא מלשון בנין ("אל תקרי בניך – אלא בוניך"), ואם כן הלימוד והמעשה יבנו מחדש את החרבן שהותיר חטא העגל אחריו.

"וְלִקְחַתְּ סֻלַּת וְאָפִיתְּ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֳלוֹת שְׁנֵי עָשָׂר יָמִים יִהְיֶה הַחֹלֶה הָאֶחָד"
(כד, ה)

הדלקת הנרות קודם ללחם הפנים ללמד שהעיקר הוא התורה ולקחת סולת, הקדימה תורה הדלקת הנרות שהיא רמוז לתורה ללחם הפנים שמשפיע פרנסה. ללמדנו שישים האדם עיקר עיונו בחיי עולם, ללמוד תורה ולקיימה ואחר כך לפרנסה.

"בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ" (כד, ח)

המצוות שהאדם עושה ביום השבת, הן עולות בו ביום ולא בלילה, שהרי הלילה הוא כבר חול

כותב ה"מגלה עמוקות", כי כל המצוות שהאדם עושה בכל ששת ימי המעשה, יש להן עליה בכל לילה השמימה. אבל המצוות שהאדם עושה ביום השבת, הן עולות בו ביום ולא בלילה, שהרי הלילה הוא כבר חול. ולכן, מצוות אלו עולות בשבת, באותו יום שהן נעשות. וזהו שנאמר: "ביום השבת" – כל עסק התורה והמצוות, שעושה האדם בשבת, אז "ביום השבת יערכנו לפני ה'" – הכל עולה ומתעלה בעצם יום השבת, והן נערכות "לפני ה'" לנחת רוח לפני ה' יתברך.

"בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי ה' תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם"
(כד, ח)

מעלתה של מידת התמימות ומעשה פלא על אדם תמים שהיה שם כל יום ששי שתי חלות בהיכל

בספר "משנת חכמים" מסופר מעשה שהיה בימי האר"י ז"ל.

אחד מהאנוסים שבא מפורטוגל לגליל העליון והתיישב בצפת, שמע דרשה של הרב על לחם הפנים שהקריבו בבית-המקדש מדי שבת בשבתו. אותו רב נאנה בדרשתו ואמר מתוך צער שעכשיו בעוונותינו הרבים אין לנו את בית המקדש ולא מקריבים את לחם הפנים.

אותו אנוס שלא למד תורה אך היה מאד תמים באמונתו, שמע את הדבר, הלך בתום לב לביתו ואמר לאשתו שבכל יום ששי היא תכין לו שני ככרות לחם מנופה י"ג פעמים. הוא ביקש ממנה שתלוש את הלחם כטהרה ותאפה אותו היטב בתנור שבבית, מפני שרצונו להקריב את הלחם לפני היכל ה' אולי יקבל ה' את הלחם שהוא עורך לפניו. אשתו אפתה לו ככרות, ובכל יום ששי היה עומד לפני היכל ה' בבית הכנסת, ומתפלל ומתחנן לפני ה' שיקבלם ברצון. את תפילתו היה אומר כבן המתחטא לפני אביו, ואח"כ היה מניח את שני הככרות והולך לו.

השמש היה בא בכל יום ששי ולוקח את שני הככרות בלי לדרוש ולחקור מהיכן הם באו, ומי הביאם. בשעת מעריב היה ריץ אותו איש ירא ה' אל היכל ה' וכיון שלא היה מוצא את הככרות היה שמח שמחה רבה בלב, והולך ואומר לאשתו: השבח וההודאה לאל יתברך, שכבר קיבל את הלחם. למען ה' יתברך אל תתרשלי בעשייתם והזהרי מאד, כי הואיל ואין בידינו במה לכבדו אלא בככרות אלו חובה עלינו לעשות לו נחת רוח בהם. וכך נמשך הדבר תקופה מסוימת.

באחד מימי ששי שהה הרב שדרש את הדרשה על לחם הפנים בבית-הכנסת. והנה האיש ההוא בא כמנהגו, עם הככרות וקרב אל היכל הקודש, והתחיל לסדר את דבריו ותחינותיו מבלי להרגיש שהרב נמצא בבית הכנסת. מרוב ההתלהבות והשמחה שהיו לו בעת שהיה מביא דורון זה לפני המקום, לא שם לב כלל לדבר אחר. הרב החריש, וראה ושמע את כל מה שהאיש דיבר ועשה, וחרה לו מאד. הוא קרא לו גער בו ואמר לו, שוטה, וכי ה' אוכל ושותה, ודאי השמש לוקח את הככרות ואתה סבור שה' הוא המקבלם. הרב המשיך באמירת דברי מוסר באזני האיש, עד שבא השמש כמנהגו לקחת את הככרות. הרב קרא לשמש ושאל אותו למה באת לבית הכנסת עכשיו, ומי היה לוקח את שני הככרות שאיש זה היה מביא בכל יום ששי להיכל הקודש. השמש הודה בדבר והאיש כששמע את הדברים התחיל לבכות ואמר לרב שימחול לו כי הוא מעה בדרוש שלו וחשב לעשות מצוה, אך לפי דברי הרב לא עשה אלא עבירה.

מיד לאחר מכן, הגיע לרב שליה מיוחד מהאר"י ז"ל, ואמר לו: לך וצו לביתך, כי מחר בעת שהיה לך לדרוש, מות תמות, וכבר הכרוז יצא על זה. הרב נבהל על השמועה אשר לא טובה, והלך אל האר"י ז"ל שיגיד לו מה פשעו ומה הטאתו. והשיב לו האר"י ז"ל: שמעתי שעוונך הוא שביטלת נחת רוח שהיה לו לקב"ה. שמיום שחרב בית המקדש לא היתה נחת רוח לפני ה' כבאותה שעה שהאנוס הזה היה מביא את שני הלחם בתמימות לבו ומקריבם לפני היכלו וסכור היה שה' יתברך קיבלם ממנו. ומפני שבטלת אותו מלהביאם, נגזרה עליך מיתה בלי שום פתח הצלה לפניך. והלך הרב ויצו לביתו. וביום שבת קודש, בשעה שהיה לו לדרוש, נפטר לבית עולמו, כאשר אמר לו איש האלהים האר"י ז"ל.

"וַיַּצֵּא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּעוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי" (כד, י)

תכונות ההורים מוטבעות בילדיהם

והוא בן איש מצרי – שתכונות ההורים מוטבעות בילדיהם שאיש מצרי הטביע בבנו את העזות לגדף, וכן ביפת תאר סמוך לזולל וסובא כי האשה הטביעה בבנה עזות.

זו.

"וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כְּאִשֶּׁר עָשָׂה בֶן יַעֲשֶׂה לוֹ" (כד, ט)

כל הפוסל במומו פוסל

כאשר מצביע אדם על חסרון בזולתו. נותן מום בעמיתו ופוסלו. הוא עצמו מפסיד מכך. "כאשר עשה בן יעשה לו" – ונפסל הוא עצמו. וכמו שנרמז בדברי חז"ל (קידושין ע.) "כל הפוסל במומו פוסל". ולכן אמרו (ב"ב ס:): "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים".

"עֵינַי תַּחַת עֵינַי" (כד, כ)

תחת אותיות עין יש אותיות כסף

הגמ' (ב"ק דף פ"ג:) מבארת שלא יוציאו לו את העין אלא הכוונה לממון, והגר"א אומר שיש רמז לזה: כי אותיות "עין" זה ע"י נ' ואחרי אותיות "עין" בא פ' כ' ס' וזה 'כסף' – לומר שאם הוציא "עין" לאדם, שהוא צריך לתת "תחת עין" – את מה שתחת אותיות "עין" – וזה "כסף".

מאמרים בשבת רשב"י – דרוש א'

בענין קדושים תהיו, והקדושה הגדולה שהיתה בימי רשב"י

נאמר בפרשת קדושים: דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו וכו'. רש"י אומר דבר אל כל עדת בני ישראל – מלמד שנאמרה פרשה זו ב"הקהל". ובא לרמוז לנו כאן יסוד גדול מאד, מכיון שהקדושה היא היסוד של עם ישראל, ונאמרה כאשר הקהיל משה רבינו את כל ישראל בלב אחד כאיש אחד, לכן יש כח בעם ישראל שאפי' איש אחד שמקדש עצמו במצוות ובתורה ובמעשים טובים מביא קדושה ושפע ושמהח לכל עם ישראל, כפי כח הקדושה שהוא מתקדש כך משפיע על החברה, יש שיכול להשפיע רק על אנשי ביתו, ויש שיכול להשפיע גם על שכונתו, ויש גם על עירו וכו', ולכן נאמר פרשה זו בהקהל, היות וזה שייך לכל ישראל.

קדושת רשב"י

ועתה נבין ונשכיל איך זה שבדורו של רשב"י זיע"א היתה זכות גדולה שאפילו סוחרים שעוסקים במשא ומתן ידעו סודות התורה, ולא זו בלבד אלא אפי' הציפורים היו מצפצפים דברי תורה והבהמות הלכו על שתים כמו בני אדם, אלא כל זה מכת התורה הקדושה ובפרט מכת סודות התורה שגילה רשב"י והקדושה הגדולה שהיתה באותו זמן. וכן העיד רשב"י בוזה"ק שבזכותו של אותו הדור יתקיים העולם עד ביאת משיח צדקנו, וכן אמר ר' אבא עד מלכא משיחא לא יהיה כדור הוה אשר רשב"י שרוי בתוכו.

והטעם הוא מכת קדושתו של רשב"י שהיה פרוש כנודע, שמיד אחר התונתו הסתגר בישיבתו של ר' עקיבא י"ג שנה, ואח"כ במערה י"ג שנה, והיה כל הזמן דבוק במחשבות טהורות כבורא יתברך ובתורה ובסודות עליונים וכו', ועיי"כ מכת קדושתו זאת השפיע על כל אנשי דורו שכולם עזבו את עסקיהם ומעמו "כי טוב סחרה מסחר כסף" והיו מתעלים ומתעלים מעולל ועד יונק במעלות נשגבות בתורה ובקדושה וטהרה.

צא וראה מה העיד רשב"י לפני פטירתו אני לדודי ודודי לי כל הימים שהייתי בעולם הוה תשוקתי היתה אל הקב"ה "בלבד", וכמו שאמר כל ימי בחד קמרא אתקטרנא ביה בקוב"ה כלומר בקשר אחד נתקשרתי עם הקב"ה, וכן ר' אלעזר וכל החברייא קדישא התקדשו בקדושה של מעלה, וכל תשוקתם ומאוייתם היו לה' יתברך.

וא"כ גם אנחנו צריכים לספוג קדושה ולילך אצל הרשב"י זיע"א, וללמוד שם בספר הזוה"ק, ואז רשב"י ישפיע עלינו ג"כ קדושה ואור מכת לימוד התורה. ולא יאמר

אדם מי אני שאזכה לקדושה, האם אוכל להגיע למעלות נשגבות אלו שהרי כבר נאמר בפרשתנו "קדושים תהיו לאלהיכם", וא"ת איך אוכל להיות קדוש, ממשיכה התורה ואומרת, כי קדוש אני ה' אלהיכם. וידוע שכל אחד מישראל הנשמה שלו חלק אלוה ממעל, ויש לו כביכול אור ממש מא"ס ב"ה ודרך אותו אור יכול להתעלות ולהתקדש. וז"ש כי קדוש אני ה'.

בא וראה מה אומר הזוה"ק ח"ב ל"ח) על רשב"י זיע"א באו ר' חייא ור' יוסי השתטחו לפניו ונשקו ידיו ובכו ואמרו החקיקות העליונות והתחתונות, זוקפים ראשם בגללך. [נ' שערי בינה שהם נקראים חקיקות שחקקה בהם החכמה וזקפים ראשם בזכותך, פי' מקבלים שפע והארה וקדושה בזכות תורתך.] עשה הקב"ה ירושלים של מטה כירושלים של מעלה, עשה חומות העיר הקדושה ושעריה. מי שבא לא יכול להכנס עד שלא יפתחו השערים, מי שעולה לא עולה עד שיתקנו מדרגות החומות, מי יכול לפתוח שערי העיר הקדושה? ומי יכול להתקין מדרגות החומות? זה רשב"י שהוא פותח שערי סודות החכמה, דהיינו שרשב"י בהקדמותיו פותח שערי חכמה, ומתריץ כל הקושיות שבתורה, כי רשב"י מקור החכמה והקדושה, כמו משה רבינו בדורו, לו לבד ניתן לגלות סודות התורה, וע"י כך זכו עם ישראל להשיג השגות ולהתקדש. והוא תיקן מדרגות עליונות. וכתוב "יראה כל זכורך את פני האדון ה'" זה רשב"י.

וראה את מעלתו של רשב"י שבזכות תורתו וקדושתו הקב"ה משפיע שפע גדול בעולמות העליונים והתחתונים לאין ערוך, וזה ר"ת הרשב"י יושפע ש'פע ר'ב ב'כל ה'עולמות. וראה עוד בזוה"ק ח"ג קלב: וכן דף קמ"ד.

ובספר דברי יחזקאל [להרה"ק משינאווא] (ל"ג עומר) כתב לפרש הפסוק (תהלים צ"ב י"ד) "שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו", דראשי תיבות "שתולים בבית ה'", הם ר"ת שמעון בן יוחאי, דמבקשים אנחנו מהבורא יתברך שמו, דאורות הקדושים של רשב"י וחבריו, השתולים בבית ה' בעולם העליון, בחצרות אלקינו, לאותן העומדים בבית ה' בעוה"ז, שהם "בחצרות אלקינו", יזריחו ויופיעו בתוכנו.

קדושים תהיו

והנה נודע מש"כ במדרש רבה שאדם הראשון נגזר עליו מיתה, כמ"ש כי ביום אכלך ממנו מות תמות. ובא ס"מ ליטול את נשמתו אמר לו הקב"ה הלוני נשמתו אלף שנים ואני מוסר לך כל הנשמות שעתידיים לבא ונשתעבדו כל הנשמות לס"מ. והנה לפי ההלכה הקדש מפקיע מידי שעבוד, לכן כמתן תורה אמר הקב"ה למשה והתקדישתם והייתם קדושים, לתורה ולמצוות, ואז תצאו משעבוד הס"מ, ולכן אומר הקב"ה קדושים

תהיו לאלהיכם, לשון ציווי חובה, מדוע, כדי שע"י היבור בתורה ובקדושה תצאו מתחת שעבוד הס"מ.

והנה יש שלשה דברים שצריך להגביר בהם הקדושה, והם א' הבית של האדם הייב לבנות את ביתו הוא ואשתו בקדושה. ב. ט' ירחי לידה ג'כ צריכה האשה קדושה כדי שתשמור את העובר שלה שיוכה לקדושה. ג' שמונת ימי מילה, צריכים קדושה כדי שהילד ישמור את ברית קודש. והם רמוזים באותיות ב"ת ט"ת ח"ת שאותיות אלו בלבד מכל כ"ב אותיות התורה מסתיימות באותיות י"ת ג' קדוש, א"כ ב' הוא בנין הבית שצריך בו הקדושה, ט' ט' ירחי לידה, שצריך קדושה. ואות ח' שמונת ימי מילה. והם רמוזים בר"ת טב"ח וז"ש כט"ח בה' ועשה טוב.

רבותינו דרשו על הפסוק "ויחי יעקב" אם אתה רוצה לחיות בבחי' "ויחי" אתה צריך להיות בבחינת יעקב, שביטל עצמו מכל תאוות העוה"ז, כידוע שיעקב ועשו חלקו העולמות, יעקב לקח עוה"ב, וכמו שמובא בגמרא ששאל אלכסנדר מוקדון את חכמי הנגב מה יעשה האדם ויחיה? אמרו לו ימית את עצמו מתאוות וכו', ושאל מה יעשה אדם וימות, אמרו לו יחיה את עצמו, ילך אחר התענוגים ולא יהיה פרוש וקדוש, ואז ב"מ יש ח"ו צרות ומידת הדין שולטת.

תשובה ממתקת הדין

ובן דרשו על הפסוק "שובו שברו לנו מעט אוכל" פי' ויאמר אבינו שבשמים שובו בתשובה שלמה תפרשו ותקדשו עצמכם מן המותרות המרגילים ליצה"ר, ועי"ז שברו לנו, לנו ג' "אלהים" כלומר לשבור ולמתק את מידת הדין, ואז תזכו ע"י התשובה למתק ולשבר את מדת הדין, אבל התנאי הוא לכל זה מעט אוכל, למעט בתענוגי העוה"ז, ואפי' הכינו לו אוכל טעים וחשוב יאכל ממנו מעט, וימשוך ידו.

וראה בזה"ק בראשית דף כ"ג, מתחיל רשב"י לבאר את הפסוק ויאמר אלהים נעשה אדם וכו', נגלה אליהם סבא דסבין שרשב"י אמר שזה הקב"ה. ושאל שאלות כמובא שם. ופלא פלאות כביכול קוב"ה נגלה אליהם מרוב הקדושה הגדולה של הרשב"י.

וידוע בשיר בר יוחאי יש קטע "נעשה אדם נאמר בעבורך" כלומר כאשר הקב"ה אמר נעשה אדם התכוין על רשב"י זיע"א, כי האדם יותר חשוב מן המלאכים, כי נשמתו למעלה מעולם הבריאה והנשמה הזו תתלבש בגוף גשמי, ועי"ז יקשור העליונים עם התחתונים וישפיע שפע רב לעליונים ולתחתונים, כלומר גם למלאכים כמ"ש בזה"ק ח"ג קי"ז, ת"ח בשעתא דברא קוב"ה לאדם עבד ליה בדיוקנא דעלאי ותתאי והוה כליל

מכולא, והיה נהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, וכל זה כידוע לברר ניצוצי הקדושה להביא את העולם על תיקונו, וכ"ז ע"י הרשב"י זיע"א.

מעלת עם ישראל וטהרתו

וכידוע המעשה שפעם שאל גוי אחד את הרב"ש זה נכון שכל טהרה וקדושה אצלכם זה במים ובמקוה וכו', אמר לו נכון, שאל אותו הגוי א"כ אתם אומרים שאתם טהורים והגויים טמאים, וכאשר אנחנו הולכים לתפלה אנחנו שוטפים עצמנו במים הרבה ידים רגלים וכו' ואתם רק הידיים. השיב לו מתי טהרה במים מועילה רק כאשר האדם טהור מעיקרו ונטמא ע"י שרץ או מת וכו' יש טהרה במים, אבל אם אדם טמא מעיקרו אפילו יטבול בכל מימות שבעולם לא יעזור לו. וראיה לזה תראה התרנגולים הם כל היום בפחי הזבל הטמאים, ובכל זאת הם טהורים, והצפרדעים הם נבראים מן המים וכל היום במים ואין להם שום היתר, ולכן אנחנו זכינו להיות מעם ישראל הטהורים והקדושים נטהר עצמנו ע"י לימוד התורה ונתקדש ונוכה.

ורשב"י עצמו טרח לטהרת עם ישראל כדאיתא בירושלמי שביעית (פי"ט ה"א) (בשינויים קלים מגירסת הבבלי) וז"ל: ר"ש בן יוחי עביר טמיר במערתא (היה נטמן במערה מפני גזירת המלכות) תלת עשר שנין במערת חרובין (י"ג שנים במערה שנקראת ע"ש הנס שנברא אילן חרובין) עד שהעלה גופו חלודה, לסוף תלת עשר שנין אמר לינה נפק חמי מה קלא עלמא (לאחר י"ג שנה אמר וכי איני יוצא לראות ולשמוע מה קול בעולם) נפק ויתיב לוי על פומא דמערתא (ויצא וישב בפי' של המערה) חמא חד צייד צייד ציפרין פרס מצודתיה (ראה צייד אחד שהיה צד צפורים, ופרס מצודתו לצוד ציפור) שמע ברת קלא אמרה דימוס ואישתיזבת (שמע בת קול שאמרה דימוס ניצול הצפור וניצלה), אמר ציפורי מבלעדי שמיא לא יבדא כ"ש בר נשא, (אמר אם צפור בלי שיגורו מן השמים לא נלכד וניצוד כ"ש בן אדם ויצא) כד חמא דשדכן מיליאי (כשראה שהדברים שקטו שמת הקיסר ולא היה לו פחד) אמר ניהות ניהות ניהות בהדין דימוסין דטבריא, (אמר נרד ונתחמם במרחצאות הללו של מתי טבריה) אמר צריכין אנן לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים "ויהן את פני העיר" שיהו עושין איטליסין (שווקים) ומוכרין בשוק אמר נידכי טבריא (נטהר את טבריה) והוה נסב תורמוסין ומקציץ ומקליק (משליך) וכי הן דהוה מיתא הוה טייף וסלק ליה מן לעיל (וכל מקום שהיה מומאת מת היה צף ועולה למעלה וסילק לטהר המקום), חמתיה חד כותי אמר לינא אדי מפלין בהדין סבא דיהודאי נסב חד מית אזל ואטמריה הן דדכי אתא לגבי ר"ש בן יוחי א"ל לא דכית אתר פלן איתא ואנא מפיק לך מן תמן (ראהו כותי אחד ואמר אני אלך ואשחק בהדין סבא דיהודאי ולקח מת א' והטמין במקום שטיהר ובא אצלו וא"ל ולא טהרת ופנית הכל ממקום פלוני בא ואראך שאוציא מת אחד משם) צפה ר"ש בן יוחי ברוח הקודש שנתנו שם ואמר גזור אני על

העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו וכן הוות ליה (על אותו הכותי שירד למטה להארץ ואותו המת יעלה ויחיה וכן היה) מי עבר קומי מגדלא (כשעבר לפני המנדל) שמע קליה דספרא אמר (שמע קול סופר אחד שהיה אומר דרך לעג וקלס) הא (האי) בר יוחאי מדכי מבריא א"ל יבא עלי אם לא שמעת שמבריא עתידה להיטהר אפי' כן לא הימנין הוית (לאחר כל הפרחות שטרחתי ואפי' כן אין אתה מאמין) מיד נעשה גל של עצמות.

איך שמירת הפה נרמז באותיות א' ב' וכו'

וראה פלא באותיות אלף ב' וכו', יש ששה פעמים אות פ' ניצד אלף בסוף פ', כ"ף וכ"ף סופית, הרי שלש, אח"כ אות פ' עצמה ופ' סופית הרי המש, וגם כשאומרים אות קו"ף הרי ששה פעמים פ' גי' 480 במנין פלונית, לרמוז מי שמשתמש בפה שלו לרעה פלונית שולטת עליו. ואם שומר על פיו ניצול ממנה, וראה עוד כי האותיות עצמם נחשב אותם כזה, א' כ' ד' פ' ה' ק' נימ' א"ש, שאם ממשיך בדרכו אש אוכלתו ב"מ, אלא צריך להיות בבחי' ס'ע'פ'צ' ר"ת ס'וגר ע"ן פ'ה צ'דיק.

הבינה הנקראת מ"י מבטלת את ה"טמא"

ועתה בימים אלו אנחנו נמצאים בתוך קדושת ימי העומר, שהם מ"ט ימים כנגד החמישים שערי בינה דקדושה, וכל יום נכנסים ע"י האור הגדול של מצוות העומר לעוד שער אחד של קדושה, עד שביום שבועות יום החמישים נזכה להכנס לשער הג' של הקדושה, אבל כנגד זה צריך לידע שיש ג"כ ג' שערי טומאה, והם נקראים טמ"א גי' ג', ונ' שערי קדושה נקראים מ"י, כמ"ש לפני מ"י אתם מטהרים והקליפה לקחה, אות י' של מ"י וחלקה אותו לשנים, אות ט' ואות א', ואז נהיה אותיות טמא, ואנחנו צריכים לבטל כח הטומאה, ע"י לימוד התורה, והעיקר ע"י לימוד זוה"ק שהוא מסוגל מאד מאד לטהר את האדם בפרט בימינו אנו. וז"ש "אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים" כלומר בימי העומר לפני שתגיעו ליום הגדול יום החמישים מ"י אתם מטהרים, ומ"י שהיא הבינה יום החמישים הוא מטהר אתכם.

מאמרים בשבת רשב"י – דרוש ב'

בענין פני האדון דא רשב"י, ופרד"ם התורה

זכינו ביום הקדוש זה לבוא ביומא דהילולא של התנא האלהי רשב"י זיע"א וללמוד ולראות את פני האדון, דא רשב"י זיע"א, וכמו שכתוב בזוה"ק בא ליה"ו "פני האדון דא רשב"י". ושאל ר' אברהם גלנטי זצ"ל לשון זה קשה, כי איך יכול להיות שרשב"י יאמר לשון כזה על עצמו? ומפרש על פי מה שכתוב בזוהר פרשת תרומה, כי הצדיקים נקראים אנפי שכינה, וזה שאמר "פני האדון" דייקא, ולא את אדון ה'.

החלק החמישי שבתורה

והנה נודע ע"פ מש"כ מהרח"ו כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, פ"י לשמה מי שלומד סודות התורה נקרא לשמה ואם לומד רק פשט נקרא לא לשמה, וע"פ זה כתב בעל הבא"ח זיע"א ופ"י לשמה, לשם ה'. כי בתורה הקדושה יש ארבעה חלקים שהם פשט, רמז, דרש, סוד, וסימנם פרד"ם ויש עוד חלק חמישי, שהוא פנימיות הסוד, ואם לא היו ישראל חוטאים בעגל היו זוכים בעולם הזה לחלק החמישי דהיינו פנימיות הסוד, ומכיון שחטאו ונשתברו הלוחות ולא זכינו לחלק החמישי דהיינו פנימיות הסוד, לכן עתה לומדים בו הצדיקים בג"ע. אומנם גם בעולם הזה יש צדיקים וחסידים מן הגדולים בישראל, כמו רשב"י וחבריו ששיגנו מעט כל אחד כפי ערכו מחלק החמישי, כמו האבות ומשה רבינו, וז"ש הפסוק "וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה", "בשמחה" אותיות "בחמשה" כלומר החלק החמישי. וזה מובן על פי הסוד כי ארבעה חלקים אלו שסימנם פרד"ם הם כנגד ד' אותיות שם הוי"ה והם כנגד נרנח"י כי הפשט כנגד נפש והיא אות ה' אחרונה שבשם, ורמז כנגד רוח אות ו' שבשם, ודרש כנגד נשמה אות ה' ראשונה שבשם, וסוד שהוא חכמת הקבלה כנגד נשמה אות י' שבשם, והם כנגד ארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה.

ואמנם פנימיות הסוד הוא בחינת יחידה כנגד קוץ היו"ד שבשם הוי"ה ונודע כי חמשה בחינות נרנח"י הם כנגד מעשה דיבור כוונה מחשבה ושמחה כי היחידה בחינת אריך הוא כנגד השמחה ולכן פנימיות הסוד הוא נרמז בתיבת "בשמחה".

וזה הפירוש כל העוסק בתורה לשמה לשם ה' שהוא לומד פנימיות הסוד חלק החמישי. ומפרש הרי"ח הטוב ע"פ מה שאמרנו לעיל את הפסוק "ולאביו שלח כזאת" ששלח יין

ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. כי הנה החלק הרביעי שבפרד"ם נקרא יין, כמ"ש "ושתו ביין מסכת"י, אך חלק חמישי נקרא יין ישן ע"ש הלוחות הראשונים שהם ישנים. והנה יוסף הצדיק שלח לאביו סימן מהני מילי דחלק החמישי שהוא יין ישן להודיעו שהוא יוסף וזה שאמר הפסוק "וישראל אהב את יוסף וכו'". "אהב" אותיות "בא ה'", שהם תמשה חלקים. כי בן זקנים הוא לו והתרגום מתרגם "בר חכים הוא ליה".

ועוד פירש הפסוק "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלומותיו". כי אדם שרוצה להבין בזה"ק ובסודות התורה, ובפרט חלק החמישי, צריך לבכות ולהוריד דמעות כמו שעשה האר"י ז"ל שפעמים היה יושב על מאמר אחד בזה הקדוש כמה ימים ומוריד דמעות כדי להבינו, וזה שאמר "הלוך ילך ובכה" כלומר מוריד דמעות, "נשא משך הזרע" כלומר אותיות הנמשכות ממילת "זרע" זי"ן רי"ש עי"ן, שהם אותיות "יין ישן", ועי"ז יהיה מיתוק הדינים כי תתגלה התורה הקדושה בצירוף הדמעות שגם הם מיתוק הדינים, ואז בא יבא ברנ"ה נר ה' שהם מישה נרות שהם נרנח"י כנגד תמשה חלקים, והבן. וע"פ זה יובן מה שכתוב בסוף אדרא זוטא, אבא אבא תלת הוו חד אתחזרו, ר"ל כאשר היית בעולם הזה עסקת בתורת הבריאה כי אפילו חלק הסוד של העולם הזה נקרא בריאה, שהיא תיקון ובירור נר"ן סוד האהור, שהם תלת, אך עתה כל התיקונים שלך אינם באותם תלת, אלא בחד שהיא החיה ששם בגן עדן תעסוק בתורת האצילות שהיא חד, תיקון החיה ומעלה.

בעיקר לשמוח ביום הקדוש הזה

וצריכים אנחנו לידע כי מי שזוכה ביום הזה לבא וללמוד בזה"ק בחשק, ובשמחה, ובהתלהבות, ואוכל, ושותה, ושמח, יזכה להשיג סודות התורה. וכפי שראינו מה שכתב בספר "מגיד מישרים", שבא המגיד אל מר"ן הבית יוסף ועודד אותו לבא אצל הרשב"י זיע"א ולקרא שם בספר הזוה"ק בציון הרשב"י, או בכפר הסמוך לו, וז"ל "ובכן תדע כי הם הרשב"י ובנו שמחים מאד בקרותכם ספר הזוה"ק על מערתם או בכפר הסמוך להם, ואם תתמידו לקרות בו יגלו לכם רזין עילאין וכו'", להתבונן ולראות פלא פלאות.

וראה מה שכתב רבינו מהרח"ו זיע"א בשער הכוונות דף פ"ז, וז"ל ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קבר רשב"י ורבי אלעזר בנו אשר קבורים בעיר מירון ואוכלים ושותים ושמחים שם וכו', ולא כתב "ללמוד" רק "לבא לאכל ולשתות ולשמוח". כי ביום הילולא דיליה מספיק רק לבא ולשמוח ולרקוד על גילוי הסודות כ"ש אם זוכה ג"כ לעסוק שם בזה"ק בשמחה ובהתלהבות עצומה ואח"כ אוכל ושמח ורוקד כמה מעלתו גדולה.

שלא לאסור לעלות בל"ג בעומר למירון

ומצינו מעשה שהיה, בזמן מר"ן הבית יוסף רצו לבטל את העליה וכו', ומרן ובית דינו כתבו רק את ביטול העליה, ועדין לא התמו, ובא הרשב"י בלילה בחלום למרן הבית יוסף ואמר לו שאם יעשו כן תבא גזרה קשה על עם ישראל ח"ו, ומיד בבקר מרן הבית יוסף בטל את הכתב הזה. וכן זה היה בזמן האר"י ג"כ, ואז אמר האר"י לתלמידים כי נגזרה גזרה על עם ישראל ח"ו, בגלל האיסור לנשים לעלות לקבר הרשב"י, ואמרו התלמידים כבוד הרב יאמר להם לבי"ד, השיב האר"י הם הב"ד לא ישמעו לי, אמר מהרח"ו אני אלך, והלך והתריע על הענין הנ"ל והב"ד זימנו אליהם את האר"י, והאר"י הלך לב"ד והסביר להם את כל הענין, ואמר להם שביום זה אין דין ערבות, וכל אחד ישא חטאו, ושמעו לו ונתבטלה הגזירה ע"כ.

רשב"י מעורר את האדם לתשובה ומשפיע לו ולכל העולמות שפע

דקדושה

והענין הוא שכאשר באים אל רשב"י, מתקרבים מאד לבורא יתברך, ויש חשק גדול ורעה גדולה לחזור בתשובה, ולכן צריך כל אחד ואחד אפי' שהוא רחוק מעבודת ה'ית, לבא לרשב"י, ואז יתקרב להשי"ת, וכמו שרמזו בפסוק, "וקרבנתו מלכנו לשמך הגדול" בגימטריא "רבי שמעון בר יוחאי". שבזכותו כל יהודי מתקרב להשי"ת. כי הצינור הגדול משפיע לכל עם ישראל, שבזכותו בא השפע, והצינור הגדול זה הוא רשב"י זיע"א כמו שרמזו: "הרשב"י" ר"ת יושפע שפע רב בכל העולמות. וכפרט אם זוכה האדם ללמוד את תורת רשב"י על ציונו, או בכפר הסמוך לו, זוכה להמשיך, שפע ושמחה בכל העולמות ועלינו, כי שפתותיו דובבות.

עיקר הלימוד במירון הוא תורת הסוד

וכמו שמוכח בזה"ק שר' אבא ור' חייא כבואם על ציון רבם, פני האדון ה', התנא האלקי רשב"י, הזכירו מתורתו וממעשיו הטובים בהשתטחותם על ציון הר קדשו. ושרש העניין לבא אצל הצדיק וללמוד מתורתו ולהזכיר מעשיו הטובים, או אם אדם אנוס ולא יכול להגיע למקום הצדיק, מספיק שילמד מתורתו, ויזכיר שמו ומעשיו, מוכח בגמרא ביבמות דף צ"ז ע"א, אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב אנורה באהלך עולמים, וכי אפשר לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד המלך ע"ה "רבונו של עולם יאמר דבר שמועה מפי בעוה"ז", דאמר ר' יוחנן משום רשב"י, כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפי בעוה"ז, שפתותיו דובבות בקבר, פי' כאילו הוא חי. וי"א שפתותיו דובבות בעוה"ב. וכן הוא בכורות דף ל"א. ופירוש ענין זה הוא, שזה בחינת השתטחות על קברי צדיקים, כי דיבור ומאמר וחיודש הצדיק שאמר בעוה"ז שם טמן כח ונפש ואור מיוחד באותו מאמר ושם קבור וטמון החיות שלו, וא"כ הלומד מאמריו ומזכיר את שמו של התנא, כלומר אפילו השם של התנא לבד,

הוא כבר החיות שלו. ועוד מאמרים ודברי תורה שהוא הידיש, אז אותו לומד נכנס עם המוחין והחיות שלו לתוך המוחין והחיות של הצדיק שטמן בדבריו, וזה נקרא אתדבקותא דרוחא ברוחא, ואז שפתותיו דובבות.

וכן איתא בזוה"ק שאמר ר' יצחק לר' יהושע אתינא לגבך למיבעי מינג, דכד תימא מילי באורייתא ותדבר מאילן מילין דאנא אמינא, דתימא לון משמי בנין לאדכרא שמי. ופי' שם הרמ"ק כדי שיהיו שפתותיו דובבות בקבר, וא"כ צריך ג"כ להזכיר שם הצדיק שהשם גם כן גורם.

וכן איתא בירושלמי א"ר גידל לעולם יראה אדם כאילו בעל שמועה עומד לנגדו, שנאמר אך בצלם יתהלך איש. נמצא מי שאחרי מותו אומרים תורה משמו אפילו שהוא בעולם העליון, בכל זאת הנשמה הקדושה מתלבשת בצלמו ותבניתו כמו שהיה בעוה"ז. ולכן צריכים אנחנו לעסוק בפרד"ס התורה, ובפרט כאשר באים אצל רשב"י זיע"א.

ועיקר הלימוד על קבר הרשב"י הוא בתורת הרשב"י תורת הסוד, כמו שהסבירו בספרים הקדושים את הפסוק, "שלוש שנים יהיה לכם ערלים, ובשנה הרביעית יהיה כל פרוי קודש הילולים לה". התורה נדרשת בארבע פנים, שהם פרד"ס והעיקר הגדול מי שזוכה ללמוד תורה ע"פ הסוד. וזה שאמר הכתוב שלוש "שנים" מלשון "שונה הלכות", כלומר מי שלומד תורה רק בשלוש פנים, ערלים יהיו לכם, אמנם אם לומד ג"כ סוד שהוא החלק הרביעי וזה שאמרו חז"ל, הכתוב "ובשנה הרביעית", כלומר כשלומד תורה בפן הרביעי ע"פ הסוד, אז יהיה כל פרוי קודש הילולים לה. וזהו שאומר "עתידין אילני סרק שיטענו פירות", סר"ק בגי' ש"ס פי' אפילו אם למד הש"ס שלא על דרך הסוד שהוא מכונה בשם "סרק", עתיד שיבא בטענת פירות, שיהיו סוד הלימוד, וזהו כוונת המשנה, "בתולה נישאת ליום הרביעי", התורה מכונה בשם בתולה כמו קרקע בתולה שעדיין לא הוציאה פירות, נשאת ונגבהת מלשון "נשא את ראש" ליום רביעי, היינו כשלומדים בחלק הרביעי ע"פ הסוד.

להיות אצל ציון הרשב"י ג' ימים

הרב הקדוש רבי חיים ויטאל זצ"ל מביא בשער הכוונות דפי"ז שראה את רבינו הארי"ז ז"ל בא לל"ג בעומר הוא וכל אנשי ביתו לשלשה ימים, הרב הרי"א מרגליות זצ"ל בספר "כחו דר"א ברשב"י" אות ב' כותב על זה וז"ל, "וכבר הערתי בספרנו הילולא דרשב"י שמצאתי מקור וסמך להיות אצל רשב"י ג' ימים שכן מובא בפסיקתא בשלה) דתלמידי רשב"י היו אצל רשב"י ג' ימים, ועתה מצאתי גם בזוהר חדש בראשית דף יד) יתבו תמן תלת יומין, וכן בזוהר ח"א קנה) יתבו תלתא יומין, וכן בזוהר ח"ג ית) קאים עלה תלתא יומין, שם דף ר"ה) הדה תמן תלתא יומין, ועתה ראיתי ב'מדרש פנחס' אות כ"ז) וז"ל: אמר טעם למה היה יום מתן תורה ג' ימים, כי כשבא לעולם אור חדש אי אפשר להתיישב בזה העולם עד אחר ג' ימים וז"ש

בזה הדא תלתא יומין, עכ"ל. ובזה ה'מדרש פנתם' יבואר הכל, וכן נוהגים עד היום חברים אנשי מעלה וישרים לשהות ולישב בצלא דמהימנותא במירון שלושה ימים שהוא כעין בחינת שלשת ימי קליטה".

מאמרים בשבח רשב"י - דרוש ג'

דברי התלהבות והתעוררות שאמרנו לקראת סדר לימוד הזוהר היומי העולמי

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה מודים אנחנו על העבר ומבקשים על העתיד, מודים אנחנו לבורא העולמים שזיכנו ללמוד דף היומי כל יום ועתה בנוסף על הדף היומי נזכה בס"ד ללמוד גם את "הזוהר היומי" היוצא כעת ע"י ישיבתנו - מבואר ומפורט ככל האפשר ובתכלית ההידור. וכידוע כמה לימוד זה של הזוה"ק עושה נחת רוח גדולה בעולמות העליונים ומבטל גזירות קשות מעם ישראל, והעיקר שבבחינת לימוד זה יצאו ישראל מהגלות הקשה ברחמים גדולים, כמ"ש "בדא יפקון מן גלותא ברחמי". ולכן ערכנו לפניכם חוברת חדשית שכל יום נלמד בה ב' דפים עם ביאור נפלא, וגם מי שאינו מביין די לו שיגרום את הזוהר כי גם בזה הוא מועיל מאד לנשמתו כמבואר בהקדמה להלן.

ולא יחשוש האדם חלילה שלימוד זה יגרום לו נזק כל שהוא הס מלהזכיר כן, אלא אדרבה ובחנוני נא "בזאת" אם נזכה ללמוד "זוהר יומי" בכל יום כמה ישתנו החיים שלנו לטובה, אם כבריאות, אם בפרנסה, אם בהצלחה וכל משאלות לבנו לטובה.

כידוע ספר "הזוהר הקדוש" אוצר גדול ונעלה אור העולם שנתחבר בקדושה עליונה ע"י התנא האלהי עיר וקדיש מן שמיא נחית, ר"ת שמעון והוא שמעון בר יוחאי יסוד העולם, שמן משחת קודש, בוצינא קדישא, בוצינא עילאה, בוצינא רברבא, עליו נאמר כי לא תשכח מפי זרעו ס"ת יוחאי, שהוא נהיר לנו בדורות אלו, יסוד הקדושה ועמוד החסידות, נעשה אדם נאמר בעבורך, הוציא האי ספרא דזוהרא, אשר מזהיר ומנהיר, לכל בני ישראל האיר, לדורות האחרונים, צנצנת המן הגנוזה, אשר ממנה יתפרנסון בדרא בתראה, ובגין דא יפקון מן גלותא ברחמי, מן הבאר ההיא ישקו כל העדרים, ומשם יתד ופינה לכל קדושת ישראל, וכו' תלוי קץ גאולתינו ופדות נפשינו.

והנה דבר זה ידוע ומפורסם לכל כי ספר הזוה"ק נתחבר ע"י רשב"י והחבריא קדישא דיליה שנתגלו אליהם אליהו הנביא וכוור לטוב ונשמות הצדיקים שבנ"ע, משיבה של מעלה ומשיבה של מטה וגם למלאכי מעלה ניתנה רשות שירדו למטה ויגלו להם סודות התורה, וכמש"כ בתחילת ספר התיקונים: והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע וכו'. והמשכילים אליו ר' שמעון וחבריא, יזהירו - כד אתכנשו למעבד האי הבורא, רשותא אתיהיב להון, ולאליהו עמהון, ולכל נשמתין דמתיבתאן לנחתא בנייהו, ולכל מלאכיא באתכסיא ובארח שכל, ועלית על כלא יהיב רשו לכל שמהון קדישין ולכל הויין ולכל כנויין לגלאה לון רוין טמירין, כל שם בדרגא דיליה, ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רוין טמירין, דלא אתיהיב רשו לגלאה לון עד דייתי דרא דמלכא משיחא.

הזוהר מסוגל לפרנסה

ובהמשך דבריו שם הביא הרח"ו מדברי הזוה"ק והתיקונים כי בדרא בתראה שהוא הדור האחרון, שעל פי כל הסימנים נראה שזה דורנו, כי לכ"ע אנחנו ממש בפתח, הגאולה והפרנסה והישועה תהיה ע"י לימוד הזוה"ק. וכמו שכתוב בתיקוני הזוהר תיקון ו': וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד אתגלא לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא. ופרנסה, הכוונה גם לפרנסת הנשמה כי עיקר הכח והלהם של הנשמה הוא ע"י לימוד הזוה"ק.

צנצנת הזמן

עוד כתב: וכד יהא קריב ליומי משיחא אפי' תינוקות של בית רבן יהיו מזומנים לעסוק ולדעת בסודות התורה וכו'. לכן בראות רשב"י זיע"א ברוח קדשו ענין זה, ציוה לרבי אבא לכתוב ספר הזוה"ק בדרך העלם להיות מוצנע למשמרת עד דרא בתראה קריב ליומי מלכא משיחא שהוא הזמן הזה עתה ממש, שבזכות המתעסקים בו תצמח הגאולה במהרה בימינו בעזה"ת, ועל זה כתוב קח צנצנת אחת ותן שם מלא העומר מ"ן וכו' למשמרת, להצניע לדור האחרון.

תיבת נח

ומוסיף הזוהר כי זה החיבור - ספר הזוהר הקדוש הוא כמו "תיבת נח" שכל נשמות הצדיקים כלולים בו - "זה השער לה' צדיקים יבאו בו". וכאשר יתגלה זה החיבור בעולם בדור האחרון רבים יתאספו ללמוד ולעסוק בו, וכל אותם שיזכו שיהיה להם חלק בספר הזוהר הקדוש ינצלו מהמבול הנורא שישטוף את הדור האחרון, אם ממלחמות, אסונות, מחלות, פגועים ועוד... ספר הזוהר הקדוש יהיה כתיבת נח בעבורם להצילם, ואשרי הזוכה!

והנה בזכות הלימוד בספר הזוהר הקדוש "יוכו עם ישראל לנאולה ברחמים" וכמ"ש בזוהר הקדוש בפרשת נשא נגלה משה רבינו זיע"א "הרעיא מהימנא" הרועה הנאמן לרשב"י וחבריו וכך הוא אומר לרבי שמעון זיע"א אודות מעלת הזוהר:

"בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי" ביאור הדברים: בזכות החיבור שלך ספר הזוהר הקדוש יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים! ללא צרות וייסורים וצער חבלי משיח.

וב"ב הרמח"ל כי ע"י צער המערה שנצטער רשב"י ורבי אלעזר פטר את הדור האחרון מצרות ע"י שילמדו ויעסקו בזוה"ק כנ"ל.

לאור כל האמור לעיל דע לך אחי אהובי שעלינו להתחזק בלימוד התורה הקדושה בש"ס ופוסקים, ובפרט בלימוד הזוה"ק יום יום ע"פ הסדר, ולא לעזוב אפילו יום אחד שיעבור על האדם בלא לימוד בזוה"ק כמה עלים לפחות, כי הוא המפתח של הנאולה הפרטית והכללית, מי שיכול בהבנה, ומי שאינו יכול עכ"פ בגירסא, ולא יתירשל האדם לומר מי אני ומה חיי שאעסוק בזוה"ק, כי זו היא עצת היצה"ר. כי הזוה"ק מתאים לכל יהודי ויהודי כקמון כגדול, ת"ח, אברך, בחור ישיבה, נער בת"ת, או אדם שעובד לפרנסת ביתו, ואפי' נשים צדקניות טוב שיגרסו בזוה"ק.

לא תכירו פנים במשפט כקמון כגדול תשמעון' – במשפט אותיות בפשט, כלומר לא תלמד רק פשט התורה ותכיר פנים רק לה, אלא כקמון כגדול – קמנים וגדולים, כולם תלמדו "תשמעון" – ר"ת תורת שמעון.

אפילו רשע יגרום בזוה"ק

ועוד אומר לך חביבי, כי אפי' רשע נמור טוב שיגרום בזוה"ק כי המאור שבו מחזירו למוטב. ומעשים ראינו איך שאמרנו לכמה אנשים טובים ומוצלחים שבעוונות לא הלכו בדרך ה' שיעסקו בזוה"ק, וב"ה עתה חזרו למוטב, והם שמחים מאד בתורה הקדושה. כי אף גרסא בעלמא – קריאה ללא הבנה כלל בספר הזוהר הקדוש – מעלתה גדולה ונשגבה ופועלת רבות ונצורות.

משל למה הדבר דומה: לרופא הנותן תרופה לחולה, אף על פי שחולה זה אינו מבין כלום בחכמת הרפואה, רק לקח תרופה מרופא מומחה שבקי ויודע בחכמת הרפואה, התרופה מועילה לו, והוא בסיעתא דשמיא מתרפא וקם מחליו, וכן הדבר לגבי הקריאה בספר הזוהר, אף שהקורא לא מבין כלל את אשר הוא מוציא מפיו, הקדושה העליונה הטמונה במלים של ספר הזוהר הקדוש, פועלת בקורא אותם את פעולתה, וזוכה לכל המעלות שנאמרו לגבי העוסק בספר הזוהר הקדוש. גורי הארז"ל, החיד"א, פלא יועץ, דגל מתנה

אפרים, רבי חיים פלאנ"י שו"ת ישכיל עבדי, שו"ת פרחי כהנה, עצי עדן קומארנה, בן איש חי ספר בניהו, הסכמת הרב הקדוש מאפמא, תקוני זוהר דפוס מעובו, אור נערב להרמ"ק חלק ג' פרק ג', מטה אפרים סימן תקפ"א סעיף קטן י"ג, ועוד).

ובין שידעת כמה גדולה מעלת למוד חכמת האמת יודע גודל החיוב וגודל השכר למי שלומד הקבלה, כי למוד הזוהר בנרסא בעלמא בונה עלמין, וכל שכן אם יזכה ללמוד ולהבין פרוש מאמר אחד, יעשה בו תקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלמוד הפשט שנה תמימה לשון הכסא מלך, תיקוני זוהר מ"ג.

וכן אמר הגאון הצדיק רבי שלמה בלוך זכר צדיק לברכה משם רבו החפ"ץ חיים זכר צדיק לברכה, שעל למוד ספר הזוהר אין שום הגבלה כי רבו מדרש, והיה החפ"ץ חיים מעורר לבלם שילמדו כל שבת את הזוהר של אותה פרשה ואפילו לבחורים. ר' יוסף בן שלמה מפוזין, הוספות בנין יוסף).

מעורר את האדם לעבודת ה'

ומרן החזון איש זכר צדיק לברכה, הורה לשואליו ללמוד זוהר כספר מוסר, ואף למד בו בעצמו עם בן אחותו, הגאון רבי שמריהו גריינמן זכר צדיק לברכה. ובספר מעשה איש עובדות על מרן הגאון הקדוש החזון איש זצ"ל: מובא שאמר: לשון הזוהר הקדוש מעורר יותר מכל מאמרי הז"ל.

ובעינינו ראינו למאור עינינו הגאון הגדול מו"ר חכם בן ציון אבא שאול זצוק"ל שהיה נותן עצה לתלמידיו לגרום בכל יום ויום כמה דפים בזוה"ק כדי שיבינו טוב לימוד הגפ"ת וכן היה שנפתח לבם בתורה. ואפילו ילדים בת"ת שהתקשו בלימודם, ראו ממש ישועות ע"י שגרסו בזוה"ק ואע"פ שלא הבינו.

מרפא ברוחניות וגשמיות

ספר הזוהר הקדוש, הוא המרפא לנפש הגדול ביותר שקיים! בכח הקריאה בו, לטהר ולקדש את נפש האדם ולרפאת מכל חולי ומכל מדות רעות ותאוות רעות רחמנא ליצלן, עד שהיא מאירה ומזהירה באור קדוש ועליון. וכל האזהרה אודות למוד הקבלה וההגבלות על כך, לא נאמרו כלל ועיקר על למוד פשט הזוהר ומוסריו ועל הקריאה בו, אלא נאמרו על למוד בכתבי האריז"ל בשער הכונות, שער הגלגולים, עין חיים וכו', אשר ללמודם נצרכת הכנה גדולה ואזהרות גדולות. ולכן אין בכך כל חשש, ותוכל לצמות מכך רק טובה וברכה לאדם עצמו ולכלל ישראל.

ובפרט שזכינו בס"ד ויש לנו כיום את הזוהר המחולק לב' דפים ליום, למוד קבוע בכל יום, ובמספר דקות בלבד מקבלים את הכח, את העצמה, ואת הזכות לגאולה השלימה

ברחמים.

"כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק". שבזכות שלומדים בספרו של התנא האלהי רבי שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו אמן, נוושע בכל הנצרך לנו. תיבת "ורפאתיו" עולה בגימטריא 703) כמנין שמעון בר יוחאי (703), כי בזכותו נמשכת רפואה לאדם.

ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות, ראשי תבות הרשב"י, שהעוסק בתורתו יזכה בסיעתא דשמיא לשפע רב רוחני וגשמי.

הדרג היומי בזוה"ק

הנה לאור הדברים הנ"ל, ומכיון שעתה מתחילים מחזור הדרש ב"ה ללימוד הדרג היומי, כאשר כבר הארכנו במעלתו הגדולה והמפורסמת, והוא מועיל מאד לנשמה ולהשגה יעו"ש שלמפורסמות אין צריך ראייה. וב"ה מזה שנים רבות שאנחנו זוכים בישיבתנו הקדושה לשלב עם לימוד דף היומי גם לימוד משנה יומית, כל יום ב' משניות, שבמשך ארבע שנים מסיימים ששה סדרי משנה, וכן לומדים הלכה יומית ומוסר יומי מספר הקדוש "ראשית חכמה", וכן הלכה ומוסר מספר הקדוש "חפץ חיים". ואת עלית על כולנה – שיש לנו קביעות בזוהר הקדוש ללימוד כל יום מעט, ומשתדלים לדלות כמה גרגירים מדבריו הקדושים, וכבר כמה פעמים זכינו לעשות סיום הזוה"ק ב"ה, ורצינו לעורר את עצמנו יחד עם כל קהל עם ישראל ה' עליהם יהיו, שכמו שזוכים ללימוד דף היומי נזכה ללימוד "זוהר יומי" שכידוע לימוד הזוהר הוא נשמת התורה הקדושה, ובלא לימוד זה אין הבנה טובה בתורה, ואין לה כח לעלות ולעשות נחת רוח גדולה לבורא עולם, כי בלי לימוד פנימיות התורה הרי אותו הלימוד הוא כגוף בלא נשמה שאינו חשוב לכלום, וכפי שהארכנו לעיל.

והנה בדיוק בשבוע זה שבו מסיימים כלל ישראל את הש"ס, ובו מתחילים מחדש את לימוד הש"ס במחזור חדש, ואנחנו חפצים לזכות ביחד עם כל ישראל בלימוד הזוה"ק בזה שתצא כל חודש חוברת לימוד הזוה"ק מתחלת הזוה"ק – מהקדמת הזוהר ועד גמירא, והחוברת יהיו בה ששים דפים עם ביאור קצר ונפלא, השווה לכל נפש, שכל יום ילמד האדם ב' דפים, והם דפים קצרים וקטנים ככמות, ובקושי יגיע לרבע עמוד מהדפים הרגילים של הזוהר, שהאדם ילמד אותם במשך עשרה דקים, ויזכה בזה לקרב את הנאולה ולזכות לנאולה ברהמים, כמ"ש בזוה"ק [נשא קכ"ד ע"ב] "כדא יפקון מן גלותא ברחמי".

והנה מקור הדברים הוא בשער רוה"ק לרבנו האריז"ל די"א ע"א וזלה"ק: גם צריך להזהר שלא לבטל בכל יום הקביעות של מקרא משנה תלמוד וקבלה, עם הכוונות שלהם כמבואר במקומו וצריך להזהר בזה מאד. ועוד כתב האריז"ל שם ע"ב) וזלה"ק: גם אל הר"א הלוי יצ"ו שא"ל מורי ז"ל עצה לענין השגה והיא זו שלא ישיח שיחה בטילה ושיקום בחצי הלילה ויבכה על חסרון הידיעה... עכ"ל מהרח"ו מפי האריז"ל. אמנם האדמו"ר מקמרנא זצ"ל

הביא וזלה"ק: וכן נתן מרן הארניז"ל תיקון לבעל תשובה שיאמר חמש דפים זוהר או תיקונים בכל יום וכן נהג מורי ורבי דודי הקדוש צבי [מזידיטשוב שר בית הזוהר] עב"ל. [ס' נתיב מצוותיך:] וכ"כ עוד הרבה חכמים וקדושים הרב החיד"א וצוק"ל ועוד, ומורנו הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל היה אומר לנו שנלמד כל יום כשני דפים בזה"ק, אמנם אנחנו מביאים עתה לפני הקורא רק כרבע עמוד ובודאי שגם זה עושה פעולה גדולה בנפש האדם וכל המוסיף מוסיפים לו.

הזוה"ק לדור שלנו

והנה בפרשת "עקב" יש רמז גדול ללימוד הזוה"ק בפרט בדורנו דור עקבתא דמשיחא, שהפרשה מתחילה "והיה עקב תשמעון" והנה כבר אמרנו לעיל שבזכות לימוד הזוה"ק יצאו ישראל מהגלות ברחמים, בלא צרות, יסורים, מלחמות, מחלות, אסונות, אלא אך ורק בחסד ורחמים. וכידוע ששם אלהים הוא בחינת דין ושם הוי"ה הוא בחינת רחמים, וזה שאמר והי"ה אותיות הוי"ה ב"ה, המורה על מדת החסד הרחמים, אם אנחנו רוצים "והיה עקב" בזמן עקבתא דמשיחא שהקב"ה ינהיג את העולם כמדת החסד והרחמים שהוא שם הוי"ה ב"ה, ונצא מהגלות ברחמים, אז תשמעון. צריך ללמוד תורת שמעון בר יוחאי, שאפשר למתק הדינים ולזכות למדת החסד והרחמים, ע"י תורת שמעון, וגם לזכות להבנה טובה בתורה, כי תשמעון מלשון שמע הבן.

וממשיך הפסוק: "את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם". שהלימוד יהיה ע"מ לקיים שילמד את תורת הרשב"י ע"מ להתקדש ולהטהר ולקיים דברי הזוה"ק והמקובלים, ואז יתקיים "ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" שיוכה לכל הישועות אבי"ר.

וכן והיה "עקב" אותיות "קבע", לקבוע זמן קבוע לתורת שמעון כל יום ויום, ששואלים לאדם קבעת עתים לתורה, ו"קבעת" זה מלשון גזילה כמ"ש וקבע את קובעיהם נפש, שגזול מזמנו ללימוד התורה ובפרט לימוד הזוה"ק. ואז עי"ז נזכה לצאת מהגלות ברחמים ובשמחה, והעיקר לכל זה הוא תורתו של רשב"י שיוכו אותו מן השמים. וכן תשמעון גי' "תורה וגדולה במקום אחד" שבזכות תורת רבי שמעון יזכה האדם לתורה וגדולה במקום אחד.

אפילו גירסה ללא הבנה

ואספר לך ידידי כמה פועל לימוד הזוה"ק וסודות התורה גם כשהאדם לא מבין אלא קורא בגירסה בלבד, מה ששמעתי מפי מו"ר הגאון הגדול המקובל האלקי ראש ישיבתנו מוה"ר מרדכי שרעבי וצוק"ל שסיפר לנו כאשר למדנו באחד ממוצאי שבתות בלימוד הספר הקדוש "ראשית חכמה", שראה לרבי יצחק כהן זצ"ל בחלום, שכידוע רבי יצחק היה אחד מחכמי הכורדים בשכונתינו, והיה חסיד וצדיק ירא שמים וגרים באורייתא תדירא, ובנו

שהכרנו היה ג"כ תלמיד חכם גדול למד בישיבת "פורת יוסף". רבי יצחק בסוף ימיו היה בא ללמוד אצל מורינו ורבינו והיה יושב בשיעורים של עץ חיים ושער הכוונות, אבל מכיון שלא עסק בתורת הח"ן, ורק עתה בעת זקנותו בא, היה רק שומע, והיה אומר עוד קצת ואני אתחיל להבין, וכך ישב שנתים וחצי, ואח"כ נפטר לחיי העולם הבא. ובא בחלום למור"ר, והרב שאל אותו בחלום, רבי יצחק מה המצב למעלה, ואמר לו כבוד הרב, דע לך שכל מה שזכיתי ללמוד כל ימי חיי ולסגל תורה ומצות ומעשים טובים, לא עזר לי בשמים כמו השנתיים וחצי שישבתי לשמוע תורת הסוד בלי להבין, איך לתאר ולשער מעלת הלימוד הזה כאן בעולם העליון, וזה מה שעזר לי יותר מכל מה שעשיתי כל ימי חיי. ואח"כ שאל אותו הרב מתי תבא הגאולה, ואמר לו קרוב ולא קרוב, כלומר אם ילמדו זוה"ק וסודות התורה הגאולה קרובה מאד ותהיה ברחמים.

הרי לפניך חביבי שלימוד הזוה"ק מרומם מכל לימוד, וזה שעזר לו בעולם העליון. ואם לא די לך בזה אביא לפניך ג"כ מה ששמעתי מהרב הגדול רבי יעקב הדאיה שליט"א ששמע דבר זה מפי אבותיו, שזקנו החכם השלם המקובל האלהי כמוה"ר שלום הדאיה זצוק"ל שהיה ראש מקובלי "בית אל", אמר לו חמיו הרה"ג הדיין המצויין ראב"ד חלב כמוה"ר יצחק לבטון זצ"ל בסוף ימיו, שכל ימיו הוא למד רק נגלה והוא רוצה ללמוד גם תורת הסוד, ואמר לו מה נלמד, אמר לו הטוב ביותר שנלמד "עץ חיים", וכך היה, במשך שנתיים עסקו כל היום כולו בספר הקדוש "עץ חיים" יום יום ולאחר שנתיים עשו סיום עם סעודה חשובה והיו שמחים מאד, ולאחר תקופה קצרה נפטר רבי יצחק לבטון זצ"ל לחיי העולם הבא ובא בחלום לחכם שלום הדאיה זצ"ל, ואמר לו דע לך כי כל מה שלמדתי כל ימי חיי והייתי דיין ועסקתי יומם ולילה בתורה, לא עזר לי בשמים לזכות לגן עדן כמו השנתיים ימים שלמדנו יחד תורת הקבלה בספר הקדוש "עץ חיים", ואיך לך לשער ולתאר מה עושה ופועל לימוד זה בעולמות העליונים, אם לאדם עצמו הלומד, ואם על כללות עם ישראל. לכן בבקשה ממך תזכה את כל החכמים וכל החברים ותשדל אותם לעסוק בתורת הח"ן בסודות התורה בזוה"ק, כי אפילו בגרסא בעלמא בונה עולמות ועושה פירות ופירי פירות.

ולכן אתה הקורא הנכבד שראית גודל המעלה הגדולה של לימוד הקבלה, בבקשה תזכה את נשמתך ואת כל בני ביתך בזכות הגדולה הזאת שבזכות לימוד זה ננצל מכל מיני מחלות אסונות ויסורים וכמו שהבאנו לעיל כי לימוד הזוה"ק הוא "תיבת נח" של ימינו שכל הרוצה להנצל מהמבול של הצרות יכנס לתיבה זו וינצל. והעיקר—שנזכה לצאת במהרה מהגלות ברחמים רבים.

יח"ר מלא"ש שזכותו של רשב"י יגן עלינו ועל כל ישראל אחינו להצילנו מכל צרה וצוקה נגע ומחלה ונזכה לאקמא שכינתא מעפרא ולביאת הגואל בב"א.

ביאור ההפטר

הפטר אמור

הקשר בין ההפטר לפרשה

בהפטר: מסופר על רוב דיני כהונה, וזה מעין הפרשה שבה מסופר גם על רוב דיני כהונה.

תוכן ההפטר

לעתיד לבוא בבנין הבית השלישי, ישרתו לפני ה' הכהנים מבני צדוק, כי הם לא זזו מעבודת ה', בזמן שאחרים תעו וסרו מעבודתו יתברך, ולכן הם ראויים ונבחרו לשרת לפני ה' בכל העבודות.

ובאשר יבואו לקודש הקודשים ביום הכפורים, אין להם ללבוש שמונה בגדים, אלא ישרתו לפניו בבגד לבן של פשתן, גם המנבעות יהיו מפשתן וכשגומרים את העבודה ויוצאים יחליפו בגדיהם, כדי שלא יתערבו עם העם בבגדי הקודש.

אסור להם לגלח את כל שערם, גם אסור להם לגדל שער ראשם אלא חייבים להסתפר פעם אחת בחודש, ותספורתם תהיה ככוסמת, שראשו של שער אחד נמצא בצד עקבו של השער השני.

אסור להם לקחת אלמנה וגרושה, אך אלמנה לבד שאיננה חלוצה, יכולה להתחתן עם כהן הדיוט, כי כהן גדול אסור גם באלמנה.

בנוסף לעבודתם במקדש, הם ילמדו את העם להבחין בין קודש לחול וכן בין דבר טמא לדבר טהור, ידונו דיני ממונות וישפטו את העם משפט צדק וילמדו אותם תורה ודעת. אסור להם להטמא למת, פרט לשבעה קרובים שמצוה להטמאות להם, ואחרי שיפרוש מהמת ישב מחוץ למחנה שבעת ימים, יזו עליו מאפר פרה אדומה ואז יטהר.

הם לא לוקחים חלק ונחלה בישראל, אלא יתפרנסו ממתנות כהונה, שיירי המנחה, החטאת והאשם לכהנים, כמו כן הביכורים, החלה ותרומה גדולה לכהנים, ובזכות מתנות כהונה תשרה הברכה אצל ישראל הנותן.

יחזקאל פרק מ"ד פסוק ט"ו - סוף.

טו וְהִכְהַנְיִים הַלְוִיִּם הַבָּאִים מִשְׁבֵּט לוי בְּנֵי צְדוֹק הַכֹּהֵן, שְׁשִׁימֵשׁ רֵאשׁוֹן בְּמִקְדָּשׁ בְּיָמַי
 שְׁלֵמָה וּלְכֵן נִקְרָאִים כֹּלָם עַל שְׁמוֹ(רש"י) אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי וְלֹא זָזוּ
 מֵעֲבֹדֶת הַמָּקוֹם (מ"ד), וְלֹא עֲבָדוּ עִ"ז (מלבי"ם) בְּתַעֲוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן עַלְי כִּאֲשֶׁר תַּעֲזוּ וְסָדְרוּ
 יִשְׂרָאֵל מֵעַל ה' (מ"ד) הַמָּה בְּנֵי צְדוֹק יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי בְּבִנְיַן בַּיִת שְׁלִישִׁי [כט]
 וְעָמְדוּ לְפָנַי בְּכָל עֲנִינֵי הַכְּהוֹנָה (מלבי"ם) לְהִקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם נְאֻם אֲדַנִּי
 יְהוָה: טז וְגַם הַמָּה יָבֹאוּ אֶל-מִקְדָּשִׁי וְהַמָּה יִקְרְבוּ אֶל-שְׁלַחְנִי
 לְשִׁרְתָּנִי הֵם יִסְדְּרוּ אֶת לֶחֶם הַפָּנִים עַל הַשּׁוֹלְחָן (ת"י) וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶתִי [ל] הֵם
 יִשְׁמְרוּ עֲבֹדֹתַי (מ"ד): יז וְהָיָה בְּבֹאֵם הַכְּהֹנִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אֶל-שַׁעֲרֵי

עיניים והארות

[כט] המה יבואו אל מקדשי והמה יקרבו אל
 שלחני לשרתני ושמרו את משמרתני - הזכיר
 הכתוב דווקא "אל שלחני", כי ידוע שהשלחן היה
 בצפון, ומשם בא השפע לכל באי עולם, ולכן
 הרוצה להעשיר יצפין, אבל המנורה היתה
 בדרום שהיא מורה על התורה, וכמו שכתוב: "כי
 נר מצוה ותורה אור", ולכן הרוצה להחכים
 ידרים. וזהו שכתוב: "מצפון תפתח הרעה", לפי
 שנאמר: "מצפון זהב יאתה", וריבוי הזהב גורם
 לאדם לחטוא, וכמו שכתוב "ורם לבבך ושכחת".
 אבל לעתיד לבוא יבוטל יצר הרע המחטיא את
 האדם ויגדור פרצת צד צפון אשר היה עד הנה
 פתות. ולכן אמר "והמה יקרבו אל שלחני
 לשרתני", ותהיה הברכה מצויה אצלם, ואף
 על פי כן "ושמרו את משמרתני" (אהבת יהונתן).

[כט] והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את
 משמרת מקדשי בתעויות בני ישראל מעלי המה
 יקרבו אלי לשרתני - בעת שמתרבים המורדים
 במלכות, יוכל אוהב המלך לעלות במדרגה יותר
 גבוהה מאשר בשנים כתיקנו, כי הלא הוא מגן
 על המלך בשעת הסכנה. וכן הדין במי שמציל
 מן הדליקה, בא על שכרו משלם.
 ועכשיו הוא העת שרבו המורדים במלכו של
 עולם, ועלינו מוטל להגן על כבודו בכל חיינו,
 ממש כמו אוהבי המלך שומרי ראשו.
 חיים אנו בתקופה שמעלים את התורה על
 המוקד רחמנא ליצלן, ומי שמציל אותה בודאי
 שיבוא על שכרו, ובזמן שיבא משיח צדקנו
 ויתפרסמו רבים שמות המורדים והמנינים, אזי
 כל אחד יבוא על שכרו על פי פעלו (הפני חיים
 על התורה).

הַחֲצֵר הַפְּנִימִית הוא ההיכל שנקרא חצר לעומת קודש הקודשים **בְּגָדֵי פְּשָׁתִים**
יִלְבְּשׁוּ בגדי לבן מפשתים שכהן גדול משמש בהם ביהו"כ^פ לעבודת פנים **וְלֹא-יַעֲלֶה**
עֲלֵיהֶם צִמֶּר כי בפנים לא יעשו עבודה בשמונה בגדים שיש בהם צמר **בְּשָׂרְתָם בְּשַׁעֲרֵי**
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית בשערי ההיכל **וּבֵיתָהּ** [2א] ופנימה ממנו שהוא קודש הקודשים (מ"ד):
פְּאֲרֵי פְּשָׁתִים מגבעות פשתן **יְהִיוּ עַל-רִאשָׁם וּמְכַנְּסֵי פְּשָׁתִים**
יְהִיוּ עַל-מִתְנֵיהֶם לֹא יִחָצְרוּ בֵּינֵם במקום זיעה (רש"י): **יֵטּוּ וּבִעֲאֲתָם** הכהנים
 מהעזרה שלהם **אֶל-הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה** לא לעזרת נשים, אלא **אֶל-הַחֲצֵר**
הַחִיצוֹנָה אֶל-הָעֵם היא עזרת ישראל (רד"ק) **יִפְשְׁטוּ אֶת-בְּגָדֵיהֶם** בגדי כהונה
אֲשֶׁר-הָמָּה מְשָׂרְתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ העומדים
 בתחתיות ההר וממעל **וְלִבְשׁוּ** הכהנים **בְּגָדִים אֲחֵרִים** בגדי חול (מ"ד) **וְלֹא-יִקְדְּשׁוּ**
אֶת-הָעֵם בְּבְגָדֵיהֶם ולא יתערבו עם העם בבגדיהם שלא יראה שהעם קדושים כמוהם (רד"ק)

עיונים והארות

לישראל.
 אין לך אסון גדול מזה, כאשר הכוחות הרעים
 מתאחדים יחד, כאשר המקטרגים מזדווגים
 למקום אחד, שגורמים רעה לישראל, וכבר
 אמרו רבותינו (סנהדרין עא:): "פיזור לרשעים
 הנאה להם והנאה לעולם".
 ומכל שכן כאשר הרע מתלבש ומתעטף בבגדים
 הטובים, כי אז נשקפת סכנה איומה לקיום
 האמת שהיא חותמו של הקדוש ברוך הוא, ואין
 לך קפידא גדולה מזו על מי שמערב את התטא
 עם המצוה, את החוטא עם הזכאי (קול צופיך
 ח"ב).

[2א] והיה כבואם אל שערי החצר הפנימית כגדי
 פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם צמר בשרתם
 בשערי החצר הפנימית וביתה - בעולם העליון
 יש מקטרגים שתפקידם לדבר רע על ישראל,
 והקדוש ברוך הוא מרוב אהבתו לישראל מפריד
 ביניהם, שלא יהיו מחוברים יחד במקום אחד
 לדבר רע על ישראל, שאילו היו במקום אחד,
 לא היתה חלילה תקומה לשונאיהם של ישראל.
 ה"שעמנו" רומז להשוות את המקטרגים
 שלמעלה ולחברם יחד, ומי שמחבר למטה צמר
 ופשתים ולובש אותם, הריהו גורם חיבור לאותם
 מקטרגים במקום אחד והם באים לדבר רע על
 ישראל, נמצא שהלובש "כלאיים" גורם רעה

[ועוד כי העם חושב שאם יגע בבגדי הכהונה יעשה קדוש כמו הכהנים]: כ **וְרֵאשִׁים** שער ראשם **לֹא יִגְלָחוּ** [גב] להעביר את כל שערים (רש"י) **וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ** לא יניחו שיגדל שער ראשם יותר מדי אלא פעם בל' יום יגלחו (רד"ק) **כָּסוּם יִכְסְמוּ אֶת-רְאשֵׁיהֶם** יסתפרו כמו כוסמת ראש שער אחד בצד עקבו של שער השני (רש"י): כא **וַיֵּין לֹא-יִשְׁתּוּ כָּל-בְּהֵן** בין כהן גדול ובין כהן הדיוט (מ"ד) **בְּבֹאֵם אֶל-הַחֲצֵר הַפְּנִימִית** הוא ההיכל (רש"י): כב **וְאֶלְמִנְה וְגֵרוֹשָׁה לֹא-יִקְחוּ לָהֶם** הכהנים הגדולים **לְנָשִׁים כִּי אִם-בְּתוּלַת מוֹרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהֶאֱלִמְנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמִנָּה** רק שתהיה אלמנה ולא גרושה או חלוצה **מִבְּהֵן יִקְחוּ** חלק מהכהנים יכולים לקחת אלמנה והם כהנים הדיוטים (רש"י): כג **וְאֶת-עַמִּי יוֹרוּ** את עמי ילמדו הכהנים להבדיל **בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל** (מ"ד) **וּבֵין-טָמֵא לְטָהוֹר יוֹדְעִים** הם ילמדו דיני טומאה וטהרה (מלבי"ם): כד **וְעַל-רִיב שִׁיחִיה בֵּין בְּעָלֵי הַדִּין בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת (ע"פ ת"י) הַמָּה יַעֲמְדוּ (לשפט) לְמִשְׁפָּט** לפני הכהנים **בְּמִשְׁפָּטֵי (ושפטהו) יִשְׁפֹּטוּהוּ** כי הכהנים יהיו בסנהדרין לדון דיני ממונות ונפשות במשפטי התורה (מלבי"ם) **וְאֶת-תּוֹרָתִי וְאֶת-חֻקֹּתֵי הַנְּהוּגִים בְּכָל יְמֵי מוֹעֲדֵי בְּדָבָר הַקּוֹרְבָנוֹת יִשְׁמְרוּ** הם לעשותם **וְאֶת-שְׁבֻטוֹתַי יִקְהִי** בדבר הקרבנות הבאים

עיונים והארות

ופרועי ראש... ומניה, מה שתויי יין מחלי עבודה, אף פרועי ראש מחלי עבודה.
כסום יכסמו את ראשיהם – תאנא ראשו של זה בצד עקרו של זה כמין תספורת של בן אלעשא.
תניא א"ר לא לחנם פזר בן אלעשא את מעותיו אלא להראות בו תספורת של כהן גדול (סנהדרין כ"ב).

[גב] וראשם לא יגלחו – (ילק"ש) שנו רבותינו, מלך מסתפר בכל יום, כהן גדול מערב שבת לערב שבת, כהן הדיוט אחד לשלשים יום, מנלן, אתיא פרע פרע מנזיר, כתיב הכא וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו, וכתיב התם גדל פרע שער ראשו, מה להלן שלשים יום אף כאן שלשים יום. תנן אלו הם שבמיתה, שתויי יין,

חובה ליום (מ"ד): כה וְאֶל-מֵת אָדָם אִם אָדָם מֵת לֹא יָבֹא כהן הדיוט (רד"ק)
 לְטַמְּאָהּ אֶת עֲצָמוֹ (מ"ד) כִּי אִם-לְאָב וְלְאִם וְלְבֵן וְלְבַת לְאָח
 וְלְאֵחוֹת אֲשֶׁר-לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ יִטְמְאוּ והם שבעה קרובים שמוותר לכהן,
 דטומאת קרובים מצוה (מלבי"ם): כו וְאַחֲרֵי טְהַרְתּוּ אַחַר פְּרִישְׁתּוֹ מִן הַמֵּת (רש"י) שְׁבַעַת
 יָמִים יִסְפְּרוּ-לוֹ אַחֵיו הַכֹּהֲנִים שֶׁאִם יִשְׁכַּח לֹא יִנְחִיחוּהוּ לִיכַנֵּס לְמִקְדָּשׁ (רד"ק על פס' כז) [ויזהרו ממנו
 ז ימים]: כז וּבַיּוֹם בָּאוּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ בתחילת ביאת הכהן להתחנך בעבודה (רש"י)
 אֶל-הַחֶזֶר הַפְּנִימִית היא עזרת כהנים אשר שם המזבח (מ"ד) לְשָׂרְתָּ בַּקֹּדֶשׁ
 יִקְרִיב תִּטְאָתוֹ היא עשירית האיפה [ג] סולת שהיו הכהנים מביאים ביום החינוך שלהם (רש"י)
 נֶאֱמַר אֲדָנִי יְהוָה: כח וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם
 מוֹתֵר קִרְבָּנִי יִהְיֶה נַחֲלָתָם (מ"ד) וְאַחֲזָה חֶלֶק וְנַחֲלָה בֶּאֱרֶץ לֹא-תִתְּנֶנּוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל
 כִּי אֲנִי אֲחֻזְתָּם (רד"ק): כט הַמִּנְחָה שִׁירֵי הַמִּנְחָה (מ"ד) לְאַחַר שֶׁהִקְשִׁירוּ אֶת הַקּוֹמֵץ
 וְהַחֲטָאִת וְהָאֲשֵׁם הַמָּה הַכֹּהֲנִים יֹאכְלוּם וְכָל-תֶּרֶם הַהִקְדָּשׁוֹת (רש"י)
 בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם לְכֹהֲנִים יְהִי: ל וְרֵאשִׁית פֶּלֶא רֵאשִׁית הַגֹּז, וּמִתְנֹנֹת, וְתֵרוּמָה, וְתֵרוּמַת
 מַעֲשֵׂר (מלבי"ם) בְּכֹרֵי כָל הַם הַבְּכוֹרִים וְכָל-תֵּרוּמַת פֶּלֶא כָל הַתֵּרוּמוֹת כֹּלֵם בֵּין דָּגָן בֵּין
 תֵירוֹשׁ בֵּין יֵצֵהר מִכָּל תֵּרוּמוֹתֵיכֶם מְכָל הַדְּבָרִים שֶׁאַתֶּם חַיִּיבִים לְהַפְרִישׁ מֵהֶם תֵּרוּמָה

עיונים והארות

- הקב = 4 לוגין = 0.925 ק"ג.
- סאה = 6 קבין = 5.55 ק"ג.
- לוג = 4 רביעיות = 0.23 ק"ג.
- רביעית = ביצה וחצי בקליפתה = 86.4 גרם (כל רביעית האמורה בנמרה היא רביעית הלוג).
- יוצא לפי זה עשירית האיפה = 1.666 ק"ג וזהו שיעור חלה.
- [ג] יקריב חטאתו — זהו עשירית האיפה שהיו הכהנים מקריבים ביום החינוך (מצודות).
- ולפי המובא בספר "שיעורי תורה" סימן ג' מאת הרב אברהם חיים נאה זצ"ל, יהיו המידות כדלהלן:
- כור = 10 איפות = 166.6 ק"ג.
- איפה = 3 סאין = 16.66 ק"ג.

לְכַהֲנִים יְהִיָּה וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם (מ"ד) הַפְּרִשְׁתָּ חֹלֶה (מ"ד) תִּתְּנֵנוּ לְכַהֵן וְעִי"ז

תזכה לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל-בֵּיתְךָ: לא כָּל-נְבִלָה וּמִרְפָּה [ד']

מִן-הָעוֹף וּמִן-הַבְּהֵמָה לֹא יֵאָכְלוּ הַכֹּהֲנִים למרות שהתורה התירה להם

מליקת העוף שהיא נבלה הוצרך להזהירם על שאר נבילות וטרפות שאסורות להם (רש"י):

שאלות ברש"י על הפרשה

א. לנפש לא יטמא – הסבר "לנפש". והסבר: לא יטמא בעמיו. כי אם לשארו-מי זה?

תשובה.....

ב. הסבר: הקרובה אליו. מדוע הוסיפה התורה: לה יטמא?

תשובה.....

ג. הסבר: את ראשו לא יפרע.

תשובה.....

ד. הסבר: חרום, שרוע, גבן, דק, תכלול בעינו, גרב, ילפת, מרוח אשך.

תשובה.....

ה. אך אל הפרוכת לא יבוא-מה לא יעשה שם? ואל המזבח לא יגש – איזה מזבח?

תשובה.....

ו. כל איש אשר יקרב – מה לא יעשה?

תשובה.....

ז. לא יאכל קודש – באיזו אכילה מדובר?מיהו: תושב כהן שכיר?

תשובה.....

ח. וכהן כי יקנה נפש – במי מדובר? ומי הוא "יליד ביתו" ? ומה לומדים עוד מפסוק זה?

תשובה.....

ט. שור או כשב או עז כי יוולד – מה בא למעט – כי יוולד?

תשובה.....

י. אותו ואת בנו – האם מדובר באב והבן?

תשובה.....

יא. מתי זה: בן הערביים ? והניף – איך מתבצעת התנופה? ומה המטרה?

תשובה.....

עיונים והארות

איצטריכא ליה, סלקא דעתך אמינא הואיל ואישתרי מליקה לגבייהו משתרי נמי נבלה וטרפה, קא משמע לן (מנחות ע"ה).

[ד'] כל נבלה וטרפה – (ילק"ש) כהנים הוא דלא אכלי הא ישראל אכלי, א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדרשה, רבינא אמר כהנים

שאלות מספר בן איש חי שנה א'

י"ב. הסבר: ממחרת השבת. הסבר: למה כתוב כפת תמרים בלי וא"ו?

תשובה.....

י"ג. ויצא בן אשה ישראלית – מאין יצא? (הסבר כמה פירושים)

תשובה.....

יד. בן איש מצרי – איזה מצרי? מה בא ללמד: בתוך בני ישראל.

תשובה.....

ט"ו. הסבר: בת דברי.

תשובה.....

שאלות מספר בן איש חי שנה א'

א. מאיזה מקום בוצעים את הבת לאחר ברכת המוציא?

תשובה.....

ב. כמה צריך להקפיד בין נטילה לברכת המוציא? ומדוע?

תשובה.....

ג. איזה מזמור אומרים לפני נטילת ידיים של כל סעודה ומה סודו? ואיזו בקשה יאמר עוד? ואיזה פסוק יאמר גם?

תשובה.....

ד. מה יעשה עם ידיו כשמברך על הפת? ומדוע? ומה יכוון?

תשובה.....

ה. איך צריך לבטא את אות ה"א של המוציא? ומה יעשה באותו זמן כפת? ובמה יש להזהר בברכת המוציא?

תשובה.....

ו. מי צריך לבצוע אם יש אורח?

תשובה.....

ז. מה השיעור שיבצע מהפת כחול כשאוכל לבדו? ומדוע? ואיך ינהג בשבת?

תשובה.....

ח. כמה פעמים יטביל הפת במלח ומה יכוון בזה? ומה טוב לשים על השולחן עד אחר ברכת המזון? ומדוע?

תשובה.....

ט. איך יחלק הפרוסה למסובין וממה יזהר? ומדוע?

תשובה.....

י. למי צריך להזהר שלא ליתן מן הלחם שברך עליו המוציא?

תשובה.....

יא. איזו חבוב מצווה נוהגים בפרוסת המוציא בסוף הסעודה? ומדוע?

תשובה.....